

Opinie

7

Cultuur

9

Economie

11

Het weer

10

In de Eerste Kamer bestaat twijfel over de wet gelijke behandeling. Maar zei Dales wat men denkt dat ze zei?

Italië, het Brusselse hof, de blokfluit, storytelling, het oude Oosten: thema's op het Festival Oude Muziek.

Directeur of niet, bij de gereedschapsslijper Houmaro krijgt iedereen vieze handen.

Perioden met zon. Later kans op een bui. Matige wind. 18 à 25 graden.

Ook D'Ancona valt Commissariaat af

AMSTERDAM — Minister d'Ancona van wvc heeft gisteren de beslissing van het Commissariaat voor de Media over de sanderindeling geschorst. Het Commissariaat verklaarde maandag de huidige indeling van de drie publieke tv-zenders overbodig. Tros en Veronica hadden bezwaar gemaakt tegen de gedwongen samenwerking met de EO op Nederland 2. Volgens de minister ondermijnt het besluit de huidige sanderindeling, die een van de hoekstenen is in de versterking van de publieke omroep. Met de EO op een ander net zouden dezelfde problemen ontstaan, aldus de minister. Ook verwijt zij het Commissariaat onzorgvuldigheid, omdat de EO niet is gehoord. Pagina 4

Prins Bernhard verlaat ziekenhuis

DEN HAAG — Prins Bernhard heeft gisteren het Academisch Ziekenhuis Utrecht verlaten. De prins heeft daar afgelopen donderdag een kleine medische ingreep ondergaan. Bij de kleine operatie is vocht verwijderd dat zich had opgehoopt tussen de hersenen en de schedel. Het vocht had zich gevormd nadat de prins zijn hoofd had gestoten. Volgens de FVD maakt de patiënt het goed.

VVD schenkt Kamer buste Thorbecke

DEN HAAG — VVD-fractieleider Bolkestein onthult dinsdag 1 juni in het gebouw van de Tweede Kamer een buste van de liberale staatsman Johan Bolkestein. Het borstelbeeld is een geschenk van de VVD-fractie in het parlement en krijgt een plaats naast de vergaderzaal die is vernoemd naar Thorbecke (1789-1872). Het beeld is vervaardigd door de kunstenaar Hans Bayens.

VS verlengt speciale handelsstatus China

WASHINGTON — De Amerikaanse president Bill Clinton heeft besloten de handelsprivileges van China voor een jaar te verlengen. Een verdere verlenging van de bevoorrechte handelsstatus vindt echter alleen plaats als de Volksrepubliek er blijk van geeft de mensenrechten te respecteren en geen wapens meer levert aan radicale regeringen. Pagina 7

EC wil werkloosheid rigoreus aanpakken

BRUSSEL — De Europese Commissie wil met radicale plannen de werkloosheid gaan bestrijden. Gesproken wordt over een verandering van het belastingstelsel en het sociale zekerheidstelsel in de 12 EG-landen, waar de werkloosheidscijfers recordhoogtes hebben bereikt. In een vandaag te publiceren rapport stelt de EG-commissaris voor sociale zaken Paddy Flynn tevens voor de werkloosheidsuitkeringen te herzien en werknemers banen te laten delen door kantoorruimten uit te breiden.

FNV vraagt veto EZ op plannen van Volvo

UTRECHT — Minister Andriessen van Economische Zaken moet voorkomen dat een groot deel van de distributieactiviteiten van Volvo Car in Born en Helmond naar Zweden worden overgeplaatst. Dat heeft de Industriebond FNV gisteren geschreven in een brandbrief aan de bewindsman. Door de plannen van Volvo Zweden dreigt Carpac, dat onderdelen voor de Volvo 700- en 400-serie verspreidt onder zo'n 2000 afnemers in heel Europa, volgens de Industriebond FNV te verdwenen tot een spoedordermagazijntje.

Buitenlandse vakanties: er zijn grenzen

Haagse hof straft artsen niet Bij psychisch lijden mag hulp bij zelfdoding

DEN HAAG (ANP) - Het gerechtshof in Den Haag heeft twee artsen ontslagen van rechtsvervolgning, nadat ze in 1985 een 50-jarige psychiatrische patiënte uit Bleiswijk hielpen bij zelfdoding.

Het is de eerste uitspraak in hoger beroep in zo'n zaak. De procureur-generaal had schuldigverklaring zonder strafoplegging gevraagd. De rechtbank in Assen ontstond vorige maand een psychiater van alle rechtsvervolgning in een soortgelijke zaak. Ook deze twee artsen hadden dat eerder van de rechtbank te horen gekregen. Het openbaar ministerie ging tegen deze uitspraak in hoger beroep. Volgens het gerechtshof zijn de artsen — psychiater en huisarts van de vrouw — terecht uitgegaan van een noodtoestand. De vrouw kon het leven niet meer aan. Ze werd vele malen opgenomen en probeerde zichzelf te doden. Behandelingen hielpen niet. Ze wilde zelf sterven. De artsen schreven een recept voor zesting slaaptabletten uit. Volgens het gerechtshof

moest ernstig gevreesd worden dat de vrouw zonder de hulp van de artsen, zich op een gruwelijke manier het leven zou benemen. De artsen hebben bij hun hulp aan de vrouw zorgvuldig gehandeld. Ze hebben wel verzuild een derde deskundige te consulteren. Het gerechtshof vindt dat wel moet. Maar gezien de eisen die in 1985 werden gesteld, zijn de artsen daarvoor niet strafbaar. „In de situatie waarin op afzienbare termijn een wellicht gruwelijke zelfdoding door de patiënte te verwachten was, stonden zij voor de keuze deze af te wachten, dan wel tegevoel te komen aan de wens tot hulp bij zelfdoding. In hun behandelrelatie hebben deze artsen het tot hun plicht mogen rekenen aan het klemmende verzoek van de patiënte te voldoen”, oordeelt het gerechtshof.

Consument moet rekenen met verdubbeling drinkwaterprijs

DEN HAAG (ANP) — De consument moet er rekening mee houden dat de gemiddelde prijs van drinkwater op de langere termijn kan verdubbelen. De prijsverhoging is het gevolg van extra inspanningen van waterleidingbedrijven om drinkwater van goede kwaliteit te produceren. De komende jaren zijn ook veel extra investeringen nodig, onder meer voor het vervangen van nog in gebruik zijnde loden leidingen, extra zuiveringskosten, maatregelen tegen verdroging, het plaatsen van verbruiksmeters en invoering van grondwaterbelasting.

Dit blijkt uit het Beleidsplan Drink- en Industriewatervoorziening (DIV), waarvan minister Alders het eerste deel gisteren naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Het plan heeft het karakter van een planologische kernbeslissing. Het eerste deel is de ontwerpbeslissing van het kabinet. Na een uitgebreide inspraakronde volgt waarschijnlijk volgend jaar de definitieve beslissing van het kabinet. Daarna kan het Parlement zijn eindoordeel geven. Tegelijk met deel 1 van het plan heeft Alders een milieu-effectrapportage naar de Kamer gestuurd. Daarin staat welke gevolgen de beslissing heeft voor het milieu. Uitgangspunten van het ka-

binet zijn het veiligstellen van de drinkwatervoorziening voor de toekomst en de bescherming van de gezondheid van de consument. Centraal in het kabinetsplan staat het besparen op het gebruik van water. Voor huishoudens en kleine bedrijven zet Alders in op een besparing van 10 procent in het jaar 2000 in vergelijking met de huidige prognose over het waterverbruik. Dat komt neer op een besparing van 120 miljoen kubieke meter op jaarbasis. Voor 2020 mikt de bewindsman op een besparing van 20 procent (315 miljoen kuub).

Tbc-besmettingen in Harlingen

HARLINGEN (ANP) - In Harlingen en omgeving is bij 24 mensen besmetting met het tbc-virus ontdekt. Vier van de 24 zijn inmiddels ziek geworden. Dat heeft de GGD Noord-Friesland gisteren bekendgemaakt. Het virus heeft zich waarschijnlijk het afgelopen jaar verspreid in vijf horecagelegenheden in de binnenstad van Harlingen. Maar de GGD weet nog niet wanneer de besmetting precies is ontstaan en waar de besmettingsbron zit. Volgens A. Kiers van de GGD zijn er waarschijnlijk nog meer mensen besmet, met name de vaste bezoekers van de café's.

Nauwelijks groei aantal vakanties

DEN HAAG (ANP) - Het aantal buitenlandse zomervakanties zal dit jaar nauwelijks stijgen. In 1992 was dit ook al het geval. Volgens de ANWB zal het totaal aantal zomervakanties dit seizoen toenemen met 1 à 2 procent tot 12 miljoen, maar die groei wordt voornamelijk veroorzaakt door de binnenlandse vakanties. De ANWB verwacht dat er tot en met september 5,6 miljoen binnenlandse vakanties (langer dan 5 dagen) worden ondernomen en 6,3 miljoen buitenlandse vakanties.

Parlement Guatemala ontbonden

GUATEMALA-STAD (AP) - De Guatemaltese president Jorge Serrano heeft gisteren het parlement en het hoogerechtshof ontbonden en verklaard dat hij bij decreet zal regeren tot een constitutionele assemblee is gevormd.

In een televisierede kondigde Serrano aan dat binnen 60 dagen verkiezingen zullen plaatsvinden voor een assemblee die zich over grondwetshervormingen moet buigen. Hij zei te handelen met het oog op een recente golf van gewelddadige protesten en een „wetgevend vacuum”.

Serrano ontsloeg tevens 's lands openbaar aanklager inzake schendingen van de mensenrechten, Jorge de Leon Carpio, die zich herhaaldelijk kritisch uitsprak over de rol van het leger met betrekking tot ontvoeringen en politieke moorden. Verslaggevers waren er getuige van dat de militaire politie Carpio uit zijn woning ophaalde. De nationale televisie meldde dat parlementsvoorzitter Jose Lobo Dubon onder huisarrest was geplaatst.

Het was betrekkelijk rustig in de hoofdstad onmiddellijk na de bekendmaking, die 's ochtend omstreeks zeven uur werd gedaan. Voor de studio's van de nationale radio was een auto met vier leden van de militaire politie opgesteld, maar verder viel er weinig te merken van de machtsvername.

Stroomfabrieken

DEN HAAG (ANP) - De Tweede Kamer heeft minister Andriessen (economische zaken) dinsdag toestemming gegeven om de stroomtarieven voor de noodlijdende aluminiumfabrieken Aldel in Delfzijl en Pechiney in Vlissingen een korting op hun stroomtarief te geven van ongeveer 25 procent. De bewindsman wil daarmee voorkomen dat de twee bedrijven — die samen ongeveer 3000 mensen in dienst hebben — in hun voortbestaan worden bedreigd. Aldel en Pechiney verkeren in moeilijke omstandigheden door de goedkope aluminiumimport uit Oost-Europa.

Kinderen springen na schooltijd in een pool in Islamabad. Verschillende mensen zijn de afgelopen dagen omgekomen door de hittegolf die de afgelopen dagen woedde in de provincie Punjab in Pakistan.

De misdaad wordt harder

HET is de laatste maanden nogal raak: vijfmaal een moord in een auto. In vier gevallen werd de bestuurder van buitenaf beschoten; in het vijfde geval werden twee verkoelde lijken in de auto gevonden. In geen geval beschikt de politie over de identiteit van de dader(s); deze werkwijze laat ook bijzonder weinig sporen na die aanknopingspunten bieden. Wel leidt de politie iets af uit de identiteit van de slachtoffers: in alle gevallen kon een verbinding met de georganiseerde misdaad, veelal drugshandel, worden vastgesteld.

Voor de gewone burger mag dat een opluchting zijn. De openstelling van zulke berichten hoeft hem geen vrees aan te jagen dat er op onze snelwegen zomaar op auto's wordt geschoten. Het gaat de daders kennelijk om bepaalde personen met wie zij iets 'af te rekenen' hebben. De gewone burger heeft voornamelijk meer te duchten van inbrekers en tasjesrovers, die de politie ook handenvol werk geven.

Het feit dat de slachtoffers van deze auto-moorden allemaal iets op hun kerfstok hebben, is evenwel voor de overheid geen reden om met schouderophalen aan deze moordzaken voorbij te gaan. Wie een ander van het leven berooft, dient zich daarvoor voor de aardse rechter te verantwoorden. Hetzelfde geldt trouwens voor de slachtoffers: ook hun eventuele misdrijven mogen niet op deze wijze via eigen rechter spelen vergolden worden, maar dienen door de rechter beoordeeld te worden.

NAAR de motieven voor deze onderlinge afrekeningen in het criminele milieu moeten we gissen. Een feit is dat daar zeer veel geld omgaat, vooral verdient met drugshandel. De geldzucht is de wortel van allerlei kwaad, zelfs bij mensen die al in de miljoenen zwemmen. Zo kan het ook in dit milieu gemakkelijk gebeuren dat iemand zich uit de opbrengst van de misdaad meer toeigent dan hem volgens zijn kornuiten toekomt. In de burgermaatschappij kunnen zulke geschillen aan de rechter worden voorgelegd, maar in de misdaad gaat dat niet. Dus speelt men eigen rechter en wint de slimste, de brutaalste, de hardste.

Dat men daarbij tegenwoordig deze open-

lijke methode kiest, is veelzeggend. Trachtte men vroeger nog wel eens iemand ongemerkt uit de weg te ruimen, nu zorgt men ervoor dat die de volgende dag in alle kranten staat. Dat is enerzijds een signaal naar de overheid; wij hebben lak aan jullie, want jullie vinden ons toch niet! Anderzijds is het een signaal naar de kornuiten: Zo vergaat het iemand die ons de voet dwars zet!

VOOR de overheid is het moeilijk te verteren dat ze hier maar geen vinger achter krijgt. Moet de georganiseerde misdaad dan maar vrij spel hebben? Of moet justitie haar werkwijze aanpassen?

In dat verband is vanuit de politiek de suggestie gedaan om Amerikaanse methoden over te nemen. In de Verenigde Staten, waar men veel meer ervaring heeft met gangsterbenden, is het gebruikelijk verkliekers aan te lokken door hun strafvermindering te beloven voor hun eigen aandeel in de misdaad. Met behulp van zo'n 'kroongetuije' kan dan de bende opgerold en berecht worden. Vervolgens zal de kroongetuije wel blijvend beschermd moeten worden tegen wraakacties.

Voor het Nederlandse rechtbestel lokt ons deze figuur niet aan. Het is toch de bedoeling dat de justitie gezag ontleent aan wet en ethiek. Dan is het gebruik maken van verkliekers die enkel op eigenbelang uit zijn, en het onbestraft laten van hun misdrijven, een moeilijk te verteren zaak, die het aanzien van de rechtspleging niet ten goede komt. Het leidt bij de veroordeelden eerder tot verbittering dan tot inkeer. Het past bovendien ook niet in onze rechtsgang, omdat de rechter niet gebonden kan worden aan beloften van de officier van justitie. Wat ons betreft moet dat maar zo blijven.

Ook infiltratie heeft meer voor- dan nadelen. Wie met pek omgaat, wordt er gemakkelijk mee besmet, en de bendes zijn allang op hun hoede. Grondig onderzoek naar de werkwijze van de bendes en hun opbrengsten is wel een goede zaak. Hoe meer inzicht de spureneuzen van justitie verwerven, hoe eerder ook de recente auto-moorden doorzichtig zullen worden.

JPDV

Nederlands Dagblad

4 weken 14,-

Zie pagina 3

Geref. (vrijg.) synode Ommen:

Over drie jaar opvolger voor drs. G. Kwakkel

(van onze red. kerkelijk leven)

OMMEN - De (vrijg.) gereformeerde synode te Ommen heeft gisteren besloten geen opvolger te benoemen in de vacature drs. G. Kwakkel, die hoogleraar Oude Testament is geworden. Volgens de synode is er „gegronde verwachting” dat over drie jaar (tegen de volgende synode) „een optimale vervulling op de lange termijn van deze vacature mogelijk is”.

Naar het oordeel van de synode zijn er intussen goede mogelijkheden om de tussenliggende periode voor het onderwijs in de door drs. G. Kwakkel gedooide vakken (oudsemitische filologie en cultuurschiedenis van het Oude Nabije Oosten) te overbruggen door een tijdelijke kracht. De synode gaf de curatoren van de Theologische Universiteit de opdracht tussentijdse voorzieningen en ook de nodige voorbereidingen te treffen voor een definitieve voorziening over drie jaar.

‘Ommen’ bekrachtigde gisteren ook de benoeming van de heer M.E. Hoekzema tot universitair docent in volledige dienst per 1 september 1992.

Hij doceert leerpsychologische en didactische aspecten van de catechesis.

Voorts besloot de synode drs. C. Bijl uit Rijsburg — mede op eigen verzoek — niet opnieuw te benoemen, „omdat er momenteel geen noodzaak is tot assistentie in de preekcollecties”.

De synode benoemde dr. A.N. Hendriks uit Amersfoort tot universitair docent voor de werkgroep poimeniek (ambtelijke vakken) voor een periode van een jaar. Vanaf 1994 ontstaat er namelijk een andere situatie vanwege de nieuwe studieopzet. Dan wordt bezien op welke wijze de diensten van dr. Hendriks het beste ingepast kunnen worden in het geheel van de nieuwe opzet.

Ten slotte besloot de synode curatoren te machtigen dr. J.R. Luth (Groningen), die tot nu toe gastdocent hymnologie was, niet opnieuw als gastdocent aan te trekken zoals tot nu toe gebruikelijk was, maar hem te vragen zich in te zetten voor het onderwijs „op een nader te bepalen wijze en plaats.” Ook dit besluit heeft te maken met de te wijzigen studieopzet.

Kardinaal Mexico gedood bij schietpartij vliegveld

GUADALAJARA (RTR-AFP) - De Mexicaanse kardinaal Juan Jesus Posadas Ocampo is maandag gedood bij een schietpartij op het vliegveld van de stad Guadalajara. Daarbij kwamen nog zes mensen om het leven.

Volgens officiële bronnen vond er een vuurgevecht plaats tussen twee rivaliserende drugsbendes. Televisiezenders sluiten de mogelijkheid van een gevecht tussen de politie en een drugsbende niet uit.

De schietpartij begon in de hal van de luchthaven en ver-

plaatste zich later naar het parkeerterrein. Daar werden de 66-jarige aartsbisschop van Guadalajara en zijn chauffeur dodelijk getroffen in hun auto. Volgens de Mexicaanse nuntiatuur was Posadas op het vliegveld om de nuntius in Mexico, mgr. Geronimo Prigione, te ontmoeten. Anderen menen dat hij een vlucht naar de hoofdstad wilde nemen.

Twee verdachten zijn in bewaring genomen en naar de andere verdachten wordt nog gezocht, zijt gouverneur Carlos Rivera Aceves van de staat Jalisco, waarvan Guadalajara de hoofdstad.

Exodus-conferentie ex- homoseksuelen: 'Aids laat zien hoe ziek de westerse kerken zijn'

(van onze red. kerkelijk leven)

AILLON-LE-JEUNE - „Als christenen met wat voor zonde dan ook ook een compromis sluiten, ondermijnen ze de boodschap dat de gekruisigde Christus de levens van mensen kan veranderen.” Dit zei de Amerikaan Jonathan Hunter tijdens een vierdaagse internationale conferentie van ex-homoseksuelen, die onlangs plaatsvond in het Franse Aillon-le-Jeune.

Exodus International Europe, dat de conferentie organiseerde, is een federatie van organisaties die homofielen ondersteunen die op grond van hun geloof in Jezus Christus ervoor gekozen hebben niet als homo te leven. Een van de aangesloten organisaties is het bureau Evangelische Hulp aan Homofielen (EHAH) in Amsterdam.

Gastprediker Hunter (42) leidde tot zijn bekering in 1980 een homoseksuele leefwijze. Vijf jaar later bleek hij seropositief te zijn. Nu staat Hunter aan het hoofd van ARM, een wereldwijd netwerk van christelijke groepen die aids-patiënten hulp bieden.

Hij verweet christenen dat zij vaak niet geloven dat Jezus Christus iets kan betekenen voor aids-patiënten. „Ze bidden misschien nog wel voor hen, maar blijven uit hun buurt. Ze zijn bang voor de confrontatie.”

Ongeneeslijik

Hunter had weinig goede woorden over voor de westerse kerk: „Aids is een beeld voor de ogenschijnlijk ongeneeslijke conditie van de kerk in het Westen. Zoals lichamelijke ziekte niet zozeer het gevolg is van bacteriën, als wel van een lage weerstand van het lichaam tegen die bacteriën, zo is de geestelijke conditie van kerken en haar leden het gevolg van

(advertentie)

Oproep tot bezinning en gebed

Het BERAAD GEESTELIJKE VRIJHEID organiseert de volgende bijeenkomsten in verband met de Algemene Wet Gelijke Behandeling:

Goes, 3 juni, Voetiuscholenvereniging, Klein Frankrijk 19
 Sprekers: ir. J. van de Graaf, J.J. Frinzel sr.

Gouda, 9 juni, Kerkgebouw Ger. Gem, Ronsseweg 1-3
 Sprekers: ds. A. Moerkerken, mr. L.J. Molenaar

Apeldoorn, 10 juni, Tabernakelkerk, Waalstraat 2
 Sprekers: drs. C. Blenk, dr. R. Kuiper

De bijeenkomsten beginnen om 19.45 uur en zijn gratis toegankelijk. Bijz niet afzijdig en wek ook anderen op te gaan! Inlichtingen: 03410-25750

Christelijke gereformeerde vrouwen besteden Bondsdag aan thema 'tolerantie':

'Tolerantie moet een levenshouding zijn, maar de Bijbel stelt grenzen'

(van onze red. kerkelijk leven)

ROTTERDAM - Een kleine 1500 vrouwen van christelijke gereformeerden huize kwamen gisteren naar De Doelen in Rotterdam voor de jaarlijkse Bondsdag. Zij luisterden onder meer naar twee referaten over 'tolerantie'. Die moet een levenshouding zijn, betoogde ds. M.C. Mulder. Over de grenzen van tolerantie sprak ds. H.P. Brandsma.

De Bijbel gaat nog veel verder dan de gangbare betekenis van 'tolerantie': verdraagzaam zijn. Dat wil volgens Mulder slechts zeggen dat je de ander dult. Maar als het om onze houding tegenover elkaar gaat, zegt God dat we elkaar niet slechts zullen tolereren, maar ook moeten aanvaarden. Dat wil zeggen: de ander nemen zoals die is, met zijn of haar eigenaardigheden accepteren als naaste, voor wie je een opdracht hebt.

Mulder spitste zijn referaat

toe op het belang dat God hecht aan de houding van christenen tegenover hun naasten, aan de hand van Matteüs 25:31 e.v., waar het gaat over het laatste oordeel. „Daar blijkt deze vraag van levensbelang te zijn: 'Was je werkelijk van harte bereid de ander te aanvaarden, te helpen en op te nemen?' Het is zelfs beslissend voor God, zegt de Here Jezus in dit tekstgedeelte, wanneer Hij ons leven gaat wegen. Hieruit blijkt of je werkelijk met God leeft, of je werkelijk weet wat het is van Gods genadete leven, of niet.”

„Er is maar één Naam gegeven waardoor wij behouden worden, er is maar één weg tot behoud. Dat is het geloof in Jezus Christus. Maar de Bijbel zegt er wel duidelijk bij: als dat geloof echt is, dan brengt dat wel iets mee in je leven. Dan zorgt het ervoor dat je anders gaat leven dan alleen maar 'ik, ik, ik'. De wereld zegt 'Hebben is hebben, en krijgen is de kunst'. Als je Christus kent, wordt het 'Hebben is een gunst.

Wat je hebt, heb je gekregen. En niet krijgen, maar geven is de kunst”.

Mulder benadrukte dat het niet goed te praten is, als het geloof in Christus geen gevolgen heeft in ieders leven.

Grenzen

Er zijn ook grenzen aan tolerantie: ds. Brandsma gaf met het oog op zending en evangelisatie een paar facetten aan. Een christen moet 'anders' zijn. Brandsma haalde de Engelse evangelist Spurgeon aan, die ooit de kerk vergeleek met een schip op zee. „De kerk is als het schip, de wereld als de zee. De kerk moet erop letten dat de zee niet in het schip komt, want dat leidt tot schipbreuk.” Te vergaande tolerantie ten opzichte van niet-christenen kan volgens Brandsma leiden tot verloochening van de christelijke boodschap.

In een wereld van syncretisme (vermenging van christen- en heidendom) moes-

ten de apostelen duidelijk 'nee' zeggen tegen compromissen met niet- of andersgelovigen. Ds. Brandsma: „Dat geeft de indruk van intolerantie. Maar deze houding kan de kerk niet opgeven zonder zichzelf te verliezen.” Niettemin moeten christenen wel kennis blijven nemen van niet-christenen, vindt Brandsma. „Wie zijn zij? Wat belijden zij? Wat is hun levenssituatie?”

Een grens aan tolerantie ligt ook in de houding van christenen ten opzichte van de overheid. „De overheid kan door haar maatregelen het getuigenis van de kerk inperken of geheel aan banden leggen. Christenen mogen dan niet zwijgen met het doel zelf maar met rust gelaten te worden. Het zwijgen van veel christenen heeft Europa steeds meer vervreemd van christelijke normen en waarden. Christenen zijn geroepen om losbandigheid, onrecht, corruptie en geweld te rug te dringen. Bovendien is er op dit moment nog te veel zwij-

gen over de wetgeving inzake euthanasie en de Wet gelijke behandeling.”

„De kerk mag zeggen: Gods geboden zijn er voor ieders welzijn. Als de christelijke normen en waarden niet worden aangekeerd, zullen heidense invloeden toenemen.”

Applaus

Uit de ex-Sovjetrepubliek Moldavië waren een koor en orkest te gast. Alle zangers en musici zijn lid van een baptistengemeente in Kishinev. De begeleidende predikant stal direct het hart van de dames, al beruiste de aanleiding op een misverstand.

De man realiseerde zich waarschijnlijk niet dat hij te gast was op een vrouwenbonds- dag en zag vanaf het podium een zaal vol vrouwen. Hij verzuchtte: „Het is hier al net als bij ons: het zijn vooral de vrouwen die het werk in de gemeente verrichten.” Hij oogstte een warm applaus.

Bomers: geen commentaar

HAARLEM (ANP) - Bisschop Bomers van Haarlem zal niet in het openbaar reageren op het verzoek om af te treden. Dit heeft zijn bisdom gisteren laten weten.

Maandag heeft de Vereniging voor Pastoraal Werken in het bisdom Haarlem unaniem een verklaring aanvaard, waarin voor Bomers' aftreden werd gepleit. Bij de vereniging zijn 170 van de 251 priesters, bijna alle (66) pastoraal werkers en enkele diakenen aangesloten.

Bomers wil ook niet reageren op het gesprek waarin een delegatie van de dekens van het bisdom vorige week tegenover de pauselijke nuntius, mgr. H. Le Maître, klaagden over de „vastgelopen situatie” in het bisdom.

De directe aanleiding voor het gesprek was het besluit van vicaris H.A.J. Dürr om voortijdig met emeritaat te gaan. De spanningen in het bisdom hadden hem volgens zijn arts hartklachten bezorgd.

Verder heeft het besluit van Bomers om medewerking te verlenen aan een convict (leef-gemeenschap) van behoudende buitenlandse priesterstudenten te Nieuwe Niedorp, veel weerstand opgeroepen. Het convict wordt gevestigd in een voormalig klooster, dat is aangekocht door Piet Derksen van de Stichting Getuigenis van Gods Liefde.

LONDEN - Het afgelopen jaar zijn er in Engeland minstens 300 nieuwe gemeenten ontstaan. Dit bleek tijdens een conferentie van de interkerkelijke organisatie 'Challenge 2000' in Londen. Het samenwerkingsorgaan werd in februari 1992 opgericht door Anglicanen, vrije groepen en nog onafhankelijke gemeenten.

Het 'nieuwe' monumentale onderkomen van de Geref. Kerk (vrijg.) staat op de hoek

Scholestraat/Vrouwenstraat. Interieur van de kerk met het Van Oeckelen-orgel.

(van onze red. kerkelijk leven)

STEENWIJK - Een monumentaal kerkgebouw, daterend uit 1477, wordt de nieuwe behuizing van de Gereformeerde Kerk (vrijg.) van Steenwijk. Daarmee komt deze gemeente hoogstwaarschijnlijk in het bezit van het oudste kerkgebouw dat in dit kerkverband in gebruik is.

De ruim vierhonderd zielen tellende gemeente had reeds geruime tijd te kampen met gebrek aan ruimte. De nu van de hervormden gekochte 'Kleine kerk' of 'Onze Lieve Vrouwekerk' wordt zondag 30 mei aan-

'Steenwijk' trekt zondag in monumentaal kerkgebouw

staande in gebruik genomen voor de erediensten. Voor het doordeweekse vergaderwerk blijft het gebouw aan Het Schar in gebruik.

Het rijksmonument werd eind veertiende eeuw in laat-gotische stijl gebouwd. De pseudo-basiliek staat midden in Steenwijk en heeft een middenschip en twee zijbeuken met daarachter het 'koor'. Nadat het door brand was verwoest, is het in 1477 herbouwd.

De banken in het gebouw bieden 280 zitplaatsen, daar-

een beroep doen op de Rijksdienst voor Monumentenzorg.

Orgel

Ook het orgel is een Rijksmonument. Het in 1880 gebouwd door de gebroeders Van Oeckelen. De dispositie van het orgel is als volgt: Hoofdmanuaal: Praestant 8', Bourdon 16', Holprip 8', Spitsluit 4', Violon 16'distant, Octaaf 4', Quint 3', Octaaf 2', Trompet 8'bas/discant.

Bovenmanuaal: Quindatena 8', Holfluit 8', Fluit 4', Viola di Gamba 8', Fikelo 2', Violoncel 16'discant, Salicionaal 8'.

Bijdragen: J.E. Hopman, H.J. Runhaar, Reina Wiskerke

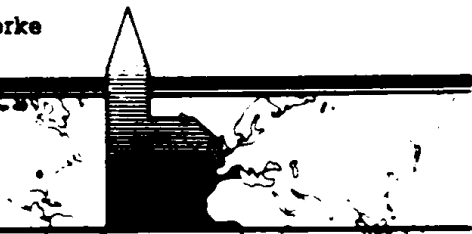
Signalement

Amsterdam 1

„Vuurwerk” is het informatieblad voor leden van de geref. (vrijg.) vereniging Evangelisatie en Recreatie (E&R). In het jongste nummer staat een brief van het echtpaar Wijland over hun werk voor stichting De Hoeksteen in Amsterdam. Deze stichting is in Nederland opgezet door medewerkers van de Amerikaanse zendingsorganisatie World Harvest Mission. Enkele maanden geleden berichtten we, dat de Geref. Kerken (vrijg.) van Amsterdam-Zuid/West en -Centrum niet langer konden meegaan op de weg die de Amerikanen voorstonden.

We vroegen naar aanleiding van de publicatie in 'Vuurwerk' onder meer aan Frank Wijland — die zelf lid is van de Geref. Kerk van Amsterdam-Centrum — of deze 'breuk' gevolgen heeft gehad voor zijn werk. Wijland vertelt dat hij wel had gevreesd, dat na het bericht over de terugtrekking van de kerken uit het project, reacties zouden komen uit de vriendenkring, de kring die de familie Wijland (financieel) ondersteunt. Maar dat is niet gebeurd. „Er zijn eerder mogelijkheden bij gekomen om, aandacht voor ons werk te vragen.”

Overigens staan de Geref. Kerken niet negatief tegenover alles wat de Amerikanen doen. Ds. K. van den Geest, predikant van de Geref. Kerk van Amsterdam-Centrum, schreef in deze krant, dat er met dankbaarheid wordt teruggekeken op twee jaar samenwerking. Bovendien had zijn kerkeraad toegezegd, dat de gemeente zou werken aan een grotere missionaire bewustwording en openheid. Er was ook wel de wil om na te denken over het stichten van zendingsgemeenten in Amsterdamse wijken.

leerd wordt in de Geref. Kerken (vrijg.). Maar daarmee vertellen we hem geen nieuws.

Amsterdam 2

Frank Wijland werkt één dag in de week in het gereformeerde onderwijs: de rest van de tijd werkt hij voor De Hoeksteen. De financiële basis daarvoor moet de familie Wijland zelf organiseren. Ze heeft daartoe een zogeheten vriendenkring opgebouwd.

Dat lijkt ons een grote stap, ge- wend als we zijn aan geregelde inkomsten, aangepast aan een westers uitgavenpatroon; je moet het vertrouwen maar hebben met een opgroeiend gezin. Wijland vertelt desgevraagd dat de vriendenkring bestaat uit ongeveer 120 donateurs; de familie komt niets tekort.

Toch zou ze graag meer donateurs willen hebben zodat Wijland fulltime kan werken voor De Hoeksteen. „We hebben de Heer gebeden om voor 31 maart de volle honderd procent binnen te krijgen voor vier dagen. Dan zouden we de stap nemen om vijf dagen voor De Hoeksteen te gaan werken. Maar het is niet gebeurd. (...) De Here wil dat ik voorlopig die ene dag nog blijf lesgeven.”

R.C.W.

Gelaten

De kerkpagina onder de titel 'Raakvlak' in de Amersfoortse Courant (AC) zal na meer dan twintig jaar verdwijnen. De rubriek omvat een hele pagina, die eens in de vier weken door een speciale redactie van de Raad van Kerken in Amersfoort werd samengesteld. Op de pagina werd kerkelijk nieuws geplaatst.

Een woordvoerder van de AC was na enig overreden bereid een reactie te geven: „Tja, zo gaat dat met die rubrieken. Twintig jaar is erg lang. 'Raakvlak' heeft zichzelf overleefd. We vonden dat het wel eens tijd werd voor wat nieuws.” Overigens is nog niet bekend wat er

voor de kerkpagina in de plaats komt.

Hij vervolgt: „De pagina werd voor slechts één editie van de AC gemaakt. Daardoor verscheen 'Raakvlak' alleen in de stad Amersfoort zelf. Maar het was volgens mij een vrij unieke rubriek voor een regionale krant. Of ze veel gelezen werd, weet ik niet.”

Ongeveer drie jaar geleden werd de vaste kerkpagina van de krant afgeschaft. „Het kernnieuws wordt nu gelijk gewogen met al het andere nieuws. En ook het dubbel vermelden van berichten zal niet meer mogelijk zijn als de pagina van de Raad van Kerken verdwijnt.”

Opvallend was de gelaten reactie van de — uit vrijwilligers bestaande — redactie van 'Raakvlak'. Men legde zich gewoon bij de beslissing neer, iets wat een woordvoerder van de Raad van Kerken in Nederland niet kan begrijpen. „De verdwijning van deze kerkelijke pagina is de zoveelste ramp voor kerkelijk Nederland. Aan alle kanten zie je, dat het kernnieuws in de pers gemarginaliseerd wordt. Zo'n tamme reactie van de kant van de redactie vind ik onbegrijpelijk”, zo zei hij.

H.J.R.

Sponsoractie

Binnenkort laat de in geref. (vrijg.) kring actieve Werkgroep Bijbelcursus van zich horen via een sponsoractie. Daartoe is volgens landelijk coördinator Joke de Wolf uit Zeist alle reden, want de uit 25 lessen bestaande cursus is inhoudelijk vernieuwd (bijv. frisser taalegebruik) en in een moderner jasje gestoken. Dit betekent dat de bekende regenboogkleuren zullen verdwijnen.

Om even in herinnering te brengen: in 1977 kwam de Bijbelcursus, bestemd voor mensen die de Bijbel niet of nauwelijks kennen, voor het eerst uit. De laatste (beperkte) financiële campagne vond plaats in

Geref. Kerken

Afscheid

Ds. Jt. Janssen maakte op zaterdag 23 mei a.s. afscheid van zijn verband met zijn vesting Groningen-Zuid, waar hij juni intrede doet. De dienst wordt om 16.00 uur gehouden in het nieuw gebouw aan de Bellard 26.

Kerkdiensten

ARNHEM - Op zondag (Eerste Pinksterdag) wordt de dubbele dienst in de Koepelkerk (Jansz) twee diensten in de kerk worden gehouden: vang: 9.30 (openbare pleilijden) en 16.30 uur. De komt tevens de middag in de hervormde kerk te naart te vervallen.

RUINERWOLD/KOEKANGHE - Op Eerste Pinksterdag zullen de diensten worden om 09.00 en 15.00 uur.

Ned. Geref. Kerken

Beroepen te Utrecht: W.J. der Lindte te Ede.

Geref. Kerken (syn.)

Beroepen te Nieuwerbrug den Rijn: mevr. J.G. G. neveld-Bijl te Rotterdam Delfshaven (geest. verz. pleegtehuizen).

Geref. Gemeenten

Bedankt voor Leerdam: Blok te Kootwijkerbroek; voor Aagtekerke: H. Paul Hendrik-Ido Ambacht; voor Boskoop: W. Harink Kapelle-Biezelinge.

Ned. Herv. Kerk

Beroepen te Springfield (Ontario, Canada)(Ref. Church America): L. Schaafsma Doornspijk. Aangenomen naar Daarvee (nieuwe predikant) W.M. de Bruin te Kerke Alteveer.

Baptisten Gem.

Aangenomen naar Coevorden (part-time): drs. P.J. Lallemand, te Apeldoorn.

Vrije Ev. Gem.

Beroepbaar: drs. J.H.N. huysen te Winschoten.

Eindredacteur van 'Reformanda' overleden

MIJDRECHT - Maandag plotseling eindredacteur H. Boersma van het in geref. (vrijg.) kring verschenende milieublad 'Reformanda' overleden. De in Mijdrecht wonende heer Boersma (63) vormde het redactiedadres voor ingezonden artikelen, recensies en de familieadvertenties.

1991. Mogelijk is de campagne in 1989 langer blijven hangen, want toen ging de werkgroep over tot adverteren via het medium radio. Mevr. De Wolf denkt niet dat dit weer gaat gebeuren. „Het is onbetaalbaar geworden.”

Al met al is voor de vernieuwde cursus en voor het daarmee vanaf september aan de weg timmeren (cursistenwerving) minstens een bedrag van f 80.000 nodig. Vandaar de actie die zaterdag van start gaat. De bedoeling hiervan is dat mensen eenmalig via een bedrag van f 75 de cursus sponsoren. De sponsors krijgen daarvoor een gratis exemplaar van de vernieuwde cursus.

Elke les bestaat uit drie onderdelen: over de Bijbel als boek, de inhoud van de Bijbel en het christelijke geloof. Met een aantal vragen wordt de les afgesloten. „De vraagstelling is helemaal veranderd, omdat die te moeilijk was. In de oude cursus veronderstelden we teveel voorkennis”, licht Joke de Wolf toe. Ze rept ook van een boekje 'Wegwijs', dat de cursisten er nu bij krijgen. Aan de hand hiervan kan de betekenis van een naam of een begrip snel opgezocht worden.

De Bijbelcursus is nu vijftien jaar verspreid over vele duizenden cursisten. Over het effect vertelt mevr. De Wolf: „Cursisten worden aan de hand genomen, mee de Bijbel door. Ze krijgen verbanden aangereikt en leren zo de gouden draad te zien van Gods ontfermende liefde. En zo is het in de afgelopen jaren vele malen gebeurd dat Gods Geest de harten van cursisten opende.”

Op de landelijke vergadering van de Werkgroep Bijbelcursus, zaterdagmorgen 5 juni, zal de presentatie van de herschreven cursus plaatsvinden. Daar kan tevens de door Steven van der Gaauw uit Noordwijk ontworpen lay-out beoordeeld worden. Er is verder veel werkmateriaal rond de cursus voorhanden, waarmee de plaatselijke werkgroepen hun winst kunnen doen, zoals een kant-en-klaar bandje dat voor de lokale omroep gebruikt kan worden.

Beraad verwacht explosieve groei van iepziekte

UTRECHT (ANP) — Dit jaar wordt een explosieve toename van de iepziekte verwacht. Dit zeggen de gemeenten, organisaties en bedrijven die zich hebben verenigd in het Iepziekte-beraad. De ziekte, verspreid door de iepespintkever, leidt tot sterfte van iepen.

Al een aantal jaren neemt het aantal zieke bomen in snel tempo toe. Vorig jaar waren in Nederland circa 60.000 iepen aangetast door de iepziekte, 10.000 meer dan in 1991. Als gevolg van het mooie weer kan de iepespintkever dit jaar vroegtijdig uitvliegen en de ziekte verspreiden, zo vreest het Iepziekteberaad. Om die reden moet rekening worden gehouden met een explosieve toename van het aantal zieke bomen.

Het Iepziekteberaad verwijft staatssecretaris Gabor (Natuurbeheer) dat deze in 1991 de geldkraan heeft dichtgedraaid voor de landelijke bestrijding van de iepespintkever. Als er geen actie wordt ondernomen is de iep voor het eind van deze eeuw uit Nederland verdwenen, zo waarschuwt het beraad.

Samen met de Bomenstichting begint het Iepziekteberaad volgende week een campagne om de aandacht te vestigen op het probleem. Tijdens de actie worden zieke iepen gemarkeerd met een rode kartonnen vlam.

Kamer houdt vast aan extra paraat bataljon mariniers

DEN HAAG (ANP) — De Tweede Kamer houdt stand aan dat minister Ter Beek (defensie) de mogelijkheid moet bestuderen om op korte termijn het derde bataljon van het korps mariniers in paraatheid te brengen.

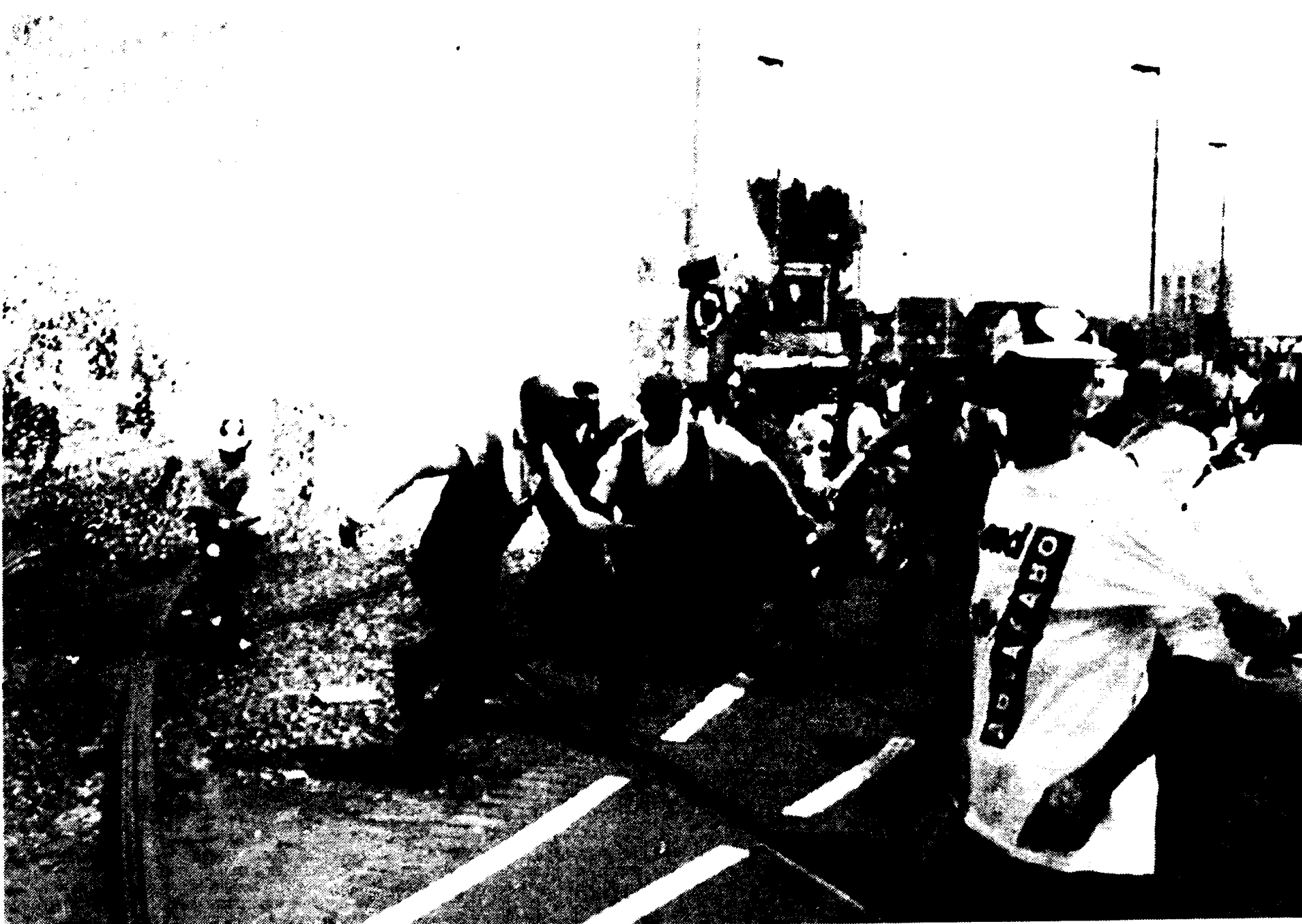
De Kamer heeft deze opvatting gisteren vastgelegd door algemene aanvaarding van een motie van PvdA'er Van Traa tijdens de stemming over de Prioriteitnota van de minister. In die nota heeft Ter Beek het defensiebeleid voor de komende vijf jaar vastgelegd. De Kamer gaat er op hoofdlijnen mee akkoord.

Ter Beek noemde het vorige week tijdens het debat over zijn plannen voor een gemoderende en afgeslankte krijgsmacht onnodig dat het derde mariniersbataljon een parate status krijgt. In totaal kent de krijgsmacht in zijn plannen zeven parate bataljons. Dat is volgens de bewindsman voldoende voor de vredesbewarende taken.

Het is immers de bedoeling dat alle zeven bataljons (van de mariniers, de luchtmobiele brigade en van de pantserinfanterie) uitwisselbaar worden. Zij kunnen elkaar naar het oordeel van Ter Beek bij internationale vredesoperaties goed aflossen. De Kamer stelde zich gisteren evenwel op het standpunt dat het aantal eenheden binnen de krijgsmacht dat snel kan worden ingezet voor VN-operaties dient te worden vergroot.

LELYSTAD (ANP) — De beenderen die de politie van Lelystad op 18 mei heeft aangehouden in een bos bij Lelystad, zijn afkomstig van een man. Diemoot tussen de 30 en 50 jaar oud zijn geweest. Het beendergestel is inmiddels onderzocht in het Gerechtheids Laboratorium in Rijswijk. De politie gaat ervan uit dat het skelet afkomstig is van een slachtoffer van een misdrijf.

ROTTERDAM (ANP) — Justitie in Rotterdam heeft een Belgisch echtpaar uitgeleverd dat ervan wordt verdacht 200 miljoen Belgische francs (ruim 10 miljoen gulden) te hebben verduisterd. De twee verbleven sinds februari dit jaar in Rotterdam.

Amtenaren demonstreren op de Coolingsingel in Rotterdam. Een blusvoertuig van de brandweer spuit schuim richting de fontein op het Hofplein. Het meeste schuim komt op collega-actievoerders terecht, die ervoor op de vlucht moesten.

Bonden wijzen loonbod van overheid in cao-conflict af

ROTTERDAM/DEN HAAG (ANP) — De vier centrales voor overheids personeel hebben gisteren het loonbod afgewezen van onderhandelaar H. Pont van Binnenlandse Zaken voor een cao voor de 120.000 rijksambtenaren. De ACOP, CCOOP, AC en CMHF gaan vandaag desondanks naar de onderhandelingsafel, maar ze verwachten niet veel van de gesprekken. Ook in het conflict om een cao voor gemeentambtenaren waren de betrokken bonden nauwelijks onder de indruk van een uitgestoken hand van de werkgevers.

Pont biedt de rijksambtenaren een half procent loonsverhoging per 1 april. Daarnaast kan een begin worden gemaakt met een eindejaarsuitkering bij het rijk. Die zou dit jaar ook een half procent moeten belopen. De centrales eisen een verbetering van het loon met 2,5 procent en een eindejaarsuitkering.

Binnenlandse Zaken is bereid de beperking van de loon- doorbetaling bij ziekte achterwege te laten als de bonden instemmen met de gematigde loontontwikkeling. De verslechteringen in de wv kunnen wat Pont betreft buiten de cao-onderhandelingen blijven, mits ze volgens jaar aan de orde komen. Het bod gaat verder onder meer uit van een aanvulling op de wao bij arbeidsongeschiktheid door het werk, een uitbreiding van de seniorenregeling en een beperkt recht op deeltijdsarbeid.

De vakbonden die onderhandelen over de cao voor de 212.000 gemeentambtenaren hadden ook weinig tijd nodig om zich in een eerste reactie te keren tegen een opening van de werkgevers. Het college voor arbeidszaken van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) wil praten over „koopkrachtbehoud voor zoveel mogelijk gemeentelijke ambtenaren in 1993.” Abva-

Kabo, CFO en Novon zien er niet veel in en beraden zich nog over een gemeenschappelijk standpunt. Ze blijven bij hun eis van 2,5 procent loonsverhoging.

De vakbonden konden in Rotterdam al meteen horen dat hun achterban niets moet hebben van de voorstellen. Zo'n 2000 gemeentambtenaren kwamen bijeen op de Coolingsingel om in een luid en soms grimmig protest de werkgevers op te roepen tot een rechtvaardige cao. AbvaKabo- onderhandelaar G. van Huygevoort beoordeelde de VNG een „hete zomer” als de gemeenten niet over de brug komen. Vice-voorzitter van de FNV, K. Adelmund, noemde de eis van 2,5 procent „niet overtrokken.”

Gisterochtenging het stadsvervoerbedrijf RET in staking voor 24 uur. In Utrecht ging het gemeentelijk vervoerbedrijf over tot dezelfde actie. Grote problemen in de avond- en ochtendspits bleven uit omdat het

publiek aardig leek voorbereid op een dagje zonder metro, bus of tram.

Dagelijks komen bij de gemeentereiniging in Rotterdam en Den Haag honderden teelfontjes binnen van boze burgers die klagen over rotzooi en stank. Volgens een woordvoerder van de stadsreiniging in Rotterdam is niet meer bij te houden hoeveel vuil al op straat zwerft. Vorige week werd al 500.000 kilogram geteld. In Den Haag zou 30 procent van het huisvuil op straat blijven liggen, omdat het niet juist wordt aangeboden. Het zou gaan om ongeveer 250 ton per dag.

Slachtoffers Pacific-oorlog trekken opnieuw aandacht van VN

GENEVE (ANP) — De slachtoffers van de oorlog met Japan hebben de afgelopen dagen opnieuw internationaal de aandacht getrokken. In Genève hoorde de VN-werkgroep Hedendaagse Vormen van Slavernij hun verzoeken om erkenning en schadevergoeding aan. Dat heeft voorzitter S. Lapré van de Stichting Japanse Ereschulden dinsdag meegedeeld.

Ook hij kon in Genève uitgebreid zijn verhaal doen. Zijn stichting wil een schadevergoeding voor alle Nederlanders die in Jappen-kampen hebben gezeten en als krijgsgevangene of burgergeïnterneerde slavenarbeid hebben moeten verrichten.

„Ereschulden” was al eerder in Genève om getuigenis af te leggen, maar denk dat het tweede bezoek veel meer indruk heeft gemaakt. Naast de Stichting Japanse Ereschulden kwam ook een Koreaanse delegatie aan het woord. Met name twee vrouwen die destijds tot prostitutie werden gedwongen, maakten veel indruk, aldus Lapré.

Japan reageerde echter met de mededeling dat over gebeurtenissen van vóór de oprichting van de VN geen discussie mogelijk is.

Opvang asielzoekers kan mogelijk in jeugdinternaten

UTRECHT (ANP) — De kans is groot dat asielzoekers binnen afzienbare tijd worden opgevangen in voormalige jeugdinternaten. Het ministerie van welzijn onderhandelt momenteel met de stichting Bijzonder Jeugdwerk over de overname van vier internaten die leeg staan of die binnenkort vrijkomen, zo heeft een woordvoerder van het ministerie gisteren bevestigd.

In totaal kunnen er 500 opvangplaatsen bijkomen, als de onderhandelingen tot een bevredigend resultaat leiden. De gesprekken over de overname van één voormalig internaat zijn inmiddels in een vervoerd stadium. Het gaat hier om het jeugdinternaat Beekbergen de Kuil in de gemeente Apeldoorn, waar mogelijk 150 asielzoekers geplaatst kunnen worden.

Volgens directeur H. Muller van de stichting Bijzonder Jeugdwerk is het echter de vraag of andere internaten bestemd zullen worden voor de opvang van asielzoekers. Mocht dat het geval zijn, dan mag dat de hulpverlening van het Bijzonder Jeugdwerk niet in de weg lopen, aldus Muller.

Het ministerie van welzijn kampt momenteel met een tekort aan opvangplaatsen, waardoor ongeveer 500 asielzoekers ondergebracht in hotels en pensions. Maar deze zo-

genoemde noodopvang levert in het hoogseizoen problemen op, omdat de hotels en pensions voor toeristische doeleinden worden gebruikt.

Overigens worden begin juni twee nieuwe opvangcentra geopend. In Stadskanaal en Azelo kunnen dan 600 asielzoekers en ontheemde ex-Joegoslaven worden gehuisvest.

De oorzaken van het tekort aan opvangplaatsen moeten onder meer worden gezocht in de geringe doorstroming van asielzoekers naar reguliere huisvesting. Omdat in veel gemeenten nauwelijks woningen beschikbaar zijn, blijven asielzoekers en vluchtelingen te lang in opvangcentra. Zij houden daarmee de plaats bezet van nieuwkomers.

Voorts heeft het ministerie het aantal te verwachten asielzoekers te laag ingeschat en heeft de bouw van de nieuwe opvangcentra enige vertraging opgelopen, aldus de woordvoerder.

Het ministerie van welzijn maakte gisteren ook bekend dat het nog een opvangcentrum voor alleenstaande minderjarige asielzoekers wil oprichten. Op dit moment telt Nederland al een dergelijke instelling, maar die zit zo goed als vol. Het is volgens de woordvoerder onwaarschijnlijk dat een van de voormalige jeugdinternaten voor dit doel wordt gebruikt.

Nederlandse lobby in Brussel aan strengere regels binden

(van onze politieke redactie)

DEN HAAG — Het lobbywerk van Nederland moet meer aan regels worden gebonden. Zoals het nu gaat is de behartiging van belangen door bedrijven en lagere overheden ongecoördineerd en ongedisciplineerd. De Nederlandse lobby om het hoog-technische HDTV-project van Philips bij de Europese Commissie te bepleiten, is volgens staatssecretaris Dankert (Europese zaken) een „blunderhoofdstuk”.

Dankert zei dit in reactie op een gisteren gepresenteerde boek over Nederlandse lobby's in Europa. In het boek geven lobbyisten van grote bedrijven, brancheorganisaties en van lagere overheden opening van zaken over enkele concrete lobby's. Een conclusie uit die verhalen is dat de Nederlandse lobby in hoge mate op Brussel is gericht. Slechts zelden wordt de Tweede Kamer in het lobbywerk betrokken. Volgens Dankert is dat wel het geval. Hij sprak tegen dat de lobby Den Haag overslaat. Het is alleen niet terug te vinden. De bewindsman vindt dat de effecten van die lobby wel in de stukken te vinden moeten zijn. Dankert noemt dat een lek in het systeem.

Hij zou het nuttig vinden als ambtenaren zouden aangeven wat ze met hun contacten uit de lobby-wereld hebben gedaan. Als mogelijkheid zei Dankert te denken aan een „meldingsplicht” wanneer er wordt gelobbyd.

Op het besluitvormingsniveau is nu niet te zien wat het werk is van de lobbyisten. Daarmee is dat onderdeel in de politieke besluitvorming niet te wegen. Dankert is van mening dat dat wel zou moeten. Kritiek had de staatssecretaris ook op de ongecoördineerde lobby's. Als voorbeeld daarvan noemde hij het HDTV-project. Nederland heeft dat slecht gedaan, aldus Dankert. De Engelsen hebben hun lobby veel breder opgezet en lijken die strijd te gaan winnen.

De bewindsman hield ook de lobby's van gemeenten en provincies in Brussel. Zij weten daar soms fikse sommen geld los te peuteren uit „structuurfondsen”. De voorwaarde is dan dat de nationale overheid zorgt voor een aanvullende financiering. Dat levert vervolgens een grote druk op voor het Nederlandse overheidsbeleid. Dankert vindt dat hierin meer structuur moet komen „omdat zoals het nu gaat het niet goed gaat.”

Ex-partner betaalt maximaal nog twaalf jaar alimentatie

DEN HAAG (ANP) — Echtscheiding, nadat de nieuwe alimentatiewet van kracht wordt, betekent voor de ex-partner die moet betalen voor een bijstandsuitkering aan zijn vrouw of -man dat hij of zij daar maximaal twaalf jaar aan vast zit. De nieuwe wet op beperking van de alimentatieduur voorziet wel in een verlenging zal geen kans van slagen hebben als er al geruime tijd geld is overgemaakt aan de Sociale Dienst.

Bovendien is die twaalf jaar al een maximum; als het huwelijk slechts kort heeft stand gehouden, en er geen kinderen waren, is de alimentatieduur korter, en zal de Sociale Dienst een bijstandsuitkering slechts korte tijd op de ex-partner verhalen.

strekt kan die straks maximaal twaalf jaar worden verhaald door de gemeente.

Ter Veld neemt met haar brief een opmerkelijk openhartig standpunt in. De staatssecretaris van justitie moet immers nog komen met een „nota van wijziging” op zijn wetsvoorstel om de alimentatieduur te beperken tot maximaal twaalf jaar. Daarin wordt geregeld dat er langer bijstand kan worden verhaald als de alimentatieduur op verzoek van de partner die de alimentatie krijgt wordt verlengd tot langer dan twaalf jaar. Bijstandsverhaal is dan praktisch onmogelijk, oordeelt de staatssecretaris van Sociale Zaken nu, als die rekening van de Sociale Dienst al jaren keurig is betaald.

Nederlands Dagblad

Centraal gemeentebestuur

4 weken voor 14,-

Ja, ik wil graag eens op m'n gemak kennismaken met het Nederlands Dagblad. Bezorgt u mij de krant daarom vier weken voor slechts f 14,00

Naam:

Straat:

PC/plaats:

Telefoon:

Deze bon in een open envelop zenden aan: Nederlands Dagblad, antwoordnummer 1004, 3770 VB Barneveld. Een postzegel is niet nodig. Belen mag natuurlijk ook: 03420-10720 (afdeling abonneeservice).

TBC steekt de kop op bij verslaafden

AMSTERDAM (ANP) — Het aantal drugsverslaafden in Amsterdam groeit: van 3538 in 1991 naar 3719 vorig jaar. De omvangrijke categorie nieuwe gebruikers is niet uitgesproken ernstig verslaafd, maar het druggebruik gaat bij hen gepaard met ernstige straf-criminaliteit.

De stijging doet zich met name voor onder Nederlandse, Marokkaanse en buitenlandse gebruikers. De groep Surinaamse junks blijft stabiel. Dat blijkt uit het jaarverslag over 1992 van de drugafdeling van de Amsterdamse GG&GD. Het eerste exemplaar is gistermorgen in het stadhuis uitgereikt aan wethouder voor volksgezondheid, A. Wildekamp.

De Marokkaanse verslaafden vormen een apart probleem. Hun aantal is in vier jaar tijd met 120 procent gestegen. Het grootste deel van de 333 Marokkaanse junks met wie de drugsafdeling te maken kreeg, zat op

het politiebureau achter de tralies in verband met een vergrijs. Bij de reguliere methadonverstrekking laat deze groep zich nauwelijks zien. Gemiddeld zijn de Marokkaanse verslaafden 29 jaar oud. Nederlandse junks zijn gemiddeld 33,6 jaar oud. De GG en GD vreest dat het aantal Marokkaanse junks de komende jaren verder zal toenemen.

De drugsafdeling pleit voor het verstrekken van lunchpakketten — op recept — aan druggebruikers, die zijn besmet met het aidsvirus. Deze mensen kampen niet alleen met huisvestingsproblemen, ze eten ook slecht en onregelmatig. Dat kan worden onderhouden door het verstrekken van maaltijden, denkt de drugsafdeling.

Tuberculose is een punt van grote zorg voor de GG en GD. De ziekte was nagenoeg verdwenen uit Nederland, maar daarin is verandering gekomen. Met name druggebruikers, seropositieven, zwerf-

vers en mensen uit het Caribisch en Middellandse-Zeegebied behoren tot de risicogroepen.

Onder druggebruikers is TBC met tachtig nieuwe gevallen in de laatste vier jaar een belangrijk volksgezondheidsprobleem geworden, meldt de drugsafdeling. Bijna de helft van de druggebruikers in Amsterdam komt uit het Caribisch en Middellandse-Zeegebied, waar TBC veel voorkomt. Daarnaast is er nog een grote groep van duizend met het aidsvirus besmette verslaafden die uit aangrenzende gebieden komen.

Het uitbreken van een TBC-epidemie is voor de GG en GD „een potentiële nachtmerrie”. In de Verenigde Staten zijn al veel mensen, met name aids-patiënten, het slachtoffer geworden van de Multiple Drug Resistant TBC-bacil. Door het wegvallen van de eigen afweer kan deze bacil uitsluitend worden bestreden met

medicamenten. Als die niet helemaal volgens voorschrift worden gebruikt, krijgen de ziektekiemen de kans om resistentie tegen de medicamenten op te bouwen.

Deze rampzalige ontwikkeling heeft zich in Nederland nog niet voorgedaan, maar dreigt wel degelijk, omdat druggebruikers doorgaans slordig omgaan met medicaties. De GG en GD onderzoekt alle verslaafden dan ook eens in de zes maanden op TBC.

Hepatitis

Binnen tien à twintig jaar wordt hepatitis C (geelzucht) een belangrijke oorzaak van ziekte en sterfte onder spuitende druggebruikers, voorspelt de drugsafdeling. Naar schatting 70 procent van de intraveneuze druggebruikers in de hoofdstad is besmet met de ziekte. Het gaat om een verraderlijke aandoening, die bij 70 procent na jaren een chroni-

sche, agressieve leverontsteking tot gevolg heeft.

In totaal 136 druggebruikers overleden in 1992. In 52 gevallen ging het om een overdosis, terwijl er 43 besmet waren met het aidsvirus. Acht van hen hadden ook TBC. Het aantal buitenlanders dat stierv na een overdosis, steeg van 22 in 1991 naar 33 in 1992.

Er is een stijging van het aantal overdoseringen van cannabis, een drug die vooral wordt gerookt (hasj) of gegeten (als space-cake). In geen geval had dat overigens een dodelijk afloop. In 1991 kwamen 74 meldingen binnen. In 1992 waren dat er al 122. De meeste slachtoffers waren afkomstig uit Nederland. Engeland en Duitsland. In een aantal gevallen ging het om buitenlandse toeristen die zich niet van bewust waren dat ze in aan hasj-coffeeshop zaten en dat de space-cake aanmerkelijk minder onschuldig was dan het uiterlijk deed vermoeden. De drugsafdeling noemt dit „zorgwekkend”.

SELECTIEF

TELEVISIE WOENSDAG

Nederland 1
 ► **Weg van de anelweg - Europa** (NCRV, 17.02-17.23 uur) - Toeristische tocht door Northumbria, het grensland tussen Schotland en Engeland.
 ► **Het verschil** (NCRV, 22.05-22.31 uur) - Portret van de schilders Herby de Witte. Nadat ze een groot deel van haar jeugd had doorgebracht in de VS, kwam ze terug en zag Nederland met andere ogen. Ze is vooral gefascineerd door de Nederlandse kust.

Nederland 2, EO
 ► **Diergedrag** (18.45-19.15 uur) - Nieuwe Engelse natuurserie over opmerkelijk diergedrag, waarbij het vooral gaat om overeenkomsten en verschillen tussen dieren en mensen. Afdeling 1: Afvalverwerking. Dieren gaan met hun eigen afval heel wat doelmatiger om dan mensen. Urine en ontlasting dienen meestal om het territorium af te bakenen.

► **GPV** (19.57-20.00 uur) - Partijleider Schutte over het jeugdbeleid van de overheid (jeugdwetgarantieplan, studiefinanciering etc.).
 ► **Tijdsein** (22.15-22.45 uur) - Een 4,5 miljoen kosten otterproject wordt vandaag in Friesland opgeleverd, maar de otter is in ons land uitgestorven. Verder de dreigende terugtrekking van de VN uit Noord-Irak en het dodelijke gevaar van houseparty's.
 ► **Wings over the world** (22.45-23.35 uur) - Afdeling 7: zeven over de geschiedenis van de grote vliegtuigbouwers gaat over Zweden. Pas in de jaren dertig zag de Zweedse regering het belang in van een eigen gezonde vliegtuigindustrie, die de neutraliteit van Zweden zou moeten waarborgen.

Nederland 3
 ► **Blauwdruk** (RVU, 21.00-21.25 uur) - Een selectie van creatief werk van psychiatrische patiënten werd bijeengebracht in een boek en vorige maand tentoongesteld in het Vrijthoftheater in Maastricht. Dries Engelen, Nederlandse eerste 'expressie-creatieve therapie', over 35 jaar creatief werken met psychiatrische patiënten.

► **Nova** (NOS/Vara, 22.30-23.00 uur) - Over de 'Grand Effie', een eenmalige reclameprijs, vandaag uitgereikt in Amsterdam, voor een campagne die al langer dan vijf jaar

Eisemiek Havigs presenteert dagelijks namens Veronica, Tros, EO en Teleac het Eindexamenjournaal (Ned. 2, 17.40-18.00 uur).

loopt. Vier waren er genomineerd: Albert Heijn ('op de kleintjes letten'), Hak ('Hoe dan ook, u moet de groenten van Hak hebben'), Blue band (koppeling met moederlijke zorg) en Appelsentje ('Het beste onder de zon'). Wat is het geheim van hun succes?

België, BRT 1
 ► **Boulevard: WO II** (22.55-23.25 uur) - Tijdens de Tweede Wereldoorlog vocht men niet alleen met wapens: radio, pers en filmjournaleerden een propaganda-oorlog met woord en beeld. Wat zagen de mensen in de bioscoopjournaleerden van de inval in Polen, de Belgische capitulatie, de Britse evacuatie in Duinkerken, de mislukte Geallieerde landing in Dieppe, de Duitse capitulatie in Stalin-graf?

BBC 1
 ► **Tomorrow's World** (23.00-23.30 uur) - 'Award for innovation': de zes finalisten van deze jaarlijkse innovatie-prijsvraag ontmoeten prins Charles. Onder hen zijn een professor die de medische diagnostiek wil verbeteren, een computerbedrijf uit Cambridge, de ontwerper van een mini-infrarood-camera die brandweerlieden helpt, en de uitvindsters van een woordverband met kleeftkracht.
 ► **Inside Story** (22.30-23.00 uur) - Portret van de mysterieuze en omstreden multimiljoenaar, politiek intrigaant en mannetjesmaker Roland 'Triny' Rowland.

BBC 2
 ► **Open Space** (20.40-21.10 uur) - Ook Ja-

maica en Trinidad willen de doodstraf door ophanging weer invoeren. Een advocaat beschrijft het werk van het Judicial Committee of the Privy Council, de laatste strohalp voor het groeiende aantal terdoodveroordeelden.
 ► **The Chelsea Flower Show** (21.10-22.00 uur) - Eerste deel van een reportage met een impressie van de bloemententoonstelling van de Royal Horticultural Society.

Duitsland 1
 ► **Die Katechismuskontravere** (21.55-22.20 uur) - Reportage over de nieuwe wereld-cathechismus van de R-K. Kerk, die deze maand in de Duitse vertaling verschijnt.

RADIO WOENSDAG

Radio 5
 ► **Vrouw zijn** (EO, 09.02-10.00 uur) - Het huwelijk staat centraal in deze uitzending, en dan vooral een goede communicatie tussen man en vrouw.

► **Gezondheid, een zorg** (KRO, 10.02-11.00 uur) - Gesprekken over het gebruik van handen om gehandicapten bij hun dagelijkse bezigheden te helpen.

► **Onder tafel** (KRO, 12.02-13.00 uur) - Gesprek met Ad Latijnhouwers, voorzitter van de Brabantse Boerenbond NCB, die het jongste mestakkoord weigert goed te keuren.
 ► **En dan nu ... de radio!** (KRO, 13.10-14.00 uur) - Slottafelvering: 'Het monsterverbond', over de jongetjesontwikkelingen aan het radiofront.

► **Glas in lood** (KRO, 14.02-15.00 uur) - Over de brieven die pater Alwin Goossens van 1900 tot 1921 schreef over zijn werk in Oost-Mongolië, waar toen een heet tegen christenen heerste.

► **De schatkamer** (RVU, 16.02-17.00 uur) - Verandert je kijk op en relatie met mensen wanneer je jarenlang zo intensief met dieren omgaat? Medewerkers van dierenuit Blijdorp te Rotterdam zijn te gast in dit programma.

► **Waar waren we ook alweer?** (EO, 19.00-19.15 uur) - Vandaag begint een nieuw voorleesverhaal voor luisteraars van 8 tot 80. Hans Hafmans vertelt uit 'Alleen op de wereld' van Hector Malot.

RADIO 6

Eik heel uur 1m 18.00 nieuws. NOS: 6.45-6.50 Mededelingen, 7.05-10.00 AM: IKON: 8.50 Snippers, 7.05-8.55 Waterstanden, 9.02 Vrouw-zijn, 10.00-10.02 Gezondheid, een zorg, 10.55 Column, 11.02 M.V. 12.02 Onder tafel, 13.10 En dan nu, de radio! 14.02 Glas in lood, 15.02 Camera obscura, RVU: 16.02 De schatkamer, NOS: 17.00 Jacco's keus, 18.04 Kleine zaal, Kwin-tetten van J.C. Bach, Beethoven en Spohr, 19.00 Opera-magazine, Chérubin van Massenet, 20.00 Nieuws, 20.02-24.00 Pioniers van onze eeuw: RFO / Hans Vonk / Christine Whitley, sopraan: Debussy Prelude à l'a-près-midi d'un faune, Nocturnes, La demoiselle élue, Stravinsky Zvezdočki, Le chant du rossignol, 21.30 Arditi Kwartet: Webern Fünf Sätze, Berg Lyrische suite, Schönberg Strijkvi 1, 23.00 Jazzspectrum.

TELEVISIE BINNENLAND

WOENSDAG

NEDERLAND 1
 15.53 NOS Nieuws voor doven en slechthorenden.
 16.00 Journaal.
 16.09 AVRO Service salon, herhalingen.
 17.02 NCRV 10 Jaar Weg van de snelweg Europa. Toeristisch magazine: Northumbria (Noord-Engeland).
 17.23 Ja, natuurlijk! bloemen en planten, tips over de natuur in en om het huis.
 17.45 Boggle, woordspel.
 18.15 NOS Sesamstraat. Aft.: Huishoudelijke apparatuur.
 18.30 Jeugdjournaal.
 18.40 Het Klokhuus, kindermagazine.
 18.58 IKON P.S. de ruimte, jongerenmagazine.
 19.30 NCRV Gezicht van Nederland.
 19.50 Kenningssticht langs dorpen en steden: Heilmond.
 19.52 PP Uitzending van Groen links.
 20.00 NOS Journaal.
 20.27 AVRO Terug naar Oegstgeest, speelfilm naar Jan Wolkers. Als de schrijver bij het sterf van zijn vader waakt, komen jeugdherinneringen boven.
 22.05 NCRV Het verschil: Portret van de schilders Hetty de Witte.
 22.31 AVRO Denkers, Am. serie.
 22.32-23.27 NOS Journaal.

NEDERLAND 2
 13.00-13.07 NOS Nieuws voor doven en slechthorenden.
 16.00 Journaal.
 16.07 EO Het kleine huis. Am. serie.
 16.52 Kinderkrant.
 17.20 Peter, sketch op straat.
 17.28 Recht in het nauw, kinderprogramma.
 17.40 Eindexamenjournaal.
 18.00 NOS Journaal.
 18.18 EO Ik weet het beter, spel.
 18.47 Dierengedrag, Eng. natuurserie. Aft. 1: Afvalverwerking.
 19.15 Highlight, gospelmuziek van Michael W. Smith.
 19.46 Peter, sketch op straat.
 19.57 PP Uitzending van het GPV.
 20.05 NOS Finale Europacup I, voetbal.
 22.15 EO Tijdsein, actualiteiten.
 22.45 Wings over the world, documentaire-serie over de geschiedenis van de luchtvaart: Zweedse pioniers.
 23.37-23.42 NOS Journaal.

NEDERLAND 3

06.53 NOS Nieuws voor doven en slechthorenden.
 09.00 NOT Pinksteren: volop feest!
 10.30 Bio-bits.
 11.00-11.40 Leven in de Pruiktent.
 13.00 NOS Roland Garros, tennis.
 17.35 VARA Alfred J. Kwak, tekenfilm.
 18.00 NOS Journaal.
 18.17 VARA Terug naar de natuur, Eng. comedyserie.
 18.48 Lingo, spel.
 19.20 Gentlemen oplichters, Eng. serie.
 20.16 Twee voor twaalf, spel.
 21.00 RVU Blauwdruk.
 21.25 Onderstroom, programma over de werkdag van het werk.
 21.50 Now, serie over schendingen van mensenrechten: Mauritanië.
 22.00 NOS Journaal.
 22.15 Sportjournaal: wielrennen.
 22.30 NOS/VARA Nova, actualiteiten.
 23.00 NOS Den Haag vandaag.
 23.15 Trekking dagelijks lotto.
 23.21 VARA Law and order, Am. misdaadserie.
 00.06 Museumshaken: Marius Bauer en zijn reis naar het Oriëntaals.
 00.16-00.21 NOS Nieuws voor doven en slechthorenden.

TELEVISIE BUITENLAND

WOENSDAG

RTL 4
 06.00 Het eke kuck eke, Luxemburgs programma. 06.30 RTL Classic. 07.00 Nieuws. 07.05 Scooby Doo. 07.30 Nieuws. 07.35 Yogi Bear. 08.00 Nieuws. 08.05 The God & the beautiful. Am. soapserie. 08.30 Nieuws. 08.35 Santa Barbara, Am. soap. 09.00 Nieuws. 09.10 Rad van fortuin, spel. 09.30 Goede tijden, slechte tijden, Ned. dramaserie. 10.05 Als de wereld turns, Am. serie. 10.50 Sons & daughters, Austr. soapserie. 11.15 RTL Shop, RTL Club shopping. 11.25 Prime time pets, huisdieren op video. 11.50 Scrabble, spel. 11.55 Clip van de dag. 12.00 Telekids. 13.00 Van kleeding, cosmetica & andere saecten. 13.30 Regina auf den Stufen, Duitse serie. 14.20 Geldwijzer, geld en geldzaken. 14.30 Prijzenspel, spel. 15.00 General Hospital, Am. soap. 15.45 Santa Barbara, Am. soapserie. 16.15 The Oprah Winfrey show, Am. talkshow. 17.00 5-uur show, magazine. 18.00 Nieuws. 18.20 RTL Club, magazine. 18.35 The bold & the beautiful. Am. soap. 19.00 Rad van fortuin, spel. 19.30 Nieuws. 19.50 Weer. 20.00 Goede tijden, slechte tijden, Ned. dramaserie. 20.30 Sisters, Am. dramaserie. 21.25 The Torkelsons, Am. comedyserie. 21.50 De vakantie-man, info over vakanties. 22.55 Palace Guard, Am. serie. 23.45 Nieuws. 00.00 The Oprah Winfrey show, Am. talkshow. 00.45 Als de wereld turns, Am. soapserie. 01.35 General Hospital, Am. soapserie. 02.20 Nachtprogramma.

rie. Computers. 19.30 Het Capitool, Am. soapserie. 19.53 Benny Hill, Eng. humor. 20.00-22.30 Sportavond: Europacup I-finale AC Milan - Olympique Marseille. (I.v.m. evt. verlenging kan eindtijd 23.00 worden).

BBC 1
 07.00 Business breakfast. 08.00 Breakfast news, ochtendmagazine. 10.05 A word in your ear, spel. 10.35 King of the road, portretten: Britse steden en dorpen: Het Lake District. 11.00 Nieuws. 11.05 Playdays, kinderserie. 11.30 Good morning with Anne and Nick, familiemagazine. 12.00 en 13.00 Nieuws. 13.05 Pebble Mill, talkshow. 13.45 Good morning with Anne and Nick, vervolg. 13.55 Regionieuws. 14.00 Nieuws. 14.30 Neighbors, Austr. serie. 14.50 Eldorado, serie. 15.20 Hawaii Five-O, Am. politserie. 16.10 Turnabout, woordspel. 16.40 Beedevilled bruins/Easy peckins, tekenfilms. 16.50 Pingu, animatieserie. 16.55 Wildbunch, jeugd-natuurmagazine. 17.10 Galaxy goofs, tekenfilmserie. 17.35 The movie game, spel. 18.00 Newsworld, jeugdjournaal. 18.10 Byker Grove, jeugdserie. 18.35 Neighbors, Austr. serie. 19.00 Nieuws. 19.30 Regionieuws. 20.00 Eldorado, serie. 20.30 Tomorrow's world, wetenschappelijk magazine. 21.00 Growing pains, Eng. serie. 21.50 TV Heroes, portretten van tv-persoonlijkheden: Peter Purves. 22.00 Nieuws. 22.30 Inside story, reportages: Tiny Rowland, the rebel tycoon. 23.20 Barry Norman at the Cannes film festival, impressie. 00.00 Onbekend. 01.30-01.35 Weer.

BBC 2
 08.10 Open University. 09.00 Breakfast news. 09.15 Westminster, parlementaire nieuws. 10.00 Moveable feast, jeugdspectacle. 10.15 Schooltv. 11.25 Help you child with science, info-serie voor ouders met schoolgaande kinderen. 11.40 Schooltv. 12.35 Great experiments, serie over uitvindingen: At the end of the rainbow. 13.50 Schooltv. 14.20 Melvin and Maurine's Music-Grams, kinderprogramma. 14.35 King Greenfingers, animatieserie. 14.40 Schooltv. 15.00 Nieuws. Aansl.: Schooltv. 15.15 Canvas, serie: kunstschilderen. 15.35 Country-life, landbouwmagazine. 16.00 Nieuws. Aansl.: Westminster live. 16.50 Nieuws. 17.00 Wild by law. 17.50 East Anglian gardens, serie: Tuinen: Hyde Hall. 18.00 Crime and pu-

DUITSLAND 1
 06.00 Morgenmagazin, ontbijt. 09.00 Heute. 09.03 Dallas. Am. serie. 09.45 Yoga. 10.00 Heute. 10.03 Adieu Kirche, reportage. 10.45 Info Arbeit und Beruf. 11.00-18.35 Sport extra: Tennis, open Fr. kampioenschappen (14.00, 15.00, 16.00, 17.00 TAgesschau). 20.00 Tagesschau. 20.15 Morlock: Die Verflechtung, tv-film. 21.55 Die Katechismuskontravere, reportage uit serie Gott und die Welt: Nieuwe wereld-cathechismus van de R-K-kerk. 22.20 Staats, magazine. 22.30 Tagesschau. 23.00 Nachschlag, satire. 23.05 Sport extra, tennis. 23.35 Das Nacht-Studio: Talfun-Club, Japanse speelfilm. Tijdens een orkaan moeten een jongen en een meisje overnachten in de schoolkas. 01.25 Tagesschau. 01.30-01.35 Zuschauer-Entspannen-Nachdenken.

DUITSLAND 2
 06.00-11.00 Die Dtsl. 1, 11.00 Heute. 11.03 Mir san die Brandst. 12.40 Umschau. 12.55 Presseschau. 13.00 Mittagmagazin. 13.45 Grün und bunt, plantentips voor huis en tuin. 14.00 Umwelt, milieumagazine. 14.30 Percy Stuart, Duitse serie. 14.55 Mein Butler und ich, sketches. 15.00 Heute. 15.03 kinderstudio: Wo ist Walter? tekenfilmserie. 15.30 Löwenzahl, kinderprogramma. 16.00 Logo, jeugdjournaal. 16.09 Raumschiff Enterprise Am. s.f-serie. 17.00 Heute. 17.15 Länderspiel. 17.50 Alpen-Internat. Duitse serie. 19.00 Heute. 19.20 Weer. 19.25 Vorsicht, Fallt tips ter voorkoming van misdrijven. 20.00 ZDF Sport: Europacup I voetbal: AC Milan - Olympique Marseille. 22.05 Zündstoff: Unten bist Du schnell, reportage: Armoede in Duitsland. 22.50 Derrick, Duitse misdaadserie. 23.50 Heute. 23.55-01.20 Der Schürzen-jäger von Venedig, Am. speelfilm. Op de

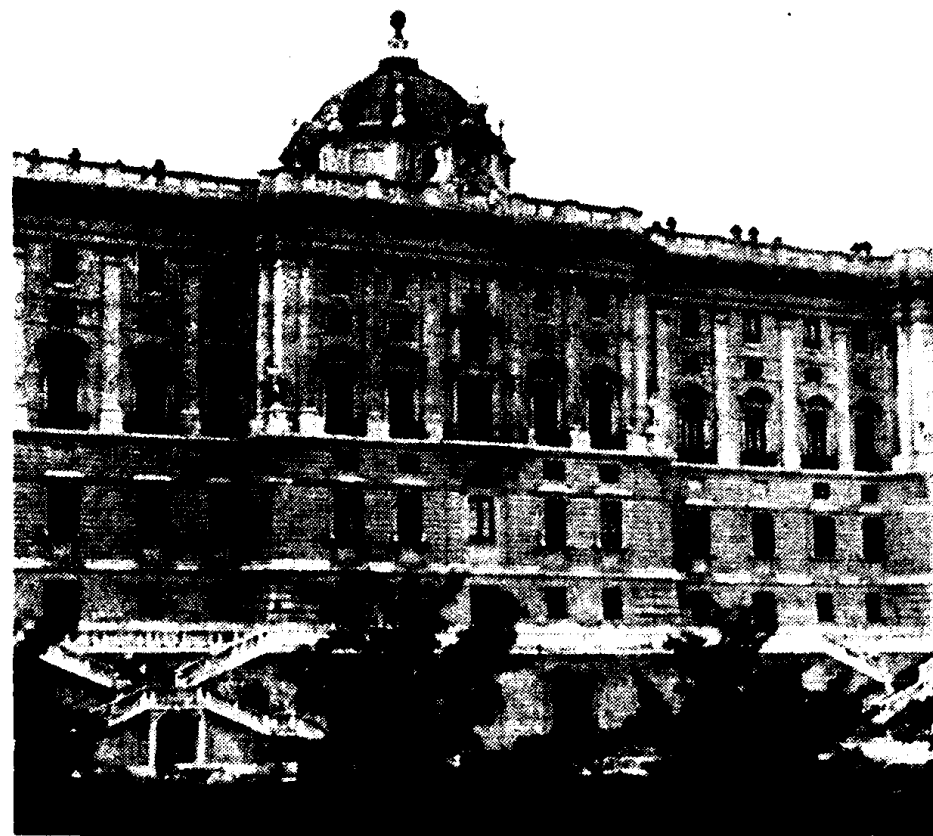
DUITSLAND 3 WEST
 08.15 Tele-Gym. 08.30 Telekolleg II, Eng. Mir san die Brandst. 09.00 Der Clown und die Kinder des Schnees, Reportage. 10.00 Schooltv. 12.00 Die Recht zu lieben, Braz. soapserie. 12.30 Hertz, live-magazine. 13.15 Reportage. 13.45 Rückblick: Vor 25 Jahren: Die Hölle zu Dresden, documentaire. 14.00 Aktuel. 14.05 Hit-Clip. 14.30 Berlin: Ecke Bundesplatz, serie. 14.45 Fenster/Platz. 16.00 Die Olen ist aus, reportage. 16.30 Telekid. 16.40 Aktuel. 17.00 Aktuel. 17.05 Kulk, Kulk & Kulk, middagmagazine. 17.30 Der Prinz Pumperlino, popperserie. 18.00 Es war einmal, das Leben, jeugdspectacle. 18.30 Tele-Praxis, medisch magazine. 18.45 Aktuel. 18.50 Aktuel. 19.00 Aktuel. 19.05 Aktuel. 19.10 Aktuel. 19.15 Aktuel. 19.20 Aktuel. 19.25 Aktuel. 19.30 Aktuel. 19.35 Aktuel. 19.40 Aktuel. 19.45 Aktuel. 19.50 Aktuel. 20.00 Aktuel. 20.05 Aktuel. 20.10 Aktuel. 20.15 Aktuel. 20.20 Aktuel. 20.25 Aktuel. 20.30 Aktuel. 20.35 Aktuel. 20.40 Aktuel. 20.45 Aktuel. 20.50 Aktuel. 21.00 Aktuel. 21.05 Aktuel. 21.10 Aktuel. 21.15 Aktuel. 21.20 Aktuel. 21.25 Aktuel. 21.30 Aktuel. 21.35 Aktuel. 21.40 Aktuel. 21.45 Aktuel. 21.50 Aktuel. 22.00 Aktuel. 22.05 Aktuel. 22.10 Aktuel. 22.15 Aktuel. 22.20 Aktuel. 22.25 Aktuel. 22.30 Aktuel. 22.35 Aktuel. 22.40 Aktuel. 22.45 Aktuel. 22.50 Aktuel. 23.00 Aktuel. 23.05 Aktuel. 23.10 Aktuel. 23.15 Aktuel. 23.20 Aktuel. 23.25 Aktuel. 23.30 Aktuel. 23.35 Aktuel. 23.40 Aktuel. 23.45 Aktuel. 23.50 Aktuel. 24.00 Aktuel.

Neem nou Madrid of Athene

door Willemien Wierenga-Bremmer

Marco Polo als groot voorbeeld voor nieuwe gidsjes. In de verantwoording van de naam voor deze serie staat dat „Marco Polo als eerste wereldreiziger Oost en West nader tot elkaar bracht. Hij wilde de wereld ontdekken, vreemde culturen leren kennen en in hun waarde laten. In de 20e eeuw moeten ook wij openstaan voor andere volken en respect tonen voor mens, dier en milieu”, aldus een gekleurd kadertje in beide boekjes.

In *Neem nou Madrid* staat inderdaad veel over de Madrilenen. Van de dieren draven alleen de stieren op voor de stierengevechten. Of dat respect tonen is? Na het lezen van het boekje krijg ik al gauw de indruk dat ik nauwkeurig kan voorspellen hoe de Spanjaard in bij voorbeeld een restaurant zal reageren op mijn vraag of ik bij hem aan tafel mag plaatsnemen. Dat heeft wel iets geruststellends. De verzekering dat er geen uitgesproken gevaarlijke gelegenheden voor toeristen zijn (p. 45) bevestigt dat nog eens. En als ik dan lees dat mayonaise (p. 93-94) alleen gevaar op levert voor mijn darmen in verband met de salmonella-vergiftiging, dan vergeet ik het verhaal maar van een vriendin. Een jonge Madrileen besmeurde 'per ongeluk' haar broek met mayonaise, om haar vervolgens behulpzaam te zijn bij het schoonmaken van de smurrie, terwijl zijn 'vriend' haar rugzak probeerde kapot te snijden. Soortgelijke verhalen hoorde ik ook met klodders Nivea of ijsjes in een hoofdrol en gek genoeg alleen uit Madrid! Het boekje *Neem nou Athene* heeft dezelfde opzet, al

Het koninklijk paleis in Madrid.

is de manier van beschrijven iets bescheidener. Persoonlijk spreekt het mij daardoor meer aan dan het het gepoeh in *Neem nou Madrid* als „de opwindendste metropool van Europa” (p. 5). In Athene is het enige risico dat een man loopt, het contact met dames in bars, die hem tot betaling van een fles champagne proberen over te halen (p. 94).

Beide boekjes zijn overzichtelijk ingedeeld en hebben een goed trefwoordenregister. Er staan een paar wandelingen in, waarin zowel de cultuur als de mensen in de steden aan bod komen. De restaurants en hotels zijn in prijscategorieën ingedeeld, wat veel meer gidsen zouden moeten doen. Nieuw voor mij is de uitgaansmap over betaalde liefde, die alleen in de

gids over Madrid staat. Informatie die gekoppeld is aan de mededeling dat bordelen in Spanje sinds 1956 afgeschaft zijn. Niet iets om via een reisgidsje toeristen attent op te maken. De beide boekjes hebben symbolen of een gekleurd kadertje om extra accent te geven aan bezienwaardigheden. Afgezien van de al te geruststellende woorden, die me eerder achterdochtig maken, zullen het handige boekjes zijn voor een kort verblijf in deze hoofdsteden.

N.a.v. *Neem nou Madrid* en *Neem nou Athene*, M & P Uitgeverij bv, Weert, vertaald uit het Duits, 96 blz. f. 9,90.

NOS-bestuur: geen nieuwe zenderindeling

HILVERSUM (ANP) - Het dagelijks bestuur van de NOS weigert voor 1 december voorstellen te doen voor een nieuwe verdeling van de omroepen over Nederland 1, 2 en 3. Het Commissariaat voor de Media had daarop aangedrongen, nadat Tros en Veronica bezwaar hadden aangetekend tegen hun gedwongen samenwerking met de EO op Nederland 2.

De huidige indeling wordt onverkort voortgezet, aldus het dagelijks bestuur van de NOS in een reactie op de brief waarin het Commissariaat voor de Media gisteren die indeling onverbindend verklaarde.

NOS-voorzitter De Jong vindt het onaanvaardbaar dat het veranderingsproces, dat twee jaar geleden werd ingezet, weer zou moeten terugdraaien. Hij stelt opnieuw, dat het Commissariaat zich niet meer zou moeten bemoeien met zaken als zender- en zendtijdindeling. Die aangelegenheden moeten worden overgeheveld naar het takenpakket van de NOS, aldus de voorzitter.

'Hilversum' blij: de radio doet het beter

HILVERSUM (ANP) - Het gezamenlijke marktaandeel van Radio 1 tot en met 5 is in april met 2,5 procent gestegen tot 52,2 procent. In maart was de luisterdichtheid voor de Hilversumse zenders voor het eerst tot onder de vijftig procent gedaald.

Een eenduidige verklaring voor het herstel heeft de Dienst Kijk- en Luisteronderzoek van de NOS niet. Het lijkt er volgens een woordvoerder op dat bepaalde zenders een min of meer vaste aanhang hebben. De voor Hilversum sombere maantcijfers waren dan een eenmalige zaak. Dat geldt met name voor Radio 2, die in maart met 1,3 procent terugzakte naar 7,8 procent, maar in april weer terugkeerde naar het oude peil.

De commerciële radiozenders hebben volgens de NOS-dienst mogelijk te lijden van onderlinge concurrentie. De afgelopen maanden zijn er enkele nieuwe zenders bijgekomen, waardoor bepaalde groepen luisteraars van de ene naar de andere commerciële zender zijn 'overgelopen'. Zo zakte Sky Radio van een hoogtepunt van 10,5 procent in januari terug tot 7,6 procent in april.

door W. Smit

Hoe dichtert ons land bevolkt raakt, des te groter belangstelling voor de tijd dat er nog Nederlanders in bittere armoede temidden van de ongerepte natuur leefden. Niet lang geleden besprak ik een boek over die gewone mensen in hun doen en laten, een 'Veluws Portret' van Aart Visser en Chris Stein. De Veluwe is bij uitstek een gebied, waar de oude tijd tot voor kort voortleefde.

Hoe meer bungalows er nu verrijzen, des te groter de hang naar de tijd, waarin romantiek en mystiek hand in hand gingen. Het erfgoed van Jac. Hazenbeek, die jarenlang de Veluwe heeft doorkruist, is nu ondergebracht bij een stichting

Legenden en sagen uit 'de goede oude tijd'

die de uitgave *Sagen en legenden van de Veluwe* heeft verzorgd. Zoals bekend heeft de schrijver op de Veluwe veel verhalen gehoord over hoe het vroeger was. Daarin spelen wilde wieven, spoken, vuurmannen en dwaallichtjes een grote rol. Heksen waren voortdurend bezig. Het eerste verhaal over Duivelbanners gaat erover en in het laatste verhaal over een behekste turf zijn ze

nog niet tot rust gekomen.

Het is merkwaardig, dat we bij primitieve volken altijd razend nieuwsgierig zijn naar de verhalenacht, terwijl we in dit boekje vergelijkbare overleveringen onder handbereik hebben. Geen wonder dat deze bundel ruim twintig jaar na het verschijnen een nieuwe druk kreeg.

Er zijn 24 verhalen gebundeld. Het is alleszins smakelijke lectuur, speciaal voor hen, die op de Veluwe goed thuis zijn. En wie zou ons meest begerde woongebied en toeristisch dorado niet kennen?

N.a.v. Jac. Hazenbeek, *Sagen en legenden van de Veluwe*, uitg. Stichting Jac. Hazenbeek/Zomer & Keuning, Barneveld/Wageningen, 128 blz. prijs f. 19,90.

GEWOON

onder redactie van Peter Sneepe

Egyptisch Grieks

Bij onderzoek van het papier-maché omhulsel van een Egyptische mummie hebben Italiaanse archeologen meer dan 600 verzen gevonden van de Griekse dichter Posidipes (3e eeuw voor Chr.).

De verrassende vondst werd maandag meegedeeld door de hoogleraren Guido Bastianini en Claudio Galazzi van de universiteit van Milaan. Zij onderzochten persoonlijk het papyrus waarvan het papier-maché is gemaakt voor een Egyptische mummie uit de 2e eeuw voor Chr.

De door de universiteit van een verzamelaar gekochte kartonnen sarcofaag is bij het onderzoek volledig ontrafeld. De borstversiering was gemaakt van „afgekeurde” papyrus, en drie beschreven fragmenten vormen een „rol” van anderhalve meter.

Daarop staan honderd punt-dichten, bestaande uit bijna 600 verzen, die tot nu toe onbekend waren maar waarvan men er een kende als van Posidipes. Op grond hiervan schrijven de archeologen de hele tekst aan de Griekse dichtertoe.

De epigrammen zijn gegroepeerd rond thema's: de natuur, begrafenissen, offers aan goden, etc. Het al be-

Actievoerders van Greenpeace hesen zich maandag in speciale kledij om aan te geven hoezeer zij tegen een nieuw traject voor chloortransporten zijn. Ze blokkeerden de spoorlijn van Akzo in Delfzijl. Het werkt, getuige deze foto.

kende gedicht gaat over een beeld van de Griekse beeldhouwer Lysippos voorstellende Alexander de Grote.

De rol maakte volgens de Italiaanse onderzoekers deel uit van een bibliotheek en is later, in vergetelheid geraakt of weinig gelezen, als „oud papier” verkocht aan een papier-machéfabrikant voor mummies.

De vondst is erg belangrijk voor de kennis van het werk van de Griekse dichter, die wordt beschouwd als een van de opmerkelijkste van het Hellenistische tijdperk. De in 315 v. Chr. geboren Posidipes componeerde voornamelijk punt-dichten of epigrammen,

waarvan er tot nu toe maar ongeveer 20 over waren.

Kistjes

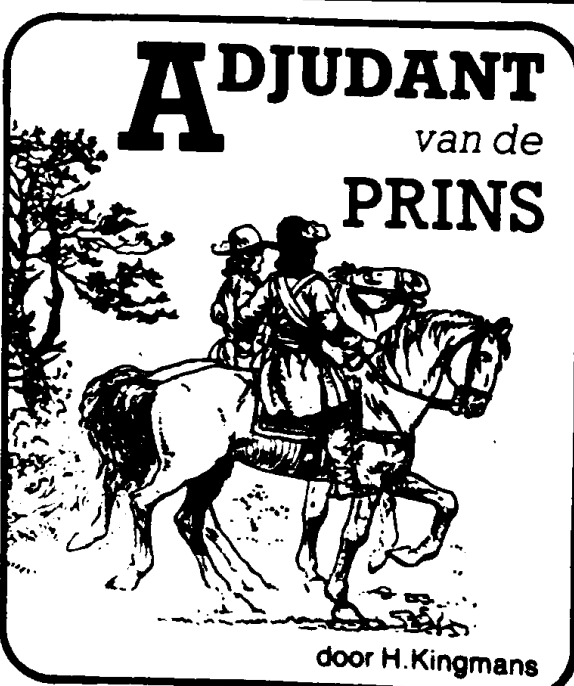
Historici hoopten dat vier metalen kisten die zondag door duikers bij Salo uit het Italiaanse Gardameer waren opgevoerd, documenten en brieven van oud-dictator Benito Mussolini zouden bevatten. De kleindochter van Mussolini, Alessandra, hoopte dat het beeld van haar grootvader door de documenten zou worden bijgeschaafd.

Maar toen de kisten maandag in het bijzijn van de explosievenopruimingsdienst werden geopend, bleken zij

slechts kruit te bevatten. Aangenomen wordt dat het kruit door zich terugtrekkende Duitse soldaten in het meer is gegooid.

De zoekactie in het meer was ingesteld nadat een timmerman aan een plaatselijke krant had verteld dat hij in de nadagen van de Tweede Wereldoorlog in opdracht van fascistische soldaten vier waterdichte kisten voor documenten had vervaardigd. Mogelijk zouden de kisten gevuld zijn met documenten van Mussolini, die in Salo, aan de oever van het Gardameer, een regering had opgezet, aldus de krant.

Mussolini hield z'n kruid toch liever droog.

Ook oud-premier De Mita van corruptie beschuldigd

NAPELS (AP) - De christen-democratische leider Ciriaco De Mita is gisteren als vijfde Italiaanse oud-premier beschuldigd van corruptie. Er is een onderzoek naar hem ingesteld vanwege vermeende afpersing bij het financieren van de miljoenen aan financiële hulp voor de slachtoffers van de aardbeving in Zuid-Italië in 1980.

Naast De Mita, die afkomstig is uit de streek rond Napels, die zwaar door de aardbeving werd getroffen, is ook een hoge ambtenaar van het ministerie van binnenlandse zaken, Elvino Pastorelli, op de verdachtenlijst gezet. Pastorelli is directeur-generaal van civiele defensie. Het is het eerste formele onderzoek naar De Mita, een belangrijke parlementair, in het wijdverspreide onderzoek naar het misbruik van publieke fondsen voor de wederopbouw na de aardbeving. Tientallen politici en zakenlui zijn in dit verband al opgepakt, onder wie De Mita's broer. De Mita kan pas worden aangeklaagd, als zijn parlementaire immuniteit wordt opgeheven. Volgens het Italiaanse persbureau ANSA zijn al drie per-

sonen opgepakt in verband met de zaak-De Mita, onder wie een compagnon van zijn secretaris. De drie zouden namens de oud-premier en Pastorelli zakenlui hebben opgedragen bepaalde mensen in dienst te nemen om contracten voor herstelwerk binnen te halen.

Een van de drie arrestanten, Giuseppe Solimene, een lokale vakbondsmans van de aan de christen-democraten verbonden CISL, zou een aannemer hebben gedwongen zijn huis op te knappen voor 55.000 gulden aan staatsgelden. Sinds de onderzoeken naar corruptie 15 maanden geleden begonnen in Milaan, zijn al honderden voor-aanstaande politici en zakenlui aangepakt.

De Mita was premier van 1988 tot 1989. De andere oud-premiërs naar wie een onderzoek is ingesteld, zijn Giulio Andreotti, Arnaldo Forlani en Bettino Craxi, alle drie vanwege corruptie en het misbruik van partijfondsen. Andreotti zou ook banden met de Siciliaanse mafia hebben onderhouden. Een vijfde oud-premier, Giovanni Goria, staat onder verdenking vanwege een bankonderzoek dat los staat van de corruptieschandalen.

Mujahedeem Khalq meldt aanvallen Iran op Irak

NICOSIA (AP) - De Iraanse rebellenbeweging Mujahedeem Khalq heeft melding dat twee van zijn bases diep in Irak gisteren zijn aangevallen door Iraanse gevechtsvliegtuigen. Volgens de Mujahedeem is de spanning in het grensgebied tussen beide landen, die in de jaren '80 acht jaar lang in oorlog met elkaar waren en nooit formeel vrede hebben gesloten, hoog opgelopen.

In een verklaring liet de Mujahedeem weten dat twee F-4 toestellen van de Iraanse luchtmacht gisterochtend om 05.55 uur plaatselijke tijd de aanval hadden geopend op een basis van de opstandelingen in het Iraakse Ashraf, op 90 kilometer van de grens met Iran. Tegelijkertijd werd een Mujahedeem-basis in de noordoostelijke Iraakse stad Jalula door twee Iraanse gevechtsvliegtuigen onder vuur genomen, aldus de verklaring. Ongeveer 20 minuten later vlogen 10 Iraanse

Soechoi-gevechtsvliegtuigen over Ashraf, maar zonder opnieuw aan te vallen.

Van officiële zijde is noch in Teheran, noch in Bagdad iets over de aanvallen gemeld. Meldingen van de rebellen over aanvallen op hun bases zijn doorgaans betrouwbaar. De Mujahedeem liet weten dat zijn leider, Massoud Rajavi, de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties heeft opgeroepen de „flagrante agressie” van Iran te veroordelen.

Volgens de bekendmaking van de Mujahedeem werd een van de aanvallende toestellen bij Ashraf door luchtafweerschut geraakt. Twee brandstoftanks op de basis werden in brand gesloten en een opstandeling raakte per ongeluk gewond door eigen vuur. Bijzonderheden over de aanval op Jalula werden niet gegeven. Onder de Mujahedeem zouden daar geen slachtoffers zijn gevallen, maar mogelijk wel onder de Iraakse bevolking in de stad.

Binnen NAVO groeit steun voor actieplan voor Bosnië

BRUSSEL (ANP) - Binnen de NAVO groeit de overeenstemming over de waarde van het internationale actieplan voor Bosnië-Herzegovina. De ministers van defensie van het bondgenootschap lijken er steeds meer van overtuigd dat een juiste strategie ten grondslag ligt aan het akkoord dat afgelopen week wisseling in Washington werd gesloten over het instellen van veilige zones (safe areas) voor Moslms. Dat bleek gisteren in Brussel tijdens een bijeenkomst van de bewindslieden.

Verscheidene lidstaten, waaronder Nederland, Groot-Brittannië en Turkije, hebben inmiddels gevechtsvliegtuigen aangeboden om de Moslim-enclaves te beschermen, zo is vernomen uit bronnen bij het westers bondgenootschap. De drie landen vliegen al boven het gebied om het vliegverbod af te dwingen. Wel hebben veel ministers nog vragen over de praktische uitvoering van het plan, waaronder de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Frankrijk, Rusland en Spanje hun handtekening hebben gezet.

De Amerikaanse minister van defensie, Les Aspin, maakte duidelijk dat het voorstel niet betekent dat het Vance-Owen-plan, dat Bosnië opdeelt in een tiental semi-autonome provincies, van tafel is. Zijn collega's Malcolm Rifkind (Groot-Brittannië) en Volker

Rühe (Duitsland) sloten zich hierbij aan. Het is ook de Nederlandse opvatting.

De ministers willen duidelijk maken dat het akkoord van Washington niet betekent dat zij zich neerleggen bij de Servische veroveringen en de etnische zuiveringen waarmee die gepaard zijn gegaan. In feite wordt met het plan van de vijf landen de strategie omgedraaid, aldus diplomaten.

Het Vance-Owen-plan gaat ervan uit dat er eerst een akkoord van alle betrokken partijen moet komen, waarna aan het geweld een einde kan worden gemaakt. Volgens het akkoord van Washington wordt er eerst een eind gemaakt aan het geweld met de veilige zones als basis, waarna het Vance-Owen-plan moet worden uitgevoerd, zo is de redenering.

Korea beraadt zich over uitwisseling afgezanten

SEOUL (RTR-DPA) - Zuid-Korea heeft gisteren gezegd zich te beraden over een voorstel van Noord-Korea om presidentiële afgezanten uit te wisselen. Die speciale afgevaardigden moeten een proces op gang helpen brengen om de hoog opgelopen ruzie over nucleaire inspecties en andere kwesties op te lossen.

De Noordkoreaanse premier Kang Song San schreef in een brief aan zijn Zuidkoreaanse ambtgenoot Hwang In Sung, dat de gespannen situatie op het Koreaanse schiereiland het nodig maakt de dialoog, die werd verbroken naar aanleiding van de controverse over het vermeende Noordkoreaanse kernwapenprogramma, te hervatten. Kang stelde een voorbereidende ontmoeting van regeringsfunctionarissen voor op 31 mei in de grensplaats Panmunjon.

Pyeongyang zorgde voor internationale opschudding, toen het in maart aankondigde zich terug te trekken uit het Non-proliferatieverdrag (NPT) uit protest tegen de eis van het Internationale Atoomenergie Agentschap (IAEA) toegang te krijgen tot twee geheime militaire installaties. Aangenomen wordt dat hier mogelijk gewerkt wordt aan kernwapens. De terugtrekking uit het NPT gaat op 12 juni in.

'Giftig afval uit Duitsland naar Oekraïne afgevoerd'

HAMBURG (DPA) - Ongeveer 230 ton zeer giftig chemisch afval is volgens de milieuorganisatie Greenpeace sinds januari uit Duitsland naar Oekraïne afgevoerd. De Duitse autoriteiten waren op de hoogte van het als „verder te verwerken industrieafval” geëxporteerde gif, zei Greenpeace gisteren in een in Hamburg uitgegeven verklaring.

Medewerkers hebben volgens de milieuorganisatie op een kazerneterrein in Rovno in Oekraïne roestige vaten gevonden met vloeibaar kwik, zware metalen houdende verfstoffen, puur DDT, cyanide- houdende blauwzuren en andere gevaarlijke chemicaliën.

De stoffen komen volgens Greenpeace van bedrijven en laboratoria in Dresden, Wolfen bij Halle, Ladeburg bij Magdeburg en Hannover. Een deel van de lading zou door de Oekraïne geheime dienst provisorisch zijn verzegeld. Onder de gifvaten zijn er ook drie met in totaal 180 kg vloeibaar kwik. De leider van de Greenpeace-campagne tegen gif-exporten, Andreas Bernstorff, zei: „Kwik staat altijd onder druk. Bij wie er genoeg van inademt, vallen eerst de tanden uit, dan het haar, dan wordt het zenuwstelsel aangetast en wordt men gek”.

Officiële ontvanger in Rovno is de firma „Podolje”. In de contracten hebben de Duitse exporteerders bedrijven zich ingedekt tegen juridische stappen. Terugnemings-aanspraken zijn uitgesloten.

Bloedige aanval van Kurden op Turkse leger

ANKARA (RTR-AFP) - Kurdische strijders hebben in het zuidoosten van Turkije zeker 31 Turkse militairen en vier burgers gedood. Het is de bloedigste aanval van de Kurdische Arbeiderspartij (PKK) sinds de beweging in maart eenzijdig een bestand uitriep, zo hebben Turkse veiligheidsfunctionarissen gisteren verklaard.

De gedode militairen zaten in een bus die in de buurt van de stad Bingol door Kurdische strijders vanuit een hinderlaag was aangevallen. Gisterochtend werden 35 lijken en enkele gewonden langs de kant van de weg gevonden. Op vier na waren alle doden militairen. De meesten droegen burgerkledij en waren op weg naar hun onderdelen, aldus Turkse functionarissen.

Er worden nog vijftien mensen, van wie acht militairen, vermist. Zij zijn waarschijnlijk ontvoerd. Volgens de overlevenden hielden de opstandelingen de bus aan, waarna eerst een uitzetting over de Kurdische zaak volgde, voordat zij begonnen te schieten.

Waarnemend premier Erdal İnönü zei dat het geweld de regering heeft gedwongen een decreet aan te houden waarin Kurdische opstandelingen een gedeeltelijke amnestie kregen aangeboden. Het decreet was kort voordat de aanval bekend werd, aangenomen.

PAC weg uit vredesoverleg na arrestatie van leiders

JOHANNESBURG (AP) - De Zuidafrikaanse politie heeft gisteren bij invallen in huizen en kantoren op verschillende plaatsen in het land een aantal leiders gearresteerd van het Pan Afrikaans Congres (PAC), een militante zwarte organisatie. Het PAC, dat zei dat tientallen van zijn leiders werden opgepakt, schortte direct zijn deelname aan het meerpartinieverleg op.

Het Afrikaans Nationaal Congres veroordeelde de arrestaties en zei dat de onderhandelingen erdoor in gevaar kunnen komen. Het PAC verscheen gisteren niet bij de onderhandelingen en liet weten in elk geval weg te zullen blijven tot de leiders van de organisatie overleg hebben kunnen plegen. De 26 partijen die aan de onderhandelingen deelnemen, inclusief

het PAC, stonden op het punt een datum vast te stellen voor de eerste verkiezingen waaraan ook de zwarte meerderheid mag deelnemen. PAC-secretaris-generaal Benny Alexander zei op een persconferentie, dat zijn organisatie door de arrestaties feitelijk van de onderhandelingen was uitgesloten. ANC-leider Nelson Mandela noemde het hoogst onverstandig van de regering op dit moment tot een dergelijke actie over te gaan.

Onderzoek

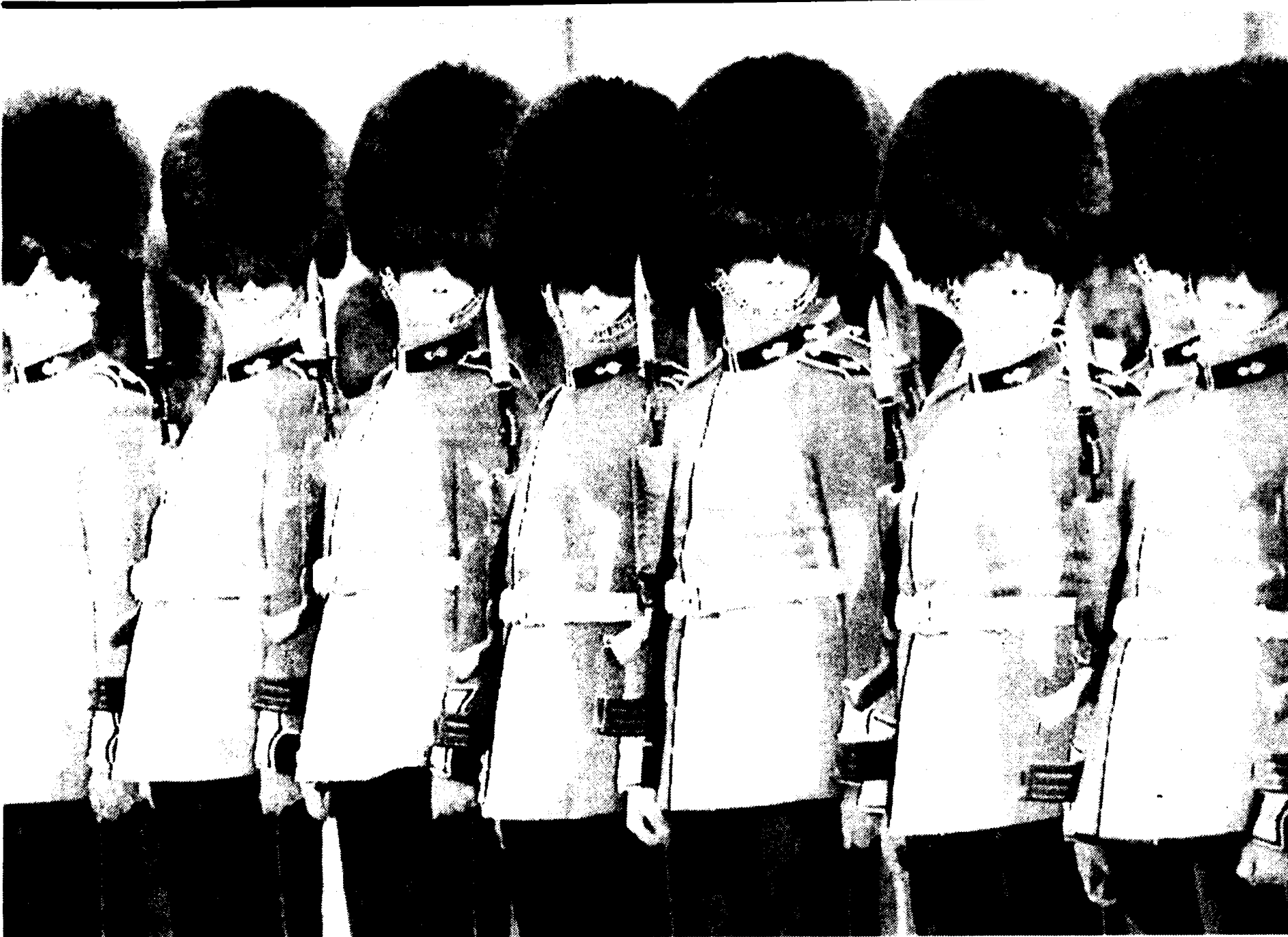
Minister van wet en orde Hernus Kriel zei, dat aan de arrestaties een uitgebreid onderzoek naar het PAC en zijn gewapende vleugel, het Azania Volksbevrijdingsleger (APLA), was voorafgegaan. Hij sloot niet uit dat meer arrestaties zouden volgen. Het is voor

het eerst sinds president F.W. de Klerk in 1990 een begin maakte met de afschaffing van de apartheid, dat zoveel zwarte leiders zijn opgepakt.

De regering waarschuwde weken geleden al voor een mogelijk hard optreden tegen het PAC. Het APLA heeft de verantwoordelijkheid opgeëist voor een aantal aanslagen op blanken. Sinds eind vorig jaar zijn vijftien blanken door aanslagen om het leven gekomen. Los daarvan zijn tientallen aanvallen gepleegd op individuele blanken boeren. Meestal is het echter niet duidelijk, of die aanvallen een criminele, dan wel een politieke achtergrond hebben. Maxwell Nmadzihvani, een landelijke PAC-functionaris, noemde de afgelopen weekwisseling het vermoeden van „blanke boeren onderdeel van „een legitieme politieke campagne”.

In het zwarte woonoord Kathlehong bij Johannesburg zijn in de nacht van maandag op dinsdag zeker elf mensen door geweld om het leven gekomen. Gistermorgen vielen bij schietpartijen tussen de politie, aanhangers van het ANC en van de Inkatha Vrijheidspartij acht gewonden. Dat heeft de Zuidafrikaanse politie gemeld.

De politie richtte gisteren op de belangrijkste wegen in Kathlehong versperringen op en jongeren wierpen in de straten barricades op van brandende autobanden. Sinds zaterdag zijn bij geweld in de zwarte woonoorden rond Johannesburg zeker 45 doden gevallen. Het geweld begon in Tokoza, waar bij een wilde schietpartij tussen politie en aanhangers van ANC en van Inkatha dertien doden en zeker zestig gewonden vielen.

Lijfwachten van het eerste bataljon der grenadiers tijdens een oefening voor Whitehall. Samen met andere regimenten doet dit bataljon mee met de jaarlijkse verjaardagsceremonie voor koningin Elizabeth, de 'Trooping the Colour'.

'Egypte neemt toevlucht tot martel- en moordcampagnes'

LONDEN (RTR-AFP) - Egypte heeft zijn toevlucht genomen tot een harde campagne van martelingen, massale arrestaties en moorden in de strijd tegen islamitische fundamentalisten. Dit staat in een rapport dat Amnesty International vandaag heeft vrijgegeven. „De veiligheidsdiensten lijken een vrijbrief gekregen te hebben om straffeloos te doden”, zegt de mensenrechtenorganisatie.

Het aantal mensen dat in verdachte omstandigheden door de veiligheidsdiensten is gedood, is vorig jaar sterk gestegen, zo meldt het rapport.

Ook bewapende oppositiegroepen worden door Amnesty aangeklaagd wegens het sinds 1992 toegenomen aantal bewuste en willekeurige moorden. Maar dit is geen argument voor de schendingen van de mensenrechten door de overheid. „Provocaties door de gewapende oppositie mogen nooit een reden zijn om het internationale recht met voeten te treden”, zeggen veiligheidstroepen hebben op moorden op eigen leden gereageerd met „angstaanjagende wreedheid”, zo schrijft Amnesty. Duizenden mensen zijn zonder aanklacht gearresteerd en burgers zijn op oneerlijke wijze door militaire rechtbanken veroordeeld, soms ter dood.

Volgens de mensenrechten-groep is het aantal slachtoffers onder militante moslms, die zogenaamd zouden hebben getracht te ontsnappen, op verontrustende wijze gestegen.

Vorig jaar augustus bij voorbeeld werden zeven vermeende fundamentalisten doodgeschoten in een flat. Twee van hen waren pas 17 jaar oud. „Volgens de rapporten lagen de lichamen op dusdanige wijze dat enkelen geen gewapende tegenstand hadden kunnen bieden, toen zij werden doodgeschoten”, stelt Amnesty.

Ook zitten veel mensen zonder aanklacht vast, vaak langdurig. „Sommige gevangenen zitten al jaren vast zonder dat er aanklachten tegen zijn ingediend, waarbij hun kortdurende arrestatiebevelen steeds opnieuw worden verlengd.”

Dr. Lagerberg: Nederlandse hulp moet direct bij onderste lagen van de bevolking komen

Hindustaanse meerderheid dreigt kant van Desi Bouterse te kiezen

door Henk Runhaar

TILBURG - De Nederlandse hulp moet snel bij de Surinaamse bevolking terecht. De Hindustanen, die in de meerderheid zijn, zijn 'zo arm als kerkkratten'. Als hun situatie niet verbetert, is de kans groot dat zij alsnog de kant van de Nationale Democratische Partij (NDP), de partij van Desi Bouterse, kiezen. En met die grote groep achter zich zou Bouterse bij de volgende verkiezingen weleens als grote winnaar uit de bus kunnen komen. Dit is de mening van dr. C.S.I.J. Lagerberg, cultureel antropoloog en oud-bestuursambtenaar op Nederlands Nieuw-Guinea.

Dr. C.S.I.J. Lagerberg

gendaal' voor wat betreft de publicaties over de Derde Wereld. Zelf typt hij zijn werk als studie van minderheden- problematiek, zowel op micro- als macro-niveau.

Meerderheid

De ophef over het Nederlandse Orion-toestel met wapens voor Suriname vindt Lagerberg overdreven. Voor Kees Lagerberg zijn heel andere ontwikkelingen zorgwekkend. Bij voorbeeld het feit dat de Nederlandse regering haar hulp teveel richt op de Creolen en schijnt te vergeten dat de Hindustanen de meerderheid van de Surinaamse bevolking vormen.

Lagerberg: „Het Surinaamse volk bestaat niet. De oorspronkelijke be-

woners van het gebied, de Bosnegers en de Toekajana-Indianen, zijn minderheden. In Suriname is namelijk sprake van een kettingmigratie. Eerst kwamen de Creolen, die als slaven werden geïmporteerd. Na de slaven tijd werden deze mensen opgevoed tot 'zwarte Nederlanders', die het liefst ook nog christelijk moesten worden. Vooral de Evangelische Broedergemeente en de rooms-katholieke missie hebben ertoe bijgedragen dat de Creolen ontwikkelde mensen werden. De Creolen hebben zo een grote voorgrond in ontwikkeling ten opzichte van de andere immigranten.”

„Na de Creolen kwamen grote aantallen Hindustanen naar Suriname. De allerarmsten uit Azië zochten hun heil in het land. En ook Javanen emigreerden naar Zuid-Amerika. Deze Aziaten hebben een heel andere aard. Het zijn voornamelijk rijst verbouwende agrariërs, die niets anders willen dan beschikken over voldoende eten en drinken. Daarin lijken ze sterk op Chinezen; van hen heb je ook geen last, zolang ze enigszins fatsoenlijk kunnen leven. Maar de Hindustanen vormen inmiddels wel de grootste bevolkingsgroep, niet in de laatste plaats door hun hoge geboortecijfer. Wij Nederlanders hebben dus een verkeerd beeld van de Surinamer, want de Surinamer is eerder een Hindustaan dan een Creool. Onze regering gaat nog teveel uit van een verkeerd beeld.”

Staatsgreep

De situatie in Suriname is op dit mo-

ment redelijk stabiel. Het gevaar van een staatsgreep is volgens Lagerberg geweken. „De Nederlandse pers is veel te snel in paniek. Bouterse wordt zowel nationaal als internationaal steeds verder in het isolement gedwongen. Met de benoeming van Arthy Goré tot legerleider is een belangrijke stap in de richting van de democratie gezet. Bovendien is de nieuwe legerleider, die zijn opleiding tot rode baret in Nederland heeft gehad, veel populairder in legerkringen dan men wil geloven. Organisatorisch gezien kan er nu weer orde op zaken worden gesteld. Het zal nu afgeven zijn met het verdwijnen van wapens, zoals dat onder Bouterse het geval was. Ook de militaire politie zal weer worden ingezet voor haar eigen taken. Door deze maatregelen van de regering-Ventetiaan kan de 'gewone' politie haar eigenlijke werk doen. Vroeger, vóór de onafhankelijkheid van Suriname, vormde de politie het belangrijkste machtsapparaat en ook nu is de politie van zeer grote betekenis in het land. Als de politie weer goed — dat wil zeggen vrij van corruptie — kan functioneren, zal vooral de controle op de illegale drughandel verbeteren.”

Troef

Ondanks deze positieve ontwikkelingen blijft er voor Lagerberg alle reden tot zorg. „Bouterse is erop uit president van Suriname te worden. En dat blijft een reële mogelijkheid. Door zijn partijleiderschap van de Nationale Democratische Partij

Meer dan 17 miljoen mensen op de vlucht

WASHINGTON (AP) - Hoewel ongeveer 1,8 miljoen Afghanen vorig jaar huiswaarts zijn gekeerd, hebben de oorlogen in het Gemeenbest van Onafhankelijke Staten (GOS) — de voormalige Sovjetunie — en ex-Joegoslavië het aantal vluchtelingen over de hele wereld doen stijgen tot een record van 17,6 miljoen, zo heeft de Amerikaanse Commissie voor Vluchtelingen maandag gemeld. Nog eens 24 miljoen mensen uit 31 staten zijn op dit moment ontbeend in eigen land.

Volgens de particuliere commissie stond het aantal vluchtelingen dat de grens overgaat, in 1991 op 16,7 miljoen, en een decennium eerder op nog maar 7,8 miljoen. „We spreken wel over miljoenen, maar ze lijden allemaal stuk voor stuk”, aldus commissie-directeur Roger Winter.

Afrika blijft echter het continent met het grootste aantal vluchtelingen: 5,7 miljoen, met nog eens 17 miljoen Afrikanen die binnen nationale grenzen wonen die in de koloniale tijd zijn getrokken zonder met de etnische verhoudingen rekening te houden. Veel Afrikanen voelen zich daarom vluchteling in hun geboorteland.

Sudan heeft alleen al ongeveer 5 miljoen vluchtelingen, hoewel er maar 263.000 de grens zijn overgestoken. Volgens het rapport zijn er 4,1 ontbeenden in Zuid-Afrika, 3,5 miljoen in Mozambique en 2 miljoen in Somalië.

Azerbajdzjan stelt eenzijdig bestand in

MOSKOU (AP) - Azerbajdzjan heeft gisteren een eenzijdig staakt-het-vuren afgekondigd, in de hoop daarmee Armenië te bewegen tot het accepteren van een door de VS, Rusland en Turkije opgesteld vredesplan voor de omstreken enclave Nagorno-Karabach.

Het staakt-het-vuren ging gisteren in en zal van kracht blijven tot vrijdag middernacht, zo liet het ministerie van defensie weten. Armenië kwam niet direct met een reactie op het staakt-het-vuren.

De Armeense president Levon Ter-Petrosian voerde gisteren in Moskou overleg over het vredesplan met de Russische president Boris Jeltsin. Volgens het plan zou Armenië tussen 29 mei en 3 juni zijn troepen moeten terugtrekken uit de sinds april bezette regio Kelbadjar in het westen van Azerbajdzjan. Met ingang van 1 juni zouden beide partijen de wapens voor 60 dagen moeten neerleggen. In die periode zouden internationale waarnemers toezicht moeten houden en zouden informele onderhandelingen moeten beginnen, gevolgd door formele vredesonderhandelingen.

Azerbajdzjan ging eerder deze maand akkoord met het plan. Armenië weigerde echter eiste duidelijkheid over de rol van de waarnemers en de toekomstige status van Kelbadjar.

Nagorno-Karabach ligt in Azerbajdzjan, maar wordt voornamelijk bewoond door Armeniërs. Armenië eist het gebied op. De strijd om de enclave begon in 1988 en heeft ruim drieduizend levens geëist.

Familieberichten

Met grote dank aan God geven wij u met blijdschap kennis van de geboorte van onze dochter

SIETSKE

zusje van Martine
Tienke
Pietje

EELKE en RIEKJE
JONGSMIA-BARON

19 mei 1993

Russchenreed 6*
9241 EG Wijnjewoude

God, de Schepper van alle
leven, verblijdde ons met
de geboorte van een zoon
en broertje

MENZE HENDERIKUS (Menno)

JENS en ELLIE
KNOL-GROENVELD
Anton en Karlien

25 mei 1993

Tamboerlaan 40
7906 EM Hoozevee
Moeder en zoon rusten tussen
13.00 en 15.00 uur en na
22.00 uur.

Verloofd

INGE JOHANNES & IAN VAN DELFT

Rijswijk, 15 mei 1993
Frankenstr. 161
6224 GN Maastricht
65 Forest Drive
St. Albert, Alberta
T8N 1X3 Canada

Ontluikend wonder:
dit begin van leven
een bloesemknop,
waarvan de blaadjes
beven,
door stralen van Gods
zon,
door adem van Zijn wind
gekoesterd tot een bloem:
dit kind van ons,
Gods kind.

Geboren op 23 mei 1993

ROBERT HARM

zoon en broertje van

HENKO en JEANNETTE
SCHOLTEN-POSTMA
Marianne

Hunze 60
9204 BR Drachten

Blij verwacht en dankbaar
van God ontvangen

AIZE SIEBE (Abe)

DOUWE JAN
DOLWSTRA
ALIE DOUWSTRA-SMIT
Jan Ewoud
Wibo
Tjardo

21 mei 1993
Baggelkamp 6
9231 MB Surhuisterveen

75 jaar
Hartelijk gefeliciteerd
tante
**LIEN
VAN ESSEN**
en nog bedankt voor
de fijne dag
de (achter-)neven
en nichten
Damsterdijp 151
9713 EB Groningen
26 mei 1993

Jij en ik Wij,

God
stand
aan
ons
begin
en
vormt
ons
samenzijn
in
groei
naar
eenheid

HENRIËT HOFINK

en

MARNIX KIEVIT

gaan ons D.V. op 31 mei 1993 verloven.

Tottenhamstraat 42
7701 BN Dedemsvaart
Verl. Korte Steeg 12
7772 RZ Hardenberg

Wij zijn blij u te kunnen vertellen, ook namens onze
ouders, dat we dinsdag 8 juni 1993 D.V. gaan trouwen
om 11.30 in het gemeentehuis van Leiden.

We willen God om zijn zegen vragen over ons huwelijk.
Om 19.00 zal daarom een kerkdienst worden gehouden
in de Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) van Rotterdam
Noord, Larikslaan 215, waarin ds. J.R. Geersing zal
voorgaan.

De receptie daarna houden we van 20.30 tot 22.00 in
Restaurant Plaswijck, CNA Looslaan 9 in Rotterdam.
U bent van harte welkom!

MAARTEN CLEMENT

&

INGE FRANCISCA BUITENDIJK

Ons adres wordt
Suze Groeneweglaan 317, 3021 DX Rotterdam

FREDDY RENKEMA

en

LIDY BOERSMA

Wij delen u, ook namens onze ouders, mee dat wij D.V.
vrijdag 4 juni 1993 om 12.00 uur gaan trouwen in het
gemeentehuis Jagtlust te Bithoven.

De kerkelijke bevestiging zal plaatsvinden om 19.00
uur in de Morgensterkerk, Dierenriem 2 te Bithoven.
In deze dienst, die uitgaat van de Gereformeerde kerk
(vrijgemaakt), noopt voor te gaan. Ds. W. Tremstra
Wij vinden het fijn als u hierbij aanwezig bent.

U bent ook van harte welkom op onze receptie van
20.30-22.00 uur in restaurant Galg & Waard, Hercules-
plein 327 te Utrecht.

Ons adres
Akker 151
3732 XD De Bilt
Tel. 030-211510

1948

26 mei

1993

Door Gods gunst zijn onze ouders en grootouders

G. STAR

W. STAR-MOL

vandaag 45 jaar getrouwd.

Hun dankbare kinderen
en kleinkinderen

Rijnsburgerweg 63
2341 AA Oegstgeest

Met ontroering vernamen wij dat de HEERE, voor
ons, plotseling uit de familiekring tot Zich heeft
genomen onze neef

HENK BOERSMA

Wij vragen voor **Marry** en de kinderen de sterkte
van de HEERE voor de komende tijd.

Ridderkerk, 24 mei 1993

LENY en RIEN VISSER
en kinderen

Wij hebben ons verheugd over de talrijke felicitaties, in
welke vorm dan ook, die wij hebben ontvangen in ver-
band met ons 50-jarig huwelijk. Heel hartelijk dank
voor uw medeleven en uw goede wensen.

H. WERKSMA
E. WERKSMA-HESLINGA

Den Horn
9832 PG

Verhuisd

Aart R.
v.d. Berg
letje v.d. Berg-
v.d. Kamp
Johan, Wim,
Wilma en Ruud
van Rozenburg naar
Repelvoorde 24
3204 EE Spijkenisse

In de nacht van 23 op
24 mei heeft de
HEERE uit dit leven
weggenomen onze
broer, zwager en oom

HENDRIK BOERSMA

• 1929 † 1993

echtgenoot van
Marrijtje Boer

Groningen:
L. BOERSMA-
HOEKSTRA

Barlo:
J. BOERSMA
E.G. BOERSMA-
MARS

Zwolle:
D.J. BOERSMA
I.G. BOERSMA-
VINK
Neven en nichten

Geheel onverwacht bereikte ons het bericht van het
overlijden van onze externe accountant de heer

H. BOERSMA

Zijn grote kennis en markante uitspraken zullen
altijd in onze herinnering blijven.

Medewerkers
GRAKU Trading B.V.

Wilnis

Op 24 mei jl. overleed tot onze verbijstering en
geheel onverwachts onze externe accountant de
heer

H. BOERSMA

Gedurende bijna 20 jaar intensieve samenwerking
heeft hij veel van zijn kennis aan ons overgedragen,
waarvoor wij hem zeer dankbaar zijn.
Wij zullen zijn wijze woorden missen.
Wij wensen zijn echtgenote en kinderen veel kracht
om dit verlies te dragen.

De directie van:

GRAKU Beheer B.V.
GRAKU B.V.
GRAKU Trading B.V.
HECLA Trading B.V.

Wilnis

Vrees niet, want Ik heb u verlost.
Ik heb u bij uw naam geroepen,
Gij zijt mijn.

Jesaja 43:1B

God nam tot Zich op Zijn tijd onze lieve moeder en
oma

HILTJE OEGEMA

weduwe van **Herman van der Linde**, op de leeftijd
van 85 jaar.

Harderwijk: E. VAN DAM-
VAN DER LINDE
J. VAN DAM

Enschede: F. VAN DER LINDE
K.H. VAN DER LINDE-
VAN DEN BERG
Klein- en achterkleinkinderen

Enschede, 24 mei 1993
'De Hörste'

Correspondentie-adres:
Horstlindelaan 25, 7522 JA Enschede

De samenkomst zal D.V. worden gehouden op vrij-
dag 28 mei om 10.00 uur in de Gereformeerde Kerk
in Luttien.

Hierna zal om plm. 10.45 uur de teraardebestelling
plaatsvinden op de Hervormde begraafplaats al-
daar.

Gelegenheid tot condoleren en afscheid nemen vrij-
dag van 9.45-10.00 uur in bovengenoemde kerk.

Personeel

HERHAALDE OPROEP

gereformeerde
basisschool
het mozaïek

Heb je zin om te werken op een nieuwe, gro-
ende school met gemotiveerde collega's?

Kom dan naar Krimpen a.d. IJssel!

Op 2 september 1991 zijn we van start gegaan.
De school telt nu 139 leerlingen, 5 vaste les-
krachten en 2 part-timers.
Het voedingsgebied komt overeen met de be-
kijnde kerkelijke grenzen.
Hierdoor neemt de school een eigen plaats in
binnen de kerkelijke gemeenschap.
Krimpen aan den IJssel ligt in het landelijk gebied
van de Krimpenerwaard.

We benoemen graag voor de nieuwe cursus een

ENTHOUSIASTE GROEPSLEER- KRACHT

voor een volledige formatieplaats in
midden/bovenbouw

Ben jij iemand die

- belijdend en meelevend lid is van één der Ge-
ref. Kerken (vrijg.)
- volledig bevoegd is
- zo mogelijk ervaring heeft
- zich wil inzetten voor de opbouw van de
school
- graag eigen initiatieven wil ontplooiën
- het leef- en werkklimaat binnen de school be-
vordert
- open staat voor een goede relatie met team,
ouders en bestuur

dan nodigen we je hierbij uit om te solliciteren.

Stuur je brief voor 5 juni 1993 naar de secre-
tesse van de Vereniging voor Gereformeerde On-
derrichters te Krimpen a.d. IJssel e.o., mevr. J. Bak-
ker-Barkmeyer, Esdoornlaan 34, 2923 EG Krim-
pen a.d. IJssel.

Wij je vooraf informatie over deze baan, dan kun je be-
len met de directeur, dhr. J.B. Hofink, tel. 01807-1872
(school), 01807-18589 (huis) of met dhr. F.P. van Rijn
soll. comm.) tel. 01807-17654.
We hanteren de sollicitatiecode van het LVGS.

VLOT OF STIJLVOL GEKLEED

BIJ

hensen

HERENMODE

ALTIJD MINDER BESTEED!

KOSTUUMS

VOOR JONG EN OUD - ALLE MATEN

vanaf

werkelijk 175.- t m 498.-
in groot assortiment
en altijd 10 tot 40% lager in prijs

KOLBERTS

in enkel of 2 rij modellen.
sportief of gekleed.
alle maten!

vanaf 129.- t m 279.-

BLAZERS

gekleed of nonchalant.
in vele kleuren en alle maten.
trend '93

vanaf 99.- t m 298.-

ZOMERJACKS

VERRASSEND NIEUW!!

voor elk wat wils!

vanaf 69.- t m 198.-

hensen

HERENMODE

MAANDEREIND 35 - EDE - LANGESTRAAT 90 - AMERSFOORT - SLOTLAAN 235 - ZEIST

Over telefonisch opgegeven
advertenties kan niet worden
gereclameerd.

een belangrijke ruggesteun

Voor de complete verzorging van:
boeken, brochures, periodieken,
jaarverslagen. Van kopij tot en
met verzending.

Nedag Grafisch bedrijf

Hermesweg 20, Postbus 208, 3770 AE Barneveld
Tel. 03420-10760 Fax: 03420-92542

Hartelijk bedankt...

U kent het Nederlands Dagblad. U leest die krant
weet waarom. Vertelt u dat eens verder. Want de beste
reclame is nog altijd van mond tot mond. Van mens tot
mens.

We krijgen nog regelmatig verraste reacties van
nieuwe lezers. 'We wisten tot voor kort
niet dat er zo'n krant bestond'. Als u de
mens vertelt waarom u het ND
leest en ons dan de bon op-
stuurt, dan bedanken wij u
hartelijk en doen u een
badhanddoek kado.

eneenbad handdoek

- Ik geef als nieuwe abonnee op:
- Naam: _____
- Adres: _____
- PC/Plaats: _____
- Telnr: _____
- Met ingang van: _____
- Betaling vindt plaats per kwartaal/jaar. De nieuwe abonnee
vangt de krant de eerste twee weken gratis.
- De handdoek kunt u naar mij sturen:
- Naam: _____
- Adres: _____
- PC/Plaats: _____
- Deze bon in een open envelop sturen aan:
Nederlands Dagblad, antwoordnummer 1004,
3770 VB Barneveld. Een postzegel is niet nodig.

Nederlands Dagblad

zei minister Dales wat men denkt dat ze zei?

door J.W. van Houdt

MAANDAG was eindelijk de complete tekst beschikbaar van het voorlopig verslag van de Eerste Kamer. Globale indruk: in de Eerste Kamer bestaan grote twijfels over de Algemene wet gelijke behandeling. Dat, de leden van de fracties van SGP, RPF en GPV met grote zorg en buitengewone vooruitgang van het wetsvoorstel hadden kennis genomen", was natuurlijk niet zo'n verrassing.

Maar ook de grote fracties kennen veel aarzelingen. De CDA-fractie „twijfelt aan de noodzaak van een wetsvoorstel als het onderhavige" en zal „alleen bij restrictieve interpretatie van het begrip 'het enkele feit' geen strijd aanwezig achten" met de grondwettelijke bepalingen inzake de vrijheid van onderwijs. De senatoren willen, na de verwarring die daarover in het debat in de Tweede Kamer is ontstaan, een heldere uitspraak van het kabinet dat die vrijheid van onderwijs „ook daadwerkelijk wordt geëerbiedigd".

De fracties van PvdA en D66 hebben beide eigenlijk maar één pluspunt gezien, op basis waarvan zij het wetsvoorstel waarschijnlijk zullen steunen: de mogelijkheid om de Commissie gelijke behandeling in te schakelen. Intrigerende passage van de PvdA-fractie is verder deze: „Wij stellen prijs op een principieel beschouwing van het kabinet over de plaats en taak van de wetgever in deze, al was het slechts omdat in het onderhavige wetsvoorstel ontenzeglijk belangrijke stappen op het terrein van grondwetsconflicten en de horizontale werking worden gezet: een historische stap vergt een historische motivering." En die missen de sociaal-democraten.

Helemaal onduidelijk is de positie van de VVD-fractie. In ieder geval kan worden geconstateerd, dat de toonzetting van de liberale senatoren heel

wat gematigder is dan de fel-agressieve toon die kon worden vernomen van hun partijgenote Len Rempt in de Tweede Kamer. Misschien kunnen feitelijke handelingen worden beïnvloed door de wet, maar het denken erachter zeker niet, zo stellen de liberale senatoren vast. En dan is een van hun vragen: „Is een wettelijke regeling hoe dan ook geschikt om verandering te brengen in een verschuiven dat berust op defecte opvattingen?"

De liberalen kunnen het kennelijk niet laten: wel twijfel uitspreken aan de effectiviteit van de maatregel, maar toch de superioriteit van het eigen denken benadrukken. De term 'defect denken' is haast op zichzelf al discriminerend te noemen. Zoveel is echter wel duidelijk: binnen de VVD-fractie „zijn nog niet allen ervan overtuigd" dat de afweging van de in het geding zijnde belangen „steeds juist is gemaakt".

Verwarring

IN het voorlopig verslag klinkt de onduidelijkheid door die ontstond in het debat in de Tweede Kamer. Met name de uitspraken van minister Dales (binnenlandse zaken) hebben tot die verwarring geleid. We hebben daarom nog maar eens de tijd genomen om nauwkeurig de handelingen van dat debat na te lezen. Mede omdat prof. dr. J. Douma zaterdag in zijn rubriek 'Moreel beraad' daarover ook een paar opmerkingen maakte. Hij schreef onder meer: „Mag dan een christelijk schoolbestuur op basis van z'n grondslag — de Heilige Schrift — niet meer zeggen dat seksueel verkeer voor het huwelijk of homoseksueel verkeer in strijd is met de christelijke levenswandel? Nee, dat lijkt niet meer te mogen." En, voegt Douma in zijn slotlinea daaraan toe: „Laten we ons geruisloos in het getto opsluiten?"

Zei minister Dales werkelijk

De ministers Dales en Hirsch Ballin hebben als het ware elkaars uitleg van de wet 'opgegeten'. (foto Jaco Klamer/ND)

wat men denkt dat ze zei? Het is buitengewoon gemakkelijk hier de uitspraken van de minister en de interpretatie daarvan in bij voorbeeld de Gay Krant op één hoop te vegen. Maar in werkelijkheid zei de minister wat anders. Zij zei niet minder, maar ook niet meer dan dat de Staat niet langer „het claimen van één autoriteit met betrekking tot de uitleg van de Schrift" aanvaardt. En, voegde ze daaraan toe, „maar dat betekent niet dat het vrije woord niet meer vrij gesproken kan worden, althans voor zover de overheid en de Staat daaraan kunnen bijdragen. Dat doen wij in zeer zeldzame gevallen, namelijk bij racistische uittalingen. Dat is daaraan onttrokken. (...) Dat gebeurt echter absoluut niet met betrekking tot één theologische voorkeur of tot een voor sommigen strenge en voor anderen bevrijdende identiteitsbepaling."

De minister zei dit allemaal in tweede termijn, nadat het ook tot haar was doorgedrongen dat er een bepaalde indruk was ontstaan inzake de door haar gekozen bewoordingen in de eerste ronde. Het zal aan het heftische karakter van het debat hebben gelegen, maar ook

in eerste termijn zei de minister niet, wat velen dachten dat ze zei. Zo zei ze niet, dat zonde geen zonde meer genoemd zou mogen worden. Het misverstand ontstond door deze uitspraak: „Doordat die kwestie in de categorie van zonden wordt gezet, onttrekt deze zich daarmee aan bespreking. Het kabinet is thans van mening dat het zo ver is dat deze gedragingen zodanig mogelijk moeten zijn, dat geen mens daardoor meer in de vernieling wordt gebracht, van zijn baan beroofd of daarin niet toegelaten." En als de heer Schutte (GPV) haar bij interruptie vraagt of het in het kader van de grondwettelijke vrijheidsrechten niet zo is dat men „binnen de eigen bevoegdheidsfeer van de organisatie of de school tot zonde kan bestempelen en hieraan consequenties verbinden" is haar antwoord: „Dat kan inderdaad en hier kan ook nooit bezwaar tegen bestaan".

De verwarring ontstond mede als gevolg van de taakverdeling in het debat tussen minister Dales en haar collega Hirsch Ballin (justitie). Mevrouw Dales behandelde het zogenaamde „enkele feit", de heer Hirsch Ballin de „bijkomende omstandigheden". De

ministers hebben een aantal keren aangegeven, dat alleen de som van hun interpretaties als de politiek relevante moet worden gezien. Het is dus noodzakelijk voor een evenwichtige meningsvorming naast de uitspraken van minister Dales ook die van haar collega Hirsch Ballin te zetten.

Uitdragen

KENMERKENDE formule van deze bewindsman was: „Wij zullen bijzondere scholen niet beletten een personeelsbeleid te voeren, waarbij aan leerkrachten de eis wordt gesteld dat zij de overtuiging van de school mede dragen en uitdragen. (...) In wezen is dit de betekenis van de 'enkele-feit'-constructie. Oftewel, „wanneer sprake is van meer dan dat enkele feit, als een leerkracht niet langer de overtuiging van de school draagt en uitdraagt, dan gaat het om iets anders, namelijk om het functioneren van de leerkracht in het verband van de betrokken school. Wij achten overtuigingsdwang misplaatst". En op een vraag van mevrouw Rempt (VVD): „Een school op een bijzondere grondslag mag voor de vervulling van haar taak in ons pluriforme onderwijsbestel een bepaalde moraal in elk opzicht als maatstaf nemen, ook in het kader van de houding ten opzichte van andere mensen, waartoe de seksuele moraal kan behoren. Hieruit vloeit voort dat de school de vrijheid van aanstelling van leerkrachten heeft; dat is grondwettelijk verankerd. Deze vrijheid van aanstelling willen wij eerbiedigen".

Er lijkt alles met elkaar sprake te zijn van een normstelling, die in zijn interpretatie nadert tot nul. Met andere woorden: er wordt een hoop overhoop gehaald, vele emoties komen los, maar in werkelijkheid verandert er niets. De ministers Dales en Hirsch Ballin

hebben als het ware elkaars uitleg van de wet 'opgegeten'. Is dat zo? Op dit punt lijkt de PvdA-fractie in de Eerste Kamer weer de nuchtere werkelijkheid te bereiken: er verandert wel degelijk iets. Op twee punten: instellingen behoren een fatsoenlijk en consequent personeelsbeleid te voeren en krijgen bij een eventueel verschil ook de bewijislast daaromtrent opgedragen. En in de tweede plaats gaat een Commissie gelijke behandeling aan de slag.

Het is opmerkelijk dat juist op deze twee punten in het voorlopig verslag van de Eerste Kamer weinig wordt gezegd. De CDA-fractie gaat in op de kwestie van de bewijislast en noemt de nu voorgestelde regeling „geenzins logisch". Want een instelling mag toch gebruik maken van de haar bij wet toegekende vrijheid om eisen te stellen over de vervulling van haar functie. Als men dat dan doet, dan moet niet reeds „als gevolg van het enkele stellen door een betrokkene, dat de instelling daarmee discrimineert" die instelling gehouden zijn te bewijzen dat zij terecht een beroep op de vrijheid doet. Over de Commissie gelijke behandeling worden in het voorlopig verslag weinig woorden vuil gemaakt. Opmerkelijk dat de fracties van SGP, RPF en GPV op dit punt zelfs helemaal zwijgen.

In feite zitten de scherpste tanden van het wetsvoorstel hier, zij het, dat de regeling aanvankelijk nog heel wat steviger was. Het lag in de bedoeling de Commissie haar eigen jurisprudentie te laten vaststellen. Ze zou dan ook zelf als een soort rechter kunnen handelen. Nu is een in de juridische praktijk wat gebruikelijker constructie gekozen: de Commissie adviseert, de rechter blijft uiteindelijk vrij in het formuleren van zijn beslissingen. Hoe deskundiger en afgevoegener de Commissie werkt, des te beter de rechter zal luisteren.

verwacht veel van de Chinese plannen om het binnenlandse luchtverkeer structureel te verbeteren. Ook daarmee moet Clinton dus rekening houden.

Mensenrechten

WELKE klachten heeft Clinton in de richting van de Volksrepubliek China? In de eerste plaats natuurlijk: de mensenrechten. Eerder dit jaar werd door Hongda Harry Wu een boek 'Laogai: the Chinese Gulag' gepubliceerd. In dat boek wordt systematisch verslag gedaan van de Chinese werkcampen. Daar zouden zich naar schatting 16 miljoen mensen bevinden, onder wie zeer veel politieke en religieuze gevangenen. 20.000 mensen zouden jaarlijks worden geëxecuteerd. Dat zijn verschrikkelijke aantallen. Bovendien: in de Verenigde Staten functioneert een 'Smoot-Hawley Tarief Wet', die het verbiedt goederen in te voeren die gemaakt zijn door gedwongen arbeid.

In de tweede plaats: de Chinezen zijn gevaarlijke wapenhandelaars. Men ziet er geen been in raket- en nucleaire technologie naar landen in het Midden-Oosten te exporteren, die een regelrechte bedreiging vormen voor de vrede in dat gebied. Onlangs werd de Israëlische minister van buitenlandse zaken Peres verzekerd dat van zulke exporten naar Syrië en Iran geen sprake is, maar Pakistan bleef ongenoemd. In de derde plaats: de Chinezen dumpen goederen op de Amerikaanse markt en hebben op deels oneerlijke manier hun handelsoverschot aanzienlijk vergroot.

Wat zal Clinton doen? Er zijn nu berichten dat hij de MFN-status met een jaar zal verlengen, maar tegelijk zal eisen dat China in dat jaar aan een aantal voorwaarden voldoet. Die voorwaarden zullen betrekking hebben op onder meer vrije emigratie van politieke en godsdienstige gevangenen, vrijlating van niet-gewelddadige dissidenten, geen godsdienstvervolgving meer in China en Tibet. Nu al is duidelijk dat zulke openlijk geuite voorwaarden voor China onaantvaardbaar zijn. De laatste tijd stellen de Chinese leiders zich in allerlei opzicht tamelijk soepel op. Maar de ruimte voor Amerikaanse 'inmenging' is beperkt.

In een opvallend artikel in de 'International Herald Tribune' dd 22 mei jl.) verdedigt een voormalig leider van de Chinese beweging voor democratie, Pei Minxin, trouwens dat Clinton vooral geen strenge eisen moet stellen. Pei Minxin, die momenteel doceert aan de Universiteit van Princeton, signaleert dat in China zich de afgelopen jaren hoopgevende ontwikkelingen hebben voorgedaan. Nog maar 40 procent van het bruto nationaal product bevindt zich in staatshanden. Intellectuelen konden ongestraft tegen de 'dogmatici' publiceren. Tal van dissidenten werden vrijgelaten. En afgelopen maand oktober namen gematigden de leiding van de communistische partij over van de 'hard-liners'. Pei Minxin meent dat druk achter de schermen meer effect heeft dan openlijk eisen dat Beijing op de knieën gaat. We zijn geneigd het met hem eens te zijn.

Deze rubriek is bestemd voor reacties op wat men in de krant gelezen heeft. De stukken dienen voorzien te zijn van naam en adres van de steller. Hier afgedrukte standpunten behoeven niet noodzakelijk de instemming van de redactie te hebben. De redactie behoudt zich voor bijdragen te weigeren die zich naar haar oordeel bewegen buiten de confessionele basis van de krant, en te uitvoerige inzendingen (meer dan 300 woorden) te bekorten

Zondagsheiliging

Naar aanleiding van het stukje over zondagsheiliging in de krant van 23 april (Verplanke) het volgende. Zondag, dat is de eerste dag van de week, de dag van 'Er zij Licht', het ontzagwekkende begin van het schepping. Zaterdag, dat is de laatste dag van de week, de dag waarop God uitrustte van het scheppingswerk. Voor de Joden een dag van rust.

Om deze dag van rust over te plaatsen naar de zondag zoals wij die kennen, zijn enkele sprongen nodig. In de eerste plaats: waarom een andere dag? De redenering is natuurlijk dat de Here Jezus op zondag en niet op zaterdag uit de dood is opgestaan. En omdat de opstanding zo belangrijk is, vieren wij dus de zondag.

Zo doen we dat, maar wat zegt de Here Jezus of de Bijbel ervan? Merkwaardig is dat de Here Jezus of de Bijbel er totaal niets over zeggen. Nergens een woord van Paulus of van een van de andere apostelen. Dan toch maar weer de zaterdag vieren, zoals bij voorbeeld de zevende-dagsadvantenisten doen?

Wat de Bijbel wel met enige duidelijkheid naar voren brengt, is dat wij niet onder de wet van Mozes staan. Wij, christenen uit de heidenen, hebben geen andere last opgelegd gekregen dan ons te onthouden van hoerij, van het verstikte en van bloed. Zo luidde de uitspraak van het eerste concilie in Jeruzalem (zie het boek Handelingen). Daarnaast staat er nog in de brief van Paulus aan de gemeente in Rome, misschien wel met het oog op de sabbat (of misschien ook wel met het oog op zoets als kerstfeest) dat wie aan een bepaalde dag hecht, dat best mag doen, mits hij het uit zuivere motieven doet, „om de Here".

Iets dat misschien verhelderend werkt, is wat de christenen in het Romeinse rijk deden op zondag. Het christendom was een onwettige godsdienst. Vrij op zondag was er dus niet bij. Het was toen de gewoonte 's ochtends voor het werk bij elkaar te komen, dus om een uur of zes. Akelig vroeg, maar er zat niet veel anders op. Bovendien is de Here Jezus ook op een heel vroeg tijdstip opgestaan uit de dood, waarschijnlijk nog voor zonsopgang.

De tweede sprong die we maakt hebben, is een sprong

L.C. Boer, Soest

Samenwonen (6)

Van kindsbeen af aan mijn mij de geboden, door mijn ouders en door predikanten vanaf de kansel en op catechisatie geïmplementeerd. Ook het negende gebod „Gij zult geen vals getuigenis geven" en zondag 43 „... dat ik mijn naaste niet onverhoord mag oordelen, geen lasteraar mag zijn of zijn woorden verdraaien". Het is mij niet recht duidelijk, wat mevr. Ploeg de Groot bedoelt, als zij mij hiernaar verwijst. Ik ben niet op de vrouwcontactdag geweest en heb dus het referaat van ds. Bouma niet woordelijk gehoord. Daarin zou dus de reden van 'onverhoord' oordelen kunnen liggen.

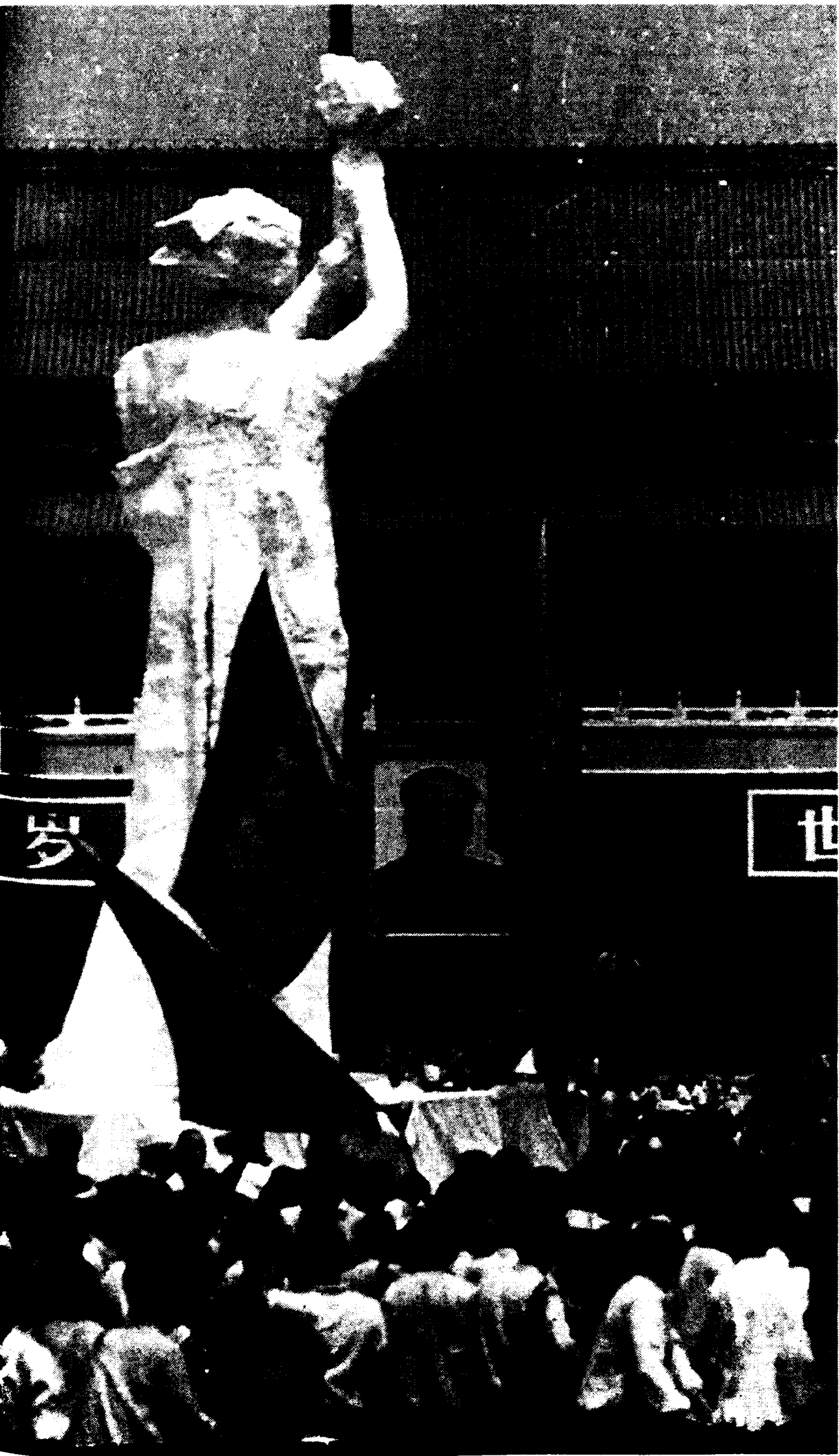
Heeft de verslaggever het referaat dan niet juist weergegeven? Zodat ik op grond van een foutief verslag aldus heb gereageerd? Wanneer het verslag niet goed was geweest, had een rectificatie geëist moeten worden. Dit is niet gebeurd. Overigens hebben familie en kennissen mij de juistheid van het verslag bevestigd.

Ik zou 1 Kor. 13 eens moeten le-

zen, schrijft mevr. Ploeg. Ik kan haar zeggen, dat ik dit prachtige hoofdstuk nagenoeg uit mijn hoofd ken en dat onze predikanten er recentelijk nog goede preken over hebben gehouden. „Het meeste van deze is de liefde", zegt Gods Woord. Maar velen zijn in hun menselijke denken al met deze tekst op hoi geslagen en tot onbijbelse conclusies gekomen (b.v. dat actieve homofilie mede op grond van deze tekst is toegestaan).

Samenwonen met deze tekst als basis goedkeuren, is een radicaal verkeerde toepassing van Gods Woord. De verbintenis van een man en een vrouw vormt een driehoeksrelatie met God. Hij staat aan de top van die driehoek. Zijn liefde staat bovenaan en bestraalt de liefde tussen man en vrouw. Wanneer zij bedoelt, dat ik ds. Bouma liefdeloos beoordeel zou hebben: Het is niet aan mij iemand als mens te (be)oordelen (Rom. 2) en dat heb ik ook niet gedaan. Ik heb slechts gemeend zijn woorden te moeten toetsen aan Gods Woord. En op grond daarvan en uit liefde tot mijn Hemelse Vader heb ik gemeend te moeten reageren zoals ik heb gedaan.

J. Venema, Wezep

Eind mei 1989 onthulden studenten hun eigen vrijheidsbeeld op het Plein van de Hemelse Vrede in Beijing.

leent, gebeurt er 'op zich' niet zoveel bijzonders. Niet minder dan 160 staten profiteren ervan. Een aantal daarvan is in de sfeer van geestelijke vrijheid en burgerrechten allerminst vlekkeloos. Maar ook dat terzijde.

China heeft de MFN-status sinds 1980. Toen hieven de Verenigde Staten een (oorspronkelijk voor de Sovjetunie bedoelde) wet op, die verbiedt de MNF-status te verlenen aan landen die hun burgers verbieden te emigreren. De opheffing in 1980 had alles te maken met het Vijfde Chinese Nationale Volkscongres, dat in 1979 voor een keerpt in de geschiedenis van de Volksrepubliek had gezorgd. Deng Xiaoping had zijn 'vier modernisering' (landbouw, industrie, wetenschap, strijdkrachten) ingevoerd, met inbegrip van een 'Open-deurpolitiek' naar het Westen toe. De Amerikanen wilden dit beleid aanmoedigen.

Uiteraard vlamde in de Verenigde Staten de discussie over de MFN-status van China in 1990 in alle hevigheid op. De bloedige gebeurtenissen op het Plein van de Hemelse Vrede lagen nog vers in het geheugen. Omdat de MFN-status elk jaar opnieuw wordt verleend, kan ze ook elk jaar worden ingetrokken. Maar de toenmalige president Bush weigerde dat te doen. Op de door hem gebruikte motieven komen we in het vervolg terug. Nu herinneren we eraan dat, tijdens de campagne om het Amerikaanse presidentschap, kandidaat Bill Clinton fel ageerde tegen Bush' China-politiek.

Clinton verweet Bush te flirten met 'tirannen van Baghdad tot Beijing', en dus te weinig in rekening te brengen dat het Chinese regime schuldig is aan schending van de mensenrechten. Als hij in het Witte Huis zou komen... Het al dan niet verlengen van de Chinese MFN-status zou afhankelijk worden gemaakt van de vraag of Beijing „het wettige karakter zou erkennen van de actie van de jongeren die in de demonstraties voor democratie indertijd (1979) het Vrijheidsbeeld meedroegen. (Zoals men zich misschien herinnert, hadden de betogers op Tien An Men het Amerikaanse Vrijheidsbeeld nagemaakt.)

Maar nu is Clinton president. En nu blijken de zaken toch even wat ingewikkelder te liggen dan Clinton in verkiezings toespraken suggereerde. De wet verplicht de president uiterlijk op 3 juni een beslissing over de Chinese MFN-status te nemen.

Botsling

VORIGE week zaterdag schreven we dat het westerse Indonesië-beleid een klassiek voorbeeld vormt van botsende doelstellingen van buitenlandse beleid. Het westerse China-beleid kan daaraan worden toegevoegd. Er dienen zich twee algemene vragen van buitenlandse-politiek belang aan. Vraag één luidt: Op welke manier kunnen het verdedigen van het nationaal belang en het

ot ook: meest-begunstigde-natie.

Wat houdt die MNF-status in? Een land krijgt de invoerrechten die de Verenigde Staten ook geven aan het land dat zij in de onderlinge handel het minst dwarszitten met beperkingen. Wanneer Washington deze status aan een land ver-

Wat wil Clinton met China?

door A. Kamsteeg

DE huidige onlusten in Lhasa, de hoofdstad van Tibet, komen op een voor Beijing buitengewoon ongelegen moment. Uiterlijk 3 juni as moet president Clinton een belangrijke beslissing nemen. 3 juni, dat is één dag vóór de vierde 'verjaar-

dag' van het drama op het Tien An Men-Plein. De lezer herinnert zich dat drama nog wel: het gewelddadig neerslaan van de student- of democratische beweging. Maar dit even terzijde. Deze dagen gaat het erom of China opnieuw de Amerikaanse MFN-status krijgt: most-favoured nation',

BINNENSTE-

Pinkstergave

Weet jij van jezelf hoe je reageert als je moe bent? In de meeste gezinnen is het bij het avondeten een beetje spannend. Iedereen is moe, heeft honger en sommigen zijn echt prikkelbaar. Er hoeft niets te gebeuren of de vlam slaat in de pan. Ja joh, als de energie op is, moet je bij de meeste mensen niet aan hun kop zeuren. De Here Jezus is echt volstrekt anders dan wij. Het is soms ongelofelijk wat je over Hem leest. Deze week is Marcus 6:30-34 aan de beurt. Zie je wat daar gebeurt? De discipelen komen boordvol verhalen terug bij Jezus. Stel je voor: ze hebben wonderen kunnen doen! (Lees Marcus 6:12). Nu komen ze moe 'thuis'. Ook de Here Jezus is moe. Hij doet een verstandig voorstel: we gaan uitrusten. Maar de mensen zijn daar helemaal niet van onder de indruk. Ze eisen de Here Jezus weer helemaal op. Hoe reageert de Here Jezus nu? Zou Hij ook 'n beetje chagrijnig worden, of zou Hij dat niet kunnen? Nou, ik denk dat Hij dat wel kon, maar Hij koos er gewoon niet voor. Er kwam iets heel anders uit Zijn hart naar buiten: ontferming. Weet jij hoe dat voelt, ontferming voor iemand? Je kunt het misschien niet precies onder woorden brengen. Maar bedenk maar dat het een gave van de Heilige Geest is voor jou en voor anderen. Aan de Here Jezus zie je hoe volmaakte liefde is. Door het Pinksterfeest komen we misschien zelf ook verder. Want denk erom dat deze Jezus Zijn Geest echt heeft uitgestort op de kinderen van God. Een prachtig begin voor het nieuwe leven. Gezegende Pinksterdagen!

Kroonprins studeert af op De Gaulle

DEN HAAG - Kroonprins Willem-Alexander hoopt binnenkort doctorandus te worden. Hij studeert af op een scriptie over de Franse president De Gaulle. De Gaulle was een van de beroemdste staatslieden van Europa. Een van De Gaulle's meest opzienbarende regeerdaan was zijn beslissing in 1966 om uit de NAVO te stappen. Over dat onderwerp gaat de afstudeerscriptie. Willem-Alexander heeft geschiedenis gestudeerd bij de Leidse professor Wesseling. Die professor promoveerde in 1969 zelf ook op een onderwerp dat te maken heeft met de Franse militaire geschiedenis. Professor Wesseling heeft eerder met een Oranje te maken gehad. In 1991 trad de professor op als adviseur van koningin Beatrix, toen die een staatsbezoek aan Frankrijk bracht.

bijdragen van Peter Snee

Streeksgewijs

Afwezig

Rotterdam was afgelopen maand de grote afwezige bij de feestelijke ondertekening van de verklaring van zestien Zuidhollandse gemeenten om hun groente-, fruit- en tuinafval (gft) gezamenlijk te gaan composten. De verwerking van dit afval zal vanaf begin volgend jaar plaatsvinden in Nederlands op één na grootste composteersinstallatie, die momenteel wordt gebouwd bij de Afvalverwerking Rijnmond (AVR) in de Botlek. Zoals bekend ligt Rotterdam al een tijdje dwars over de aanpak van het gft-afval. PvdA-wethouder Hoogendoorn vindt voor zijn gemeente gescheiden inzameling te duur en de milieuvriendelijkheid te klein. Maar dat wil niet zeggen dat voor anderen deze aanpak verkeerd is, benadrukte hij in het meinummer van het AVR-blad Vlampunt. In de Eerste Kamer is onlangs nog felle kritiek geuit op de uitzonderingspositie die Rotterdam inneemt.

De vakbonden van ambtenaren gaan door met hun acties. Ze willen dat hun leden meer geld gaan verdienen. De gemeenten zeggen nee tegen de eisen van loonsverhoging. Daarom grijpen de ambtenaren nu naar de wapens. Welke wapens hebben het meeste effect? Stakingen van vuilnismannen en tram- en buschauffeurs in de grote steden. Gisteren waren Rotterdam en Utrecht aan de beurt. Alle trams en bussen stonden stil. Er waren meer auto's dan anders in die steden. Het verkeer liep vast. Er waren ook meer fietsen dan normaal. Fietsers hadden nog de minste last van de chaos.

„Ik vond de stakingen helemaal niet erg”, zegt een leerling van de Gereformeerde Scholengemeenschap Rotterdam (GSR). „Ik kwam een uur te laat op school en ze zeiden er niets van.” Deze leerling is een uitzondering. De meeste leerlingen van de GSR kwamen ondanks de tram-, bus- en metrostakingen toch wel op tijd op school. Een leraar: „Het was van tevoren bekend dat er dinsdag gestaakt zou worden. Iedereen kon ermee rekening houden. Veel leerlingen hebben gefietst, soms vijf kwartier lang, of ze zijn gebracht. En die met de trein kwamen, hadden toch al geen last, want onze school ligt op tien minuten lopen van het treinstation Rotterdam Alexander. En bij het spoor werd niet gestaakt. Er kwamen wel leerlingen niet op tijd, maar die namen gewoon de gelegenheid te baat. Van de examenkandidaten was iedereen op tijd. Gisteren hadden alleen de mavo-kandidaten examen; dus dat viel ook mee.”

Niet blij

Waarom staakten de ambtenaren, gisteren in Utrecht en Rotterdam, en twee weken geleden in Amsterdam en Rotterdam? Omdat ze meer willen gaan verdienen. De ambtenarenbonden van FNV en CNV zijn daarover in onderhandeling met de werkgevers. Namens de werkgevers treedt op de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De VNG vindt dat de ambtenarenbonden teveel loonsverhoging willen. Ze weigeren die te geven. Daarom grijpen de bonden nu naar het stakingswapen. De stakingen gisteren duurden 24 uur. Veel Nederlanders zijn helemaal niet zo blij met de stakingen. Ze zeggen: „De vakbonden en de VNG hebben een salarisconflict. Maar van die stakingen worden wij de dupe. Wij zijn toch geen partij in het conflict?”

GRONINGEN - De Groningse streekvervoerder Gado heeft tijdelijk een experiment gestaakt met autobussen die op bio-ethanol rijden. Bio-ethanol is een brandstof die gemaakt is van suiker. Het experiment met drie bussen was een jaar geleden van start gegaan. Eerst leek het wel wat te worden, maar toen ontstond bij een van de bussen brand in de motor, en een tijdje later nog bij een. Voor alle zekerheid is nu de

Stakingen in het openbaar vervoer Fietsen in Rotterdam en Utrecht

En dat is waar. Het is niet zo heel erg, dat een heleboel mensen op zo'n stakingsdag met de fiets door de stad moeten, in plaats van met het openbaar vervoer. Sommigen probeerden het met de auto, maar een stad kan geen grote autostroom aan; daardoor zou het een chaos worden. Er zijn ook mensen die om wat voor reden niet kunnen fietsen, en die ook niet met de auto kunnen. Die werden gisteren het meest gedupeerd. Ze werden gedwongen thuis te blijven, of een dure taxi te nemen, als ze

per se ergens heen moesten. En dat vanwege een arbeidsconflict waar zij niets mee te maken hadden! Het is niet te hopen dat de onenigheid tussen de VNG en de vakbonden zo hoog oploopt, dat er straks nog meerdaagse stakingen zullen volgen. Laten de werkgevers en de werknemers samen een scheidsrechter kiezen, en laat die maar met voorstellen komen, waarbij elk van de partijen voor een deel haar zin krijgt en voor een ander deel terugkrabbelt.

Groningse suikerbussen stilgezet

derde bus tijdelijk ook aan de kant gezet. Volgens A. de Bruin, hoofd techniek van de Gado, is de oorzaak van de brand niet precies bekend. „Dat zijn we nu aan het uitzoeken. Het is

geen grote tegenvaller voor ons. We kunnen hier alleen maar van leren.” Zodra bekend is wat de brand veroorzaakt heeft, hoopt men het euvel te verhelpen en worden de bussen weer ingezet, aldus De Bruin. Het experiment met de bio-ethanolbussen duurt drie jaar. Het voordeel van het gebruik van bio-ethanol is dat het milieuvriendelijk is. Het bio-ethanol wordt gemaakt in Bergen op Zoom en Delfzijl.

onder redactie van
Elise G. van der Grinten
Postbus 111
3770 AC Bunnik

Nieuw 'huis' voor otters kost 4,5 miljoen

EARNNEWALD (ANP) - Friese natuurbeschermers hebben het natuurgebied de Alde Feanen bij Earnnewald klaargemaakt voor de terugkeer van de otter. Staatssecretaris Gabor van natuurbeheer levert vandaag het laatste onderdeel officieel op. In 1996 worden de eerste otters in het gebied uitgezet, zo heeft bioloog U. Hosper maandag tijdens een excursie door het natuurgebied bekendgemaakt. De otter staat aan de top van de voedselketen. Daardoor is hij een goede graadmeter voor de kwaliteit van plas- en meren en hun oevers. Friesland was tot 1988 het laatste gebied in Nederland waar nog otters voorkwamen. Daarna werden de dieren ook in deze waterrijke provincie niet meer gesignaleerd. In de afgelopen jaren is er veel gedaan om de Alde Feanen weer geschikt te maken voor de otter. Zo zijn er delen afgesloten van het (vervuilende) boezemwater. Verder is het gebied op sommige plekken uitgebaggerd. Het grootste gevaar voor de otter schuilt in de aanwezigheid van pcb's en zware metalen. Deze stromen bij de inlaat van IJsselmeerwater in de Friese meren.

Vreemd

Ik zal het maar eerlijk opbiechten: ik heb een zwak voor knuffelbeesten. Daarom vind ik het nooit vervelend om voor een cadeautje naar de speelgoedwinkel te gaan. Kan ik lekker meteen de nieuwste aanwinsten bewonderen. Je hebt er bij die zo lief zijn, dat je ze gewoon even wilt pakken en knuffelen. Zo vreemd is dat nou toch ook weer niet? Knuffels zijn lief. Knuffels zijn ook meestal heel zacht. Logisch dat kleine kinderen er dol op zijn en er hun troost bij zoeken. Maar dat je steeds meer grote mensen met knuffels ziet rondsjouwen..., dat is toch op z'n minst even wennen. Die knuffelliefde is misschien dan wel niet gek (als het een beetje binnen de perken blijft), maar lastig is het af en toe wel. Soms moet mijn familie me letterlijk de speelgoedzaak uitsleuren, omdat ik anders niet meer voorbij de knuffels kom.

Verder valt het wel mee, hoor. Ik hoef niet één mee naar de krant. Ook niet mee naar bed. Ik heb ze ook niet nodig als ik naar de tandarts moet. En ik ben er zeker niet zo gek mee, als die 51-jarige Engelse meneer uit de Telegraaf van afgelopen maandag. Twaalfduizend piek betalen aan proceskosten, om een 'hareem' van vijftien knuffels terug te veroveren! Dan moet het toch wel echt vreemd gaan! En inderdaad: de genegenheid die deze Engelse meneer voor z'n knuffelschare koesterde, ging zijn vrouw een beetje al te ver. Er moesten altijd twee teddyberen tussen hen inslapen. (Voor de nieuwsgierigen:

Henry en Nautie heten de uitverkoren beren.) Op een zwarte dag kon meneer Hugh Pilkington-Cushion z'n koffers pakken en vertrekken. Z'n huwelijk gebroken door een stel teddyberen. Te gek om los te lopen, natuurlijk. Maar dat vond-ie niet zo erg. Wel was hij wanhopig, toen bleek dat zijn ex-vrouw er met al z'n lieve schatten vandoor was. In zijn woonplaats hing hij overal posters op met: 'Spoorloos verdwenen: (...), wie kan mij helpen?' „Ik hou van ze, omdat ik er als kind nooit één heb gehad”, verontschuldigde Hugh zich tegenover de pers. Of ik bang ben, dat het met mij ooit zo ver zal komen als met Hugh? Ben je gek: ik heb in totaal, geloof ik, twintig knuffels gehad. Nu heb ik alleen nog maar m'n familie. En die zou ik met geen goud willen ruilen voor de schattebeesten uit het rek van De Speelboom. Dat is toch niet zo vreemd?

Elise G.

Heelal zonder grenzen

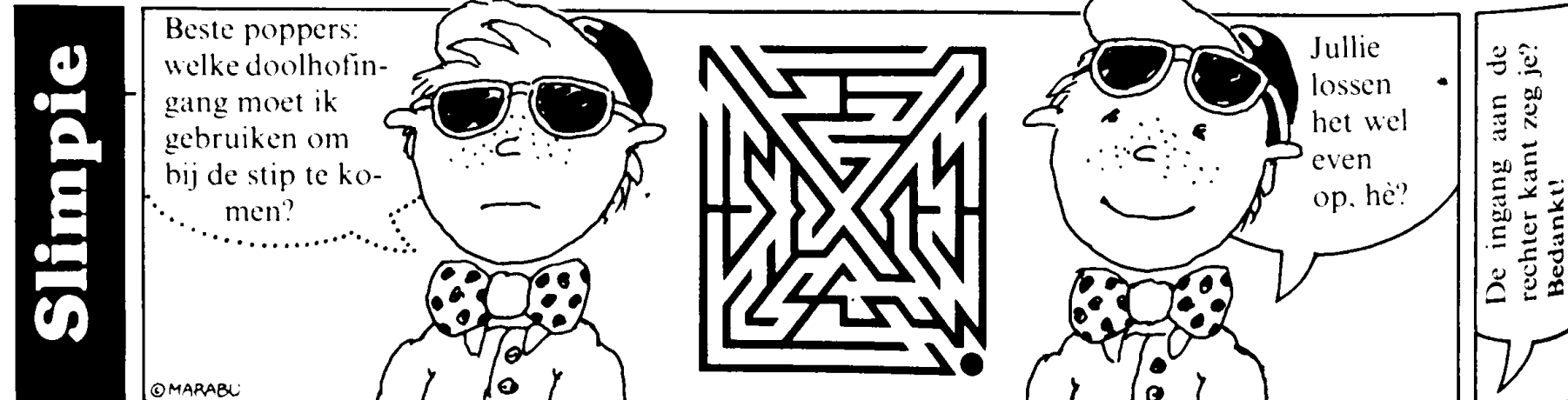
door Els de Jong-van Gorp

Nu eens iets voor lezers die liever een 'wetenschappelijk' boek hebben dan een gezellig avontuur: 'Heelal zonder grenzen'. Wie wel eens in het Omniversum (in Den Haag) geweest is, kan veel herkennen wat in dit boek staat. Boek en Omniversum sluiten bij elkaar aan. 'Heelal zonder grenzen' toont stap voor stap hoe de aarde zich ontwikkelde van een dode steenklomp tot een levende planeet. Alles is ontstaan uit sterrestof, zelfs de mensen. Dat zegt de uitgever tenminste. O ja? En de schepping dan? Zo wordt meteen het probleem van 'Heelal zonder grenzen' duidelijk. Het boek probeert het ontstaan van de aarde met veel theorieën te verklaren, al moet het vaak toegeven dat bepaalde dingen nog onbekend voor de otter. Zo zijn er delen afgesloten van het (vervuilende) boezemwater. Verder is het gebied op sommige plekken uitgebaggerd. Het grootste gevaar voor de otter schuilt in de aanwezigheid van pcb's en zware metalen. Deze stromen bij de inlaat van IJsselmeerwater in de Friese meren.

geloof is Dat stuk van het boek is op zich wel boeiend om te lezen, maar je kunt er als christen niets mee. Het gaat in 'Heelal zonder grenzen' ook over het onderzoeke naar het heelal. Over wat quasars, witte dwergen, rode reuzen, zonnesteelsels en sterrebeelden zijn. En nog veel meer. Wie in de ruimte geïnteresseerd is, vindt er allemaal verbazingwekkende dingen in. Het boek is bestemd voor lezers vanaf 11 jaar, maar het is vaak wel ontzettend moeilijk.

Even een zin als voorbeeld 'kritische dichtheid is een maat voor de hoeveelheid materie die in het heelal moet zitten om ervoor te zorgen dat de uitdijning van het heelal langzaam stopzet zonder dat het uiteindelijk voor instort'. En zo gaat het dan nog even door. Maar echte 'ruimtegekken' zullen dit wel pikken en ook genoeg oppikken om te blijven lezen.

N.a.v. E. Echtermach, Heelal zonder grenzen. Kluwer Jeugdboeken, Eds. 63 blz. 19,50.

POPCORN

Crooswijk 2

De redenen dat mensen in een isolement geraten of zichzelf gaan verwaarlozen, zijn verschillend. De Jong: „Bij voorbeeld het niet verwerken van een sterfgeval van een dierbare. Mensen kunnen daar een trauma aan overhouden. Maar ook ben ik het aansprekend bij kindermishandeling, buizenruzie, financiële problemen enzovoorts.” Verder is De Jong bij alcohol- en drugsproblemen ook het eerste contact. „Ik ben er niet voor opgeleid, maar ik kan wel proberen iemand naar het Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs te krijgen.” Volgens de verpleegkundige is het netwerk succesvol, doordat mensen er anders tegen aankijken dan tegen de Riagg. „Veel mensen denken dat daar alleen gekken behandeld worden. Dus gaan ze niet. Geen kwaad woord over de Riagg, maar die kan niets doen als de patiënt er niet vrijwillig om verzoekt.” „Doordat wij er zelf op afstappen, word je een bekende in de buurt. Ik ken een geval waarin een man met een fobie tegen zijn buurvrouw, ook met een fobie, zegt dat hij zo'n goede sociaal werker heeft en dat zij die ook maar eens moet proberen. Op zo'n manier is de drempel voor mensen veel minder hoog om hulp te zoeken.” Soms gaat het toch mis. Dan moet iemand opgenomen worden. De Jong: „Een echte mislukking kan ik dat niet noemen. De hulpverlening

gebeurt in zo'n geval sneller dan wanneer ik niet ingeschakeld zou zijn.” Volgens De Jong en zijn collega's in het team is er alle reden om het experiment vaste vorm te geven. Zonder het team zouden probleemsituaties mogelijk nog wel zijn signaleerd, maar vaker uit de hand zijn gelopen, doordat van snelle, actieve hulpverlening geen sprake was.

Ruig-oord

De ongeveer zevenhonderd bewoners van Ruigoord en de Houtrakpolder en omgeving hebben afgelopen maandag beroep aantekend tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland om de aanleg van een nieuwe Noordzeekanaalhaven bij Ruigoord toe te staan. Hun advocaat, mr. L. Hamer, maakte dat bekend. De komst van de zogenoemde Afrikahaven maakt wonen in Ruigoord in de toekomst onmogelijk. Volgens GS is het handhaven van de woonbestemming uit oogpunt van het milieu niet wenselijk. Het gebied ligt in de gemeente Haarlemmerliede, maar is het eigendom van de gemeente Amsterdam, die het wil gebruiken voor uitbreiding van haar activiteiten in het westelijk havengebied. Amsterdam heeft op een aantal punten zijn zin niet gekregen van

GS. Zo was de provincie het niet eens met de kritiek van de hoofdstad, dat het bestemmingsplan zoveel onnodige bepalingen bevat, dat een efficiënt exploitatie van het havengebied onmogelijk wordt. De haven mag bovendien niet langer worden dan 1800 meter. Amsterdam wilde dat 1900 meter van maken. De stort van grofpuul op de slibvelden mag verder de tien meter niet te boven gaan. Amsterdam had om een maximale hoogte van vijftien meter gevraagd. Volgens mr. Hamer kan het beroven van de zevenhonderd bewoners leiden tot een vertraging van twee jaar. Amsterdam heeft echter een zogenaamde 'anticipatie' aangevraagd: een voorlopige toestemming om alvast te kunnen beginnen met het graven van de haven.

Los van deze procedures kunnen de bewoners van Ruigoord deze week een dagvaarding tot ontruiming verwachten. In december 1992 al stuurde de gemeente Amsterdam de bewoners van de — gekraakte — panden een brief waarin dat werd aangekondigd. De gemeente deed als gevolg van de invoering van het Nieuw Burgerlijk Wetboek namelijk het recht te verspreiden eigendom nog te kunnen opeisen. Dat gebeurt wanneer een bepaald toestand twintig jaar lang voortgedoogd, wat hier bijna het geval was. Het is inmiddels een een ruig oord geworden.

verwerkingscapaciteit. Meiboom pleitte voor snelle investeringen.

Crooswijk 1

„Ik ben binnengehaald met het idee dat ik voornamelijk zou helpen bij mensen met een psychose of een vervuilingprobleem. Maar ik heb met ongeveer alle soorten psychiatrische stoornissen te maken gehad”, vertelt de sociaal-psychiatrisch verpleegkundige Erik de Jong, die in de Rotterdamse renovatiewijk Crooswijk hulp verleent aan bewoners die tussen wal en schip vallen. In die wijk stond, voordat er gerenoveerd werd, in de Koepelstraat de mavo-dependence van de Gereformeerde Scholengemeenschap. Het schoolgebouw is inmiddels 'weggerenoveerd'. Op initiatief van de bewonersorganisatie werd in juli 1990 een samenwerkingsverband, de Stuurgroep Probleemsituaties Crooswijk (SPC), in het leven geroepen. Die speurt actief naar mensen die geïsoleerd leven, verwaarloosd of in de war zijn. Gebeurt er niets, dan glijden ze vaak verder af, omdat ze geen hulp willen of niet weten hoe ze die kunnen krijgen. In de stuurgroep werken het Ouderenwerk Crooswijk, de wijkagenten, het Maatschappelijk Werk Rotterdam, het wijkorgaan Crooswijk, de afdeling Jeugdzorg

van de GGD, de Pameijerstichting, Patrimonium Woningstichting, het gemeentelijk woningbedrijf Rotterdam en de afdeling openbare geestelijke gezondheidszorg van de GGD samen. Het gaat om een experiment dat in 1993 afloopt, maar inmiddels al zijn nu heeft bewezen. Dat blijkt onder meer uit het onlangs door de Rotterdamse GGD opgestelde rapport onder de titel Meneer, ik heb geen problemen en ben dus zeker niet gek. Het afgelopen jaar heeft het netwerk 180 aanmeldingen gehad. En via dit netwerk van actief betrokken bewoners en deskundigen blijken probleemsituaties in een vroeg stadium op te lossen.

De teamleden van de SPC wachten niet op het verzoek van de hulpbehoefende om hulp, maar benaderen de patiënt zelf. De Jong is meestal de eerste schakel met de 'patiënt'. „Als ik een melding binnenkrijg, ga ik eerst bij de andere leden van het netwerk vragen of ze degene om wie het gaat kennen. Dat weet ik binnen een half uurtje.” „Als de 'patiënt' onbekend is, probeert de verpleegkundige het vertrouwen te winnen. „Ik ga een paar keer langs en maak een babbelje. Is de patiënt aan mij gewend, dan lukt het in de meeste gevallen wel een andere benodigde hulpverlener te introduceren. Want als men mij eenmaal vertrouwt, dan wordt degene die ik meebreng, dat ook.”

Naar de bron bij Schrijvenderwijs

DRIEBERGEN - De protestants-christelijke auteursvereniging Schrijvenderwijs volgt volgende week zaterdag een vergadering, waar dr. Bert Hofman spreekt onder het thema 'Bij de bronnen van de protestants-christelijke letterkunde'. Hofman promoveerde drie maanden geleden in Utrecht op de schriftuurlijke liederen uit de tijd van de Reformatie; zijn proefschrift heet 'Liedekens vol gheestich con-

Na zijn lezing zullen op de vergadering van Schrijvenderwijs enkele schriftuurlijke liederen worden gezongen, onder leiding van Evert Kuijt. 's Middags volgt een discussie over het onderwerp en lezen schrijvers voor uit eigen werk. De vergadering begint om kwart negen. Deelname kost f 7,50 inclusief lunch f 20. Aanmelding bij de secretaresse van Schrijvenderwijs, tel. 01729-3038.

Kagel schrijft voor carillons

AMSTERDAM (ANP) - De componist Mauricio Kagel schrijft op verzoek van het Muziekcentrum De IJsbreker een aantal melodien voor het carillon van de Oude Kerk in Amsterdam en de Domscoren in Utrecht. De stadsbeiaardier zal de muziekstukjes programmeren op de speeltrommel van de desbetreffende instrumenten. Ze zijn in de maand juni dagelijks om de vijftien minuten te horen. Voor elk carillon componeerde Kagel vier melodien van maximaal 45 seconden.

Artiest moet de baas zijn

UTRECHT (ANP) - Een artistiek leider van een (theater-, ballet- of opera-)gezelschap moet de volle eindverantwoordelijkheid dragen voor het culturele en economische beleid van het gezelschap. Aan de huidige splitsing in een artistiek en een zakelijk leiderschap moet een einde komen. Dat zei G. Hagoot, directeur van het Centrum voor Kunst & Media Management van de Hogeschool voor Kunsten Utrecht, tijdens ter gelegenheid van de jaarlijkse afsluiting van de Leidende kunstmanagement. 'Zakelijke leiders die hun artistiek leider willen afscheren van de zakelijke verantwoordelijkheden, hanteren volgens Hagoot een verouderd management-idee. Artistiek leiders moeten zelf verantwoording nemen voor de besteding van kunstsubsidies. Ze lopen anders het gevaar op den duur „gasten“ in het eigen gezelschap te worden.

Prijs voor Löb

AMSTERDAM - De in Nederland wonende illustrator, typograaf en publicist Kurt Löb (67) heeft de jaarlijkse Gutenbergprijs van de stad Leipzig gewonnen. Aan de prijs is een bedrag van 20.000 Duitse mark verbonden. Kurt Löb werd in Berlijn geboren, maar woont al sinds zijn 13e in Nederland. Zijn jongste grote tentoonstelling met schilderijen en boekillustraties werd in 1991 gehouden in het Westfälische Landesmuseum für Kunst und Kulturgeschichte in Münster. In 1975 had hij een eenmanstentoonstelling in Museum Fodor in Amsterdam. Van 1957 tot 1982 doceerde Löb grafische vormgeving aan de Hogeschool voor de Kunsten in Den Bosch. De prijs wordt uitgereikt op 3 juni tijdens de Leipzigse Buchmesse. Dat was vóór de tweedeling van de beide Duitslanden de grootste boekenbeurs ter wereld. Nu is dat de Frankfurter Buchmesse. Op de komende beurs in Leipzig, van 3 tot en met 6 juni, komen meer dan 800 standhouders.

Overleden

Zaterdagavond overleed de pianist Mieczyslaw Horszowski (100). Hij werd geboren in Polen, in de stad Lwow, die nu in de Oekraïne ligt. Hij maakte zijn debuut op 9-jarige leeftijd in Warschau gaf in een loopbaan van negentig jaar talloze concerten en maakte plaatopnamen. Hij speelde onder meer met Maurice Ravel, Arturo Toscanini en Charles Munch, en gaf les aan Peter Serkin, Ruth Laredo en Eugene Istomin. De Spaanse cellist Pablo Casals was zijn favoriete collega-musicus. Voor het laatste speelde hij in het publiek op 23 april 1990 in de Carnegie Hall.

Armando aan het werk aan de bronzen ladder voor kamp Amersfoort.

Ladder van gedachten' in brons bij kamp Amersfoort

(van onze kunstredactie)

AMERSFOORT - De kunstenaar Armando werkt aan een monumentale sculptuur voor het voormalige kamp Amersfoort. Het moet een 13 meter hoge, bronzen ladder worden, te plaatsen in de omgeving van het voormalige kamp aan de zuidelijke rand van de stad.

De kunstenaar (geboren 1929) woonde tijdens de oorlog in de nabijheid van kamp Amersfoort. De oorlog trekt onuitwisbare sporen door zijn werk. Zijn schilderijen zijn heftig bewerkte doeken in dikke zwart en witte verf geven de suggestie van geweld en dramatische gebeurtenissen, met vaak een spoor van rood erop of erlangs, als een traan.

Wanneer het nieuwe monument geplaatst zal worden, kan de opdrachtgever — de Amersfoortse Culturele Raad (ACR) — nog niet zeggen. Dat hangt ervan af op welk moment de financiering helemaal rond is. De ACR organiseert volgende week (3 t/m 9 juni) een manifestatie rondom Armando, waarin niet alleen zijn schilderijen en sculpturen, maar ook zijn muziek, letterkundig werk en films centraal staan.

Over de vorm van de sculptuur bij kamp Amersfoort schrijft Armando zelf het volgende:

„Toen men mij vroeg om over een sculptuur voor het kamp na te denken, was dat voor mij een buitengewoon indringende vraag, want het kamp is nooit een dag uit m'n gedachten geweest. Het verzoek kwam op een merkwaardig moment, want het laatste jaar hield ik me bezig met het motief van de ladder, en er is, naar mijn mening, voor deze plek geen beter motief denkbaar dan een reusachtige ladder. Waarom een ladder? Een ladder verbindt laag

met hoog, maar waarschijnlijk ook hoog met laag. Een ladder verbindt aarde en hemel, belichaamt het reikhalzen naar datgene wat hoger is dan het menselijke. De ladder als troost, als vluchtweg.

Een ladder kan hulp van boven brengen. Velen hoopen toentertijd op hulp van boven, sommigen gaf de hulp van boven kracht. Voor mij heeft de ladder van het kamp nog een andere betekenis.

Zelfs de vijand, in de gedaante van een bewaker, had een ladder nodig om op de plaats te komen waar hij thuishoorde en huishield: op de wachttorens. Daar kon hij op de gevangenen neerkijken, hij hield ze van daaruit in toom, omdat hij een wapen en de macht had. (...) De gevangenen hadden geen wapens, maar ze hadden een veel hogere ladder tot hun beschikking dan de vijand, al was het dan een denkbeeldige ladder. Het was de ladder van de gedachten, want gedachten zijn vrij. Via deze ladder vertracken de wensen en verlangens der gevangenen en er kwamen ongetwijfeld gedachten en wensen van elders terug. (...) Ook deze ladder is geen echte ladder. Het is een kunstwerk dat aan een ladder doet denken. Het is de ladder van het kamp, de ladder van de plek. Hij is groot en hoog, en, naar ik hoop, trots en ongenaakbaar. Hij is van brons.

In het kader van de Armando-manifestatie worden onder meer twee grote tentoonstellingen georganiseerd. Museum Flehete toont beeldend werk van Armando gecombineerd met foto's en verhalen uit kamp Amersfoort (t/m 1 augustus). In het kunstcentrum De Zonnehof is een overzicht van Armando's beeldende kunst te zien (Armando: de thema's, 4 juni t/m 15 augustus).

Italië domineert Festival Oude Muziek

door Roel Sikkema

Op 29 november 1643, dit jaar dus 350 jaar geleden, overleed in Venetië de componist Claudio Zuan Antonio Monteverdi. Monteverdi, die 76 jaar daarvoor in Cremona geboren werd, was een muzikaal wonderkind. Al in 1582 — dus nog geen 15 jaar oud — publiceerde hij zijn eerste bundel 'Sacrae cantuiculae', die in de twee jaren daarop gevolgd werd door nog een bundel madrigalen en een met canzonetta's.

Als zanger/violist aan het hof in Mantua reisde Monteverdi veel in het gevolg van de hertog. Zodoende kwam hij in 1599 in Vlaanderen terecht. Daar leerde hij nieuwe vormen van componeren kennen die hij in zijn tweede en derde bundel madrigalen verwerkte. Monteverdi zou de eerste opera uit de geschiedenis (*L'Orfeo*) schrijven, als kapelmeeester het muziekensemble van de San Marco in Venetië op een hoger plan brengen en in deze stad nog een groot aantal madrigalen schrijven.

Monteverdi is een van de componisten die centraal staan op het Festival Oude Muziek, dat op 27 augustus voor de twaalfde keer in Utrecht van start gaat. Hij is niet de enige Italiaan die daarvoor het voetlicht treedt. In 1643 stierven ook zijn landgenoten Girolamo Frescobaldi en Giovanni Picchi. Toch staat hun werk in Utrecht in de schaduw van dat van de grote Venetiaanse meester, van wie maar liefst al zijn bijna tweehonderd madrigalen uitgevoerd worden.

Een groot aantal van zijn werken is bij het publiek bekend, maar diverse nog niet. Een deel daarvan wordt door bekende ensembles uitgevoerd, onder meer The Consort of Musicke en Cantus Cölln. Bijzonder is het 'restwerkinsconcert', waarop de madrigalen worden uitgevoerd waarmee de bekende ensembles niet in staat zijn, onder meer door bijzondere bezettingen. Een 'gelegenheidskoor' onder de naam *Complesso Utrecht 1993* zal o.l.v. Ste-

phen Stubbs deze werken voor zijn rekening nemen.

Artistiek

Zoals elk jaar staat de Utrechtse binnenstad dit jaar weer tien dagen lang bol van de oude muziek. Tal van solisten en ensembles zijn te horen op instrumenten uit de tijd van de gespeelde werken, of op kopieën daarvan. Daarbij proberen ze te spelen op een manier die zo goed mogelijk in overeenstem-

ming is met de bedoelingen van de componist.

Het aantal musici dat zich in deze 'authentieke' manier van spelen heeft gespecialiseerd, is intussen zo groot geworden, dat je je kunt afvragen wat er nog het bijzondere van is. De 'grand old man' van de oude muziek, de klavecijnist en organist Gustav Leonhardt, heeft niet zoveel moeite met die ontwikkeling. „Het is juist goed dat het bijzondere van de oude muziek af is. Nu valt alle aandacht op het artistieke aspect, zoals het hoort“, is zijn mening in een interview zaterdag a.s. in deze krant.

Leonhardt is zelf ook in Utrecht te horen, met klavecimbelwerken van Frescobaldi, de componist die wel als de instrumentale tegenhanger van Monteverdi beschouwd wordt.

De vroegste componist van wie muziek in Utrecht tot klinken komt, is waarschijnlijk Guillaume de Machaut (1300-1377). Aan het eind van zijn leven liet hij zijn muziek in prachtig versierde boeken uitgeven. Zo is een groot oeuvre van zo'n 140 werken overgele-

verd. Bijna de helft daarvan wordt in Utrecht uitgevoerd.

Een ander thema is 'Muziek aan het hof van Maria van Hongarije'. Aan deze zuster van Karel V wordt dit na-jaar een grote dubbeltentoonstelling gewijd in het Catharijneconvent in Utrecht en het Noordbrabants Museum in Den Bosch. Aan haar hof in Brussel — Maria was landvoogdes van de Nederlanden — werkten belangrijke componisten als Josquin des Prez en Clemens non Papa, terwijl de bekende Antwerpse componist Tylman Susato een bundel chansons aan Maria opdroeg.

Controversieel

'De blokfluit in de 17e eeuw' is een derde thema, dat muzikaal wordt geïllustreerd door onder meer Walter van Hauwe, Marion Verbruggen en de ensembles Dada, La Fontegara Amsterdam, het Flanders Recorder Quartet Vier op 'n Rij en het Amsterdam Loeki Stardust Quartet.

Dit thema valt samen met een wetenschappelijk symposium, dat vooral gewijd is aan de betekenis van de Utrechtse, blinde musicus Jacob van Eyck. Het is een controversieel thema, omdat een groot deel van het 17e-eeuwse blokfluitrepertoire feitelijk helemaal geen blokfluitmuziek is. De meeste van deze muziek is oorspronkelijk voor viool geschreven. Onder oude-muziek-aanhangers is het dan ook een strijdpuut, of je deze muziek op een ander muziekinstrument mag uitvoeren dan waarvoor ze geschreven is.

Minder controversieel is het thema 'Storytelling', dat nu voor de vierde keer op het programma van het festival prijkt. In dit thema worden op muziek gestelde verhalen verteld. Een voorbeeld daarvan is de Duitse Borcholmer Marienklage, waarin het lijden van Maria bij de dood van Christus wordt verteld. Het stuk dateert uit 1475/76 en duurt maar liefst twee-een-half uur. De taal, 'mittleindeutsch-ostfälisch', heeft volgens de

organisatoren zo veel overeenkomsten met het Nederlands, dat het stuk goed te volgen is.

Ook de liederen van Schubert zullen door velen gewaardeerd worden. Ze worden instrumentaal begeleid op de piano van die dagen, de 'fortepiano'. Met dit thema wordt overigens voor de zoveelste keer duidelijk gemaakt dat het gebied van de oude muziek zich niet beperkt tot het einde van de 18e eeuw. Ook tal van werken uit de vorige eeuw kunnen van een stoflaag en even in de loop van de tijd ontwikkelde, overladen, dikke manier van spelen ontstaan worden en weer in hun oorspronkelijke frisheid tot leven komen.

Interessant is verder een reconstructie van Bachs Markus Passion door de Engelse musicoloog Simon Heighes. Een gedeelte van dit werk wordt in Utrecht uitgevoerd.

Oriënt

Oude muziek is op zichzelf genomen natuurlijk niet een uitsluitend Westeuropese aangelegenheid. Daarom is een bijzonder interessant thema van dit festival 'Oude muziek uit de Oriënt'. Allereerst staat een aantal Aziatische blokfluyttypen in de belangstelling: de *suling* uit Indonesië, de *shakuhachi* uit Japan, de *ney* uit Turkije en de *Pakistaanse al ghoeza*. Daarnaast is muziek uit Centraal-Azië te horen, namelijk uit de vroegere sovjetrepublieken Azerbaidjan en Kazachstan. Juist de muziek uit deze landen is in het Westen erg onbekend. De verdwijning van het IJzeren Gordijn heeft ook hier mogelijkheden gegeven om deze muziek te laten horen aan mensen voor wie deze klanken helemaal nieuw zijn.

Het Festival Oude Muziek Utrecht '93 wordt gehouden van 27 augustus tot 5 september op diverse plaatsen in de binnenstad van Utrecht. Een volledig programma, met bestelformulier voor kaarten, is verkrijgbaar bij Organisatie Oude Muziek, Postbus 734, 3500 AS Utrecht, tel. 030-340 921. De meeste concerten zullen ook in onze Muziekagenda worden opgenomen.

Van H.H. ter Balkt zijn we dat gewend. Hij zet zijn Laaglandse hymnen voort: 'Zo verscheurt soms 's nachts viervingerige hand / een schatkaart, en niemand die de ducaten vindt' (over de watersnoodramp 1953).

Huub Beurskens schreef een reeks over de bloemenschilderijtes die Manet kort voor zijn dood schilderde. 'De draak is der afgesneden tulpen hulp.' 'O, dat voortijdig bloeden, witte serringen, van ons, bangen!' Inhoud en woordkeus leunen sterk tegen de tijd van Manet aan. Mijn gedachten zwerven zelfs naar Bilderdijk als ik een aanhef van Vroman lees: 'De hals wier zo ontomb're gloed / mijn grage lippen reeds ontmoet waar ik antiek van schrijven moet...'

Elisabeth Eybers schreef een prachtig vers over het rijm: 'n eggo wat hulpebehoevend omkyk of self 'n helpende hand uitreik'.

Bij Eva Gerlach weer het viaduct uit haar eerste bundel, maar volstrekt anders nu. Marieke Jonkmans gedichten blijven vol van teleurgesteld zijn. 'Niets zal ik zeggen en niets zingen, het dienblad dragen en geen foot bedingen. Rutger Kopland heeft een

reeks 'Aanwijzingen voor het schrijven van een ansichtkaart en een voorbeeld'. 'Beperk u daarom tot leugens, schrijf iets anders, / waar u niet bent, wat u niet doet, waar en wanneer, / zorgvuldig, het geheim van leugens zit in de feiten.'

Het gele huis

In 1940 schreven Blaman, Coolen, Bordewijk, Walschap en zes andere schrijvers een verhaal over het schilderij 'Het gele huis' van Carel Willink uit 1934. Ze werden gebundeld in *Het gele huis te huur* (herdrukt in 1978). Anno 1993 schrijft Willem van Toorn in *Tirade* een gedicht over dit intrigerende schilderij. De papierpropen bevatten bij hem poëzie:

Onder vals licht, enig teken van leven, verfrommeld tot wat vale propen, ligt al bijna buiten beeld nog het gedicht wachtende op de nieuwe grote kou.

Of iemand het nog tijdig openvouwt, de kreukels gladstrijkt, leest bij het laatste licht.

B. Nijenhuis publiceerde tussen 1952 en 1971 zeven romans, waarvan vooral *Dossier 333* en *De tornado* bekend werden. Ik heb al eens eerder geschreven dat ik zijn romans graag meeneem op vakantie. Hij verschaft een hoop spanning en onverwachte wendingen rond merkwuurde figuren die tegelijk alledaags zijn. Ik heb hem altijd een meester gevonden in het combineren van spanning en levensbeschouwing. Zijn laatste roman (1971) was een politieroman van het zilverste water: *Inspecteur Raynoldi en zijn arrestante*.

De christelijke levensvisie van Nijenhuis is er wel in aanwezig, maar zijdelings. Van deze roman verscheen nu bij Kok in Kampen een herdruk. Dat dit terecht is, mag blijken uit de reactie van Ab Visser op deze roman. Ab Visser was

vele jaren lang de Nederlandse autoriteit op het gebied van detectiveromans. In *Inspecteur Raynoldi en zijn arrestante* ontdekte hij niet alleen 'een Nederlandse Maigret', maar ook 'Kafka-iaanse elementen'. Zijn eindoordeel: „Een met liefde, zorg en originaliteit geschreven roman, met rake karaktertekeningen. De intrige is misschien iets te gecompliceerd en de uitwerking te wijdloper. De kwaliteiten wegen echter tegen de 'fouten' op en het spijt mij oprecht dat ik te laat ben om de auteur op deze plaats te complimenteren met dat wat hij bereikt heeft in de sector van de Nederlandse misdaadroman.“ Nijenhuis was namelijk kort na de verschijning van deze roman overleden, 57 jaar oud.

Kroonduijgel-affaire

Een stadje in de Achterhoek is de plek waar inspecteur Raynoldi op de Kroonduijgel-affaire stuit: moord, bankroof, chantage, spionage, travestie. De inspecteur is een menselijk mens, ook in de vaak humoristisch beschreven relatie

tot zijn chef en tot zijn vrouw. In hem en in de gijzelaar Wapenveld komt het christelijk geloof enigszins aan de orde. De oude Wapenveld wordt slachtoffer van een gijzeling en verliest daardoor zijn vertrouwen in God. De inspecteur echter gelooft dat het Gods bedoeling is 'dat er weer een beetje moed zou komen in een vergruizeld mensenleven' (271).

Nijenhuis zoekt graag de mens achter de misdadiger. Voor het onverbetterlijke type inbreker als Jopie Dijkhuis weet hij sympathie te wekken, evenals voor de niet erg slimme Gerard Druiwer, die op pad gaat met geneeskragtige poeders. De roman speelt in de tijd dat travestie nog bij de wet verboden was, en dat is niet eens zo lang geleden. Het blijkt uit de affaire rond de angstige zuiveldirecteur Veringa, die door Kroonduijgel gechanteerd wordt. Nijenhuis heeft me weer verleid met zijn combinatie van spanning, menselijke problemen en vaak flitsende stijl. Inspecteur Raynoldi gaat met zijn arrestante in de vakantie-koffer om herlezen te worden. De roman telt 274 blz. en kost f 29,50.

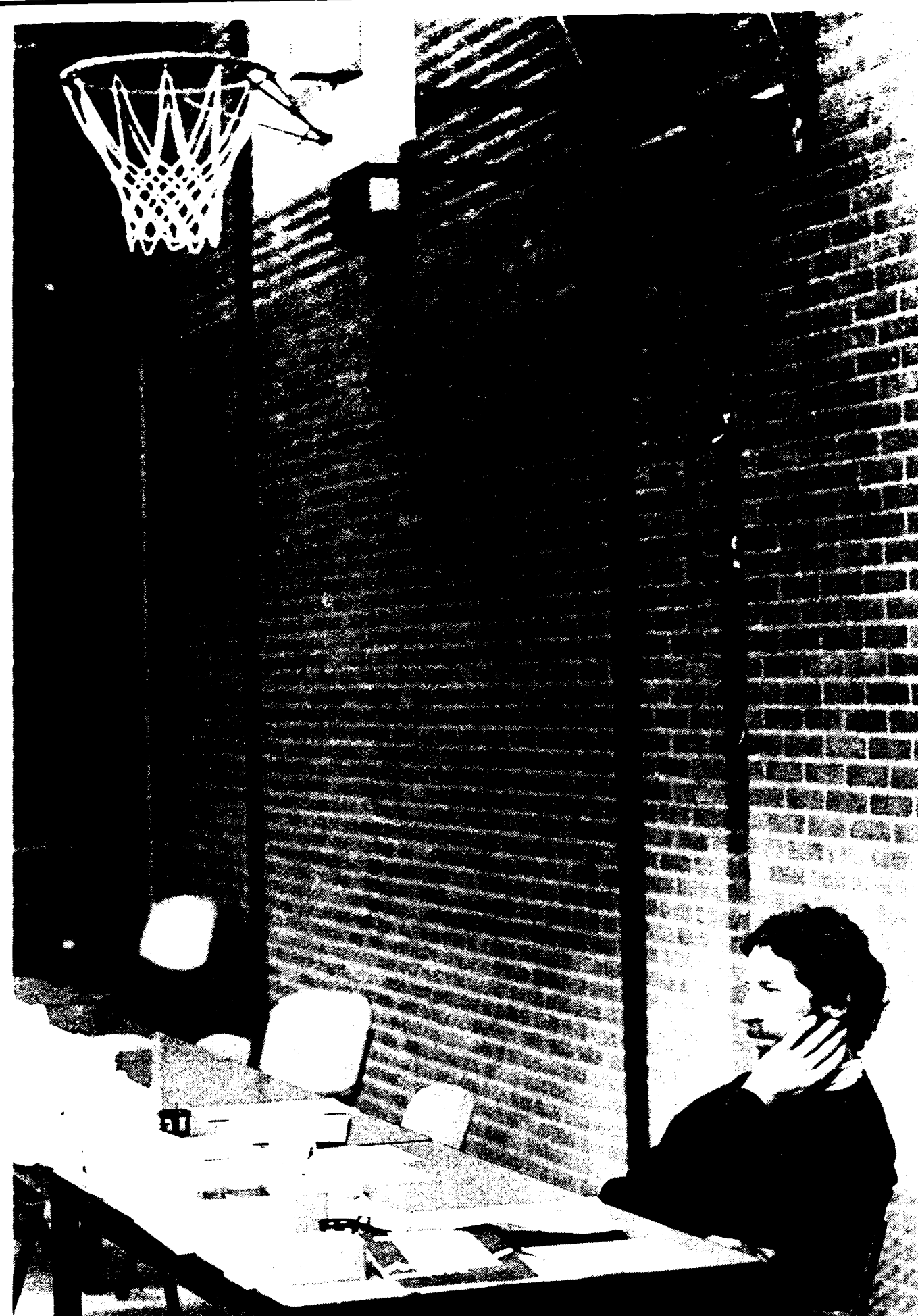
door Gerhard Wilts

ROTTERDAM - Het biologie-examen gistermiddag was voor de examenkandidaten van de Gereformeerde Scholengemeenschap Rotterdam (GSR) er één met kleine hindernissen. Ondanks een staking, een zomerse temperatuur van 27 graden en het lawaai van verbouwingswerkzaamheden aan het schoolgebouw bogen zowel mavo-, havo- als vwo-leerlingen zich over de opgaven. „Ik heb me nergens aan gestoord”, zegt havo-kandidaat Peter als hij het examenlokaal verlaat. Over overlast klaagt inderdaad niemand.

Biologie met hindernissen

De onderwerpen zijn heel alledaags: ziekten, milieu- en menskunde en gedrag. „Tegen ouders zeg ik altijd: met biologie kun je alles”, merkt biologieleeraar T. Buist op. Het mavo-examen raakt ook dit jaar weer enkele ethisch-gevoelige onderwerpen — zoals aids, reageerbuisvruchtbaarheid en alcohol in het verkeer —, maar zijns inziens gebeurt dat op verantwoorde wijze. „Er wordt vooral gevraagd naar kennis”, tevreden is Buist ook over de beschikbare tijd voor het examen. „Dat is zeker voldoende. Wie ruim de tijd neemt om de opgaven rustig te lezen, kan het examen goed doen. Een deel van de antwoorden was zo uit de tekst te halen.” Steeds meer lezen is de tendens bij het biologie-examen, meent zijn collega drs. J. Schaeffer. „De leerling moet eerst een heel stuk lezen voordat de vraag geformuleerd wordt. Voor sommige leerlingen wordt het daardoor niet eenvoudig.” Het niveau van het vwo-examen beoordeelt hij als pittig.

half goed kunnen zijn als het een open vraag was geweest. Misschien bevat het examen volgend jaar dan betere perpectieven, dan is er een mening van open en meer keuzevragen.” Biologiedocent G. Blokhuis blikt ook al vooruit. „In de toekomst zullen steeds meer praktijkvragen in het examen komen. Daar moeten we nu al naartoe werken.” Het havo-examen speelt daar voldoende op in. Naar Blokhuis' mening is het examen redelijk te doen. „Als je de stof in het biologieboek en van de lessen goed gevolgd hebt, is er best een voldoende uit te slepen. Sommige examenvragen zijn vrijwel op dezelfde wijze in de les aan de orde geweest.” Toch heeft Peter het biologie-examen als de meest lastige totnu toe ervaren. „Ik weet niet veel, maar dat ligt vooral aan mezelf.” Bas, binnen anderhalf uur klaar, is optimistisch. „Ik denk dat ik het goed heb gemaakt. Biologie vind ik wel interessant. Misschien dat het nog van pas komt als ik straks milieukunde ga studeren.” Judith heeft het mavo-D-examen „niet heel super” gemaakt. „In het begin zag ik het eigenlijk niet zo zitten, altemaal open vragen. Maar toen ik eenmaal bezig was, ging het wel. Voor biologie

(foto Jaco Klamer/ND)

sta ik er goed voor; ook daarom heb ik vorig jaar voor dit vak gekozen. Bovendien is het gemakkelijk bij een vervolgopleiding.” Dat laatste benadrukt ook leeraar Buist. „Met name meisjes die de verzorgingssector ingaan, hebben met biologie een voordeel. Een verschuiving zal er wellicht optreden, als het basisvormingsvak verzorging wordt ingevoerd. Ver-

zorging en biologie overlappen elkaar immers op onderdelen.” Kennelijk inspelend op de belangstelling voor het biologie-examen nam het IVN, de vereniging voor natuur- en milieu-educatie, gisteren de gelegenheid te baat om eindexamens te laten verwerken. In een natuurgebied bij Wolfheze kunnen zij

„de spanningen van zich afgooien door de handen uit de mouwen te steken”. De IVN-vakantieweek duurt van maandag 7 t/m vrijdag 11 juni. In het programma zal aandacht besteed worden aan onderwerpen rond de thema's natuur en milieu. De kosten van het kamp zijn 75 gulden; liefhebbers kunnen zich tot uiterlijk vrijdag a.s. opgeven (tel. 020-6228115).

Stiltebevorderend tapijt in rustgevend blauw

door Gerhard Wilts

BARNEVELD - De examenperiode in het voortgezet onderwijs heeft niet alleen voor leerlingen een apart sfeertje, ook veel onderwijsgedevende en conciërges ervaren het als eneroverende weken. Want ondanks alle zorgvuldige voorbereidingen gaat er wel eens wat fout. Zoals de conciërges die cola in de examenzaal rondbrachten, omdat de koffie plotseling op bleek te zijn. „Het verschil merken ze pas bij de eerste slok.”

De scholen zijn goed voorbereid op het examen: papieren op de tafels waarop de kandidaten precies kunnen aangeven of ze koffie (zwart, melk en/of suiker) willen; vaak staat ook thee (met/zonder suiker) erbij. Voor frisdrank worden doorgaans neuzen of opgestoken vingers geteld. Op de Greijdanus-scholengemeenschap ligt gedurende de examenweken een stiltebevorderend tapijt in rustgevend blauw in de examenzaal. Tegelijk beschermt het ook de vloer van de gymzaal, zegt conrector Leskens. Verder behoort een grote, maar onhoorbare klok aan de wand tot de standaard-examenuitrusting van de Zwolse school.

druk, maar beslist ook leuk. „Vanwege de afwisseling. Het is weer eventjes wat anders.” Tussendoor houdt hij de kandidaten die vroeg klaar zijn, weg bij de aula, waar de rest nog zit te zweten op de opgaven. Zelfs de enkeling die bij de deur naar buiten zit, moet gepaste afstand bewaren. „Het duurt maar even of er staat een hele club over het gemaakte eindexamen te kletsen. Dat levert binnen overlast op; dus moet je ook die ene leerling al wegsturen.”

Op de Fruytier-scholengemeenschap in Apeldoorn is men minder zuinig op de gymvloer. De tafels en stoelen staan keurig langs de lijnen van de zaal. In de gang tussen de beide gymzalen zijn foto's van een schoolavond opgehangen: van het luide rechtge commentaar van leerlingen op weg naar de gymnastieklessen hebben de examenkandidaten echter niets gehoord. Enkele scholen lossen de geluidsoverlast bijzonder creatief op: de leerlingen van vwo 5 en havo 4 worden op werkdag gestuurd naar Berlijn, Londen of Parijs.

Op de gereformeerde mavo in Assen is de conciërges al talloze keren heen en weer gierend van school naar gymzaal. Thermoskannen thee en koffie wegbrengen, suiker, melk en lepeltjes regelen. „Aan het gewone werk kom je tijdens de examen-uren niet best vijf of tien minuten voor het einde van het examen vertrekken.”

Drinkwaar

Conciërges B. Zuur van het Gomarus-college in Groningen vindt de examenweken

Van lang stilzitten word je bovendien koud. Op de Gereformeerde Scholengemeenschap in Amersfoort hadden zowel leerlingen als surveillerende leerkrachten daar begin deze week last van. „Als ik het had geweten, had ik een trui meegenomen”, zegt een surveillante rillend. „Vanmorgen was het buiten zulk prachtig weer; dan verwacht je die kou in de zaal niet. Maar heen en weer lopen om warm te worden mag natuurlijk niet.”

Trouwens, de ene surveillant is de andere niet. Terwijl de ene in alle talen zwijgt als

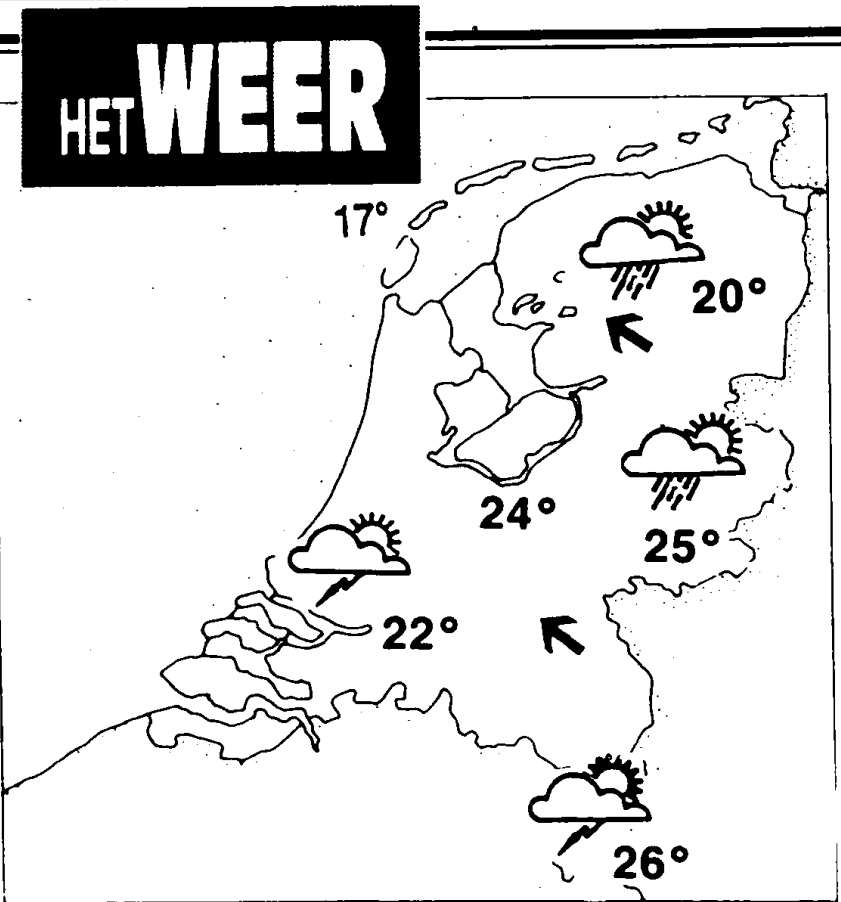
hij met een kandidaat het lokaal opzocht, maakt de ander rustig een praatje met een collega of de desbetreffende leerling. En hoewel de examenweken niet mee naar buiten gaan, is menig surveillant bereid tussentijds een oordel te geven over het niveau van de opgaven. „'t Is nog maar de eerste indruk, hoor, maar ik schat het aan de pittige kant.” Of: „Best te doen hoor, maar als leraar moet je toch voorzichtig met zo'n kwalificatie zijn tegenover de leerlingen.” Toch is het surveilleren bepaald geen geliefde bezigheid. „Bij het examen voor je eigen vak is een uurtje nog te doen, maar ik sta liever nog te dromen, les te geven dan zolang daar in stilte op wacht te staan”, geeft drs. Kuiper, leraar Duits in Apeldoorn, te kennen. Wiskundeleraar Leene van het Fontanus-college daarentegen zit zonder moeite twee en een half uur bij het wiskunde-examen uit. „Dan kan ik rustig de opgaven bekijken.” Het examen maakt hij uiteraard ook „foutloos natuurlijk”. Maar dat is hij aan zijn stand verplicht.

meer toe”, zegt hij in het voorbijaan. Maar als meneer de verslaggever nog een beetje wil, kan hij gerust bij hem langskomen.

Op het Barneveldse Fontanus-college staan de krantenfrisdrank pal om de hoek bij het examenlokaal. Cola, sinaas en seven-up — keuze genoeg en met het warme voorzet —, weer een welkome luf. De surveillanten die van tijd tot tijd een kandidaat naar het toilet begeleiden, laten dan ook niet onbetuigd.

Regeltjes

Hoewel het examen strakke regels geboden springt de ene school er sneller mee om dan de andere. Aan de regel dat geen enkele kandidaat binnen het uur de zaal mag verlaten, houden scholen zich goed. De regel dat gedurende het laatste kwartier niemand de zaal meer uit mag, vindt minder werkklank. Bij verschillende scholen mogen de kandidaten

Later koeler

door Jan Versteeg

Het zo langzamerhand gebruikelijke kat en muis-spelletje tussen de warme lucht boven het Continent en veel koelere sferen die we aantreffen westelijk van ons, kan vandaag opnieuw losbranden. Met een zuidelijke stroming werd gisteren nog tamelijk warme lucht aangevoerd, waarin de temperatuur ten zuiden van de grote rivieren tot zomerse waarden kon oplopen. Meer naar het noorden bleef het wat frisser, mede doordat de wind daar de neiging had alsmaar in de noordhoek te verblijven. Op de weerkaart worden aanvallen voorbereid op het zomerse bolwerk boven het Continent. Dit keer worden er vanuit twee kanten acties ondernomen. Een zwak koufront, dat via Scandinavië naar het zuiden is doorgestoten, nadert vanuit het noorden en een ander front sluipst via het zuidwesten in onze richting. Het eerste front is verantwoordelijk geweest voor een flinke afkoeling in het noorden van Europa. Ook in de wat zuidelijke gelezen streken van Zweden, waar het de laatste tijd ook zomerse warm was, is het kwik flink teruggevallen. Het tweede front zorgde gisteren al voor regen en veel bewolking boven de Britse Eilanden en Bretagne.

In eerste instantie verandert er vandaag vrij weinig. Doordat de fronten elkaar in de weg lopen, wordt er geen serieuze doorbraak geformeerd, waardoor we een groot deel van de dag in de warme lucht blijven. Wel zal er af en toe bewolking zijn en later op de dag neemt de kans op een enkele regen of onweersbui geleidelijk toe. Vooral in het zuiden kan het opnieuw zomers warm worden. Op donderdag wordt het strijdtonnel tussen de beide luchtsoorten naar onze omgeving verplaatst en dat leidt tot bewolking en buien, ook met onweer. Het zal u niet verbazen dat het kwik een veer moet laten en het wordt ongeveer 17 à 20 graden.

De verdere ontwikkelingen wijzen op een licht wisselvallig weerbeeld de komende dagen, mogelijk dat er tijdens de Pinksterdagen weer een licht herstel zal optreden. Gelet op een nauwelijks veranderende situatie in de bovenlucht, past dit precies in het (warme) scenario van de laatste tijd.

zon en maan

26.5
zon onder: 21.43
zon morgen op: 5.30
maan op: 10.22
maan onder: 0.54

BEURS VAN AMSTERDAM

Hoofdfondsen

25 05 1993

ABN Amro	51,70	51,70	Int.Ned.Gr.c.	65,00	65,90
ABN Amro A.in F.	85,80	85,90	KLM	25,90	26,20
ABN Amro L.Gr.F.	174,60	174,70	Kon. KNP BT	27,60	28,60
ABN Amro Obl.Gr.F.	193,40	193,30	Kon. Olie	164,70	165,70
Aegon	82,40	82,90	Nedlloyd	30,70	31,10
Ahold	89,70	90,50	Océ-v.d.Gr.	47,60	48,50
Akzo	144,10	144,20	Pakhoed cert.	35,00	35,20
Alenta	233,00	233,80	Philips	27,10	27,60
Amev cert.	67,50	69,10	Polygram	47,40	47,80
Bols Wes. c.	40,60	40,70	Postb. Beleggl.	60,30	60,30
CSM cert.	59,00	58,70	RG Florent F.	125,00	125,00
Dordtsche Petr.	152,80	154,10	Robeco	106,10	106,90
DSM	82,70	83,80	Rodamco	53,10	53,20
Elsevier	128,30	129,50	Rolink	105,60	106,60
Fokker cert.	14,50	14,60	Rorento	87,20	87,40
Gist-Broc. cert.	42,70	42,80	Stork	29,50	29,70
Heineken	179,10	181,40	Unilever cert.	192,50	195,70
Heineken Hold.	158,50	162,00	Van Ommen nrc	32,20	32,60
Hoogovens nrc	28,30	28,70	Ver. Bezit VNU	119,00	118,90
Hunter Douglas	51,00	51,00	Wolters-Kluwer	88,20	88,80

a = laten, b = bieden, c = ex-dividend, d = ex-dividend, e = gedaald-bieden, f = gedaald-laten, g = bieden-ex-dividend, h = laten-ex-dividend, k = gedaald-laten-ex-dividend, l = gedaald-bieden-ex-dividend

Binnenlandse aandelen

Aalberts Ind.	51,30	51,30	Hoop Eff. bank	8,40	8,40
ABN Amro Hld prf	6,42	6,43	Hunter D. prf	1,90	?
ACF-Holding c.	38,30	39,00	IBC Caland	120,60	122,30
Afhend Groep c.	78,00	78,00	Interplan Multi.	53,50	58,00
Adco Opties nrc	10,00	9,90	Int. Ned. Groep	7,70	7,75
Adco Rubber	2,20	2,20	Kas Associates	45,20	46,00
Ant. Verff	380,00	?	Kempens & Co	8,30	8,30
Atag Hold. cert.	122,50	124,00	Kleine Holding	92,30	92,30
Ation Groep	43,60	44,80	Kon. Ten Wests.	86,20	86,50
Ation Groep nrc	43,60	44,80	Kon. Sphinx	55,50	56,00
Aur Ind. R. dam	48,00	49,00	Koppeelpoort	410,00	430,00
BAM Groep	100,00	104,00	Krasnapolsky	191,00	191,00
Batenburg	143,00	141,00	Landis & G.	38,50	40,00
Beers	103,40	103,00	Macintosh	46,10	46,40
Begemann Groep	34,80	35,00	Maxwell Petr.	133,00	133,00
Belindoo	302,00	301,00	Moera Enm	1340,00	1365,00
Blydenst. Will	26,80	27,50	M. Enm OB-cert	17300,00	17300,00
Boer Beekh. Kon	19,10	19,00	Moeder Holding	30,90	30,90
Boer De Winkelb	72,60	72,60	Mulder Boskoop	45,90	45,90
Bols cert.	50,00	?	Multihouse	3,00	3,00
Borsumy Wehry	86,80	86,80	Naef	450,00	?
Bozakals Westm	32,50	33,50	NAGRON	75,30	75,40
Bozakals prf	32,50	33,20	Nat. Inv. Bank	11,50	11,60
Braat Beheer	25,00	24,60	NBM-Amstelland	44,50	44,50
Brevest	10,20	10,10	NEDAP	112,00	115,00
Burgman-Heybroek	1750,00	1750,00	NKF Holding	112,00	115,00
Calve-Deift prf	830,00	830,00	Nieuw Plan Mij	70,70	70,70
Calve-Deift cert	1265,00	1300,00	Ned Springst	18,10	18,30
Cindul Intern	96,00	96,00	Nutricia GB	122,00	117,20
Ciamando	290,00	288,00	Nutricia VB	127,50	122,30
Content Beheer	22,20	22,20	Nutricia Vb Gate	74,70	74,70
Credit LBN	26,50	26,10	OPG cert	38,60	38,60
Crown v G. cert	113,00	113,00	Orco Bank cert	79,30	79,30
CSM	58,50	58,50	OTRA	254,50	255,00
Deift Instrum	19,10	18,90	Palthe	29,50	29,50
Dorp-Groep	37,50	37,20	Pirelli Tyre	126,20	128,10
Drata Holding	25,90	25,90	Porcel. Fies	100,00	100,00
Economio	20,30	20,50	Randstad	48,00	47,80
EMBA	78,70	78,70	Reunite	84,20	84,20
Enks Holding	79,70	79,50	Samas Groep	33,20	33,40
Flexvont Int	47,70	47,70	Sarakreek	13,50	13,50
Frans Maas cert	43,30	43,80	Schutte	1650,00	1650,00
Fugro McClelland	30,10	30,10	Schuttersveld	31,50	31,30
Gamma Holding	74,50	74,50	Sind Intern	22,20	22,20
Gammia prf	5,60	5,60	St. Bankers c.	14,20	14,20
Garzarella	10,50	10,50	Stad Rotterdam	41,20	41,20
Getronics	36,10	35,70	Telegraaf De	110,80	111,30
Gevee	16,50	16,50	Textelgr Twente	74,00	74,00
Giesse de N	223,00	225,00	Tulip Computers	10,30	10,40
Goudsmid	32,70	32,70	Tw. Kabel Holding	163,30	163,50
Grotsch cert	38,20	38,80	Ubink	75,00	77,00
GTH Holding	186,50	186,00	Unicon	45,00	44,50
Hagemeijer	78,70	78,70	Vereengde Glas	497,00	497,00
HAL Trust Unit	13,40	13,40	Vredestein	61,50	60,50
HBB	241,50	243,00	Volmac	18,90	18,90
Hes Beheer	13,30	14,00	Vredestein	13,80	13,90
Hoek's Mach	64,00	65,00	Wegener	88,00	86,80
Holl Sea S	0,27	0,27	West Invest F	7,90	7,90
Holl Ind. Mij	42,40	42,70	West Inv F. wb	85,00	85,00
			Wolters Kluwer	346,00	350,00

Wyers

18,50 18,50

Beleggingsinstellingen

ABN Amro Aand F.	86,70	87,10	Unifonds DM	28,70	28,70
ABN Amro Albeto	52,00	52,10	Vast Waard. Ned	50,30	50,80
ABN Amro Amer F.	73,00	73,50	Vast Ned	97,40	98,30
ABN Amro Eur. F.	72,80	73,10	VIB NV	56,00	55,80
ABN Amro Far EF	65,90	66,30	VSB Mix Fund	55,90	55,50
ABN Amro Neth F.	92,50	92,00	VSB Rend. Fond	109,30	109,30
ABN Amro rent div	158,30	158,30	WBO Intern.	108,50	108,50
Aegon Aandent	37,90	38,10	Werkshave NV	97,50	98,20
Aegon Spaarplus	5,10	5,10	Yen Value Fund	75,80	76,50
Algidia BF	30,40	30,40	ZOM Florida F. s	33,50	33,00
Alliance Fund	9,90	9,90	Zonnespectrum	8,70	8,70
Amro North Am. F.	72,00	71,80			
Amvab	98,80	99,00			
Asian Tigers F.	81,10	81,40			
Asian Select. F.	78,00	78,50			
Austro Hung. F.	5,10	4,90			
Beleg I. Ned	70,50	70,80			
Bencro RentSel	61,00	61,00			
Bentel Holding	2,60	2,50			
CLN Obi Div. F.	114,90	114,90			
CLN Obi Waardel	126,40	126,40			
Delta Lloyd Inv	27,70	27,90			
Delta Lloyd ECU	36,00	36,20			
Delta Lloyd Gr F	128,00	129,00			
EGF Investm	82,60	82,60			
EMF Rendfonds	11,00	11,00			
Eng. Holl Bel T1	44,00	44,00			
Envir Growth F	36,10	36,10			
Esmeralda part	7,10	7,10			
Eur. Ass. Trust F.	105,40	105,40			
EMS Growth Fund	99,90	99,70			
EMS Offsh. Fund	105,50	105,40			
EDE Index Fund	333,00	338,50			
Euro Growth Fund	48,80	48,80			
Euro Span Fund	7,90	7,90			
Far East Sel F	68,50	69,50			
Gim Global	58,70	58,70			
Groeggarant	1,36	1,36			
Holland Fund	75,80	75,80			
Holl. Eur. Fond	52,10	52,20			
Holl. Obi Fonds	136,70	136,70			
Holl. Pac. Fund	117,90	119,30			
Holl. Rend. Fond	91,50	91,50			
ING Bnk Dutch Fnd	48,00	48,20			
ING Bnk Geldm Fnd	58,10	58,12			
ING Bnk Glob. Fnd	47,20	47,40			
ING Bnk Oblig Fnd	37,70	37,70			

Golf schadeclaims overspoelt NCM

AMSTERDAM - De Nederlandsche Credietverzekerings Maatschappij (NCM), onderdeel van de NCM Holding, heeft in de eerste vier maanden een golf van schadeclaims over zich heen gekregen. Daardoor is de verhouding ten opzichte van het premie-inkomen alomstig uit het Nederlandse bedrijf enorm verslechterd. Er is echt sprake van een breuk ten opzichte van de voorgaande periode", zei H.H.M. Groen, president-directeur van NCM Holding. Een teken van een duidelijk geprofileerd afglijden van de economie in de eerste maanden van 1993. Vooral het faillissement van DAF eind februari gaf de schadecijfers een behoorlijke knauw. De schadequote werd daardoor met nog eens tien à vijftien procentpunten opgestuwd, zo schat Groen.

Jeltsin laat benzineprijs vrij

MOSKOU - De Russische president Boris Jeltsin heeft de prijs van aan consumenten verkochte benzine vrijgelaten, heeft het persbureau Interfax bericht. De benzineprijs waren sinds 9 april bevroren op de niveaus van voor de maand maart. De prijs van een liter benzine kost nu tussen de 35 en 45 roebel. Het gemiddelde maandsalaris van een Russische werknemer is 8000 roebel.

Aarding Weerstandlas ontslaat veertig werknemers

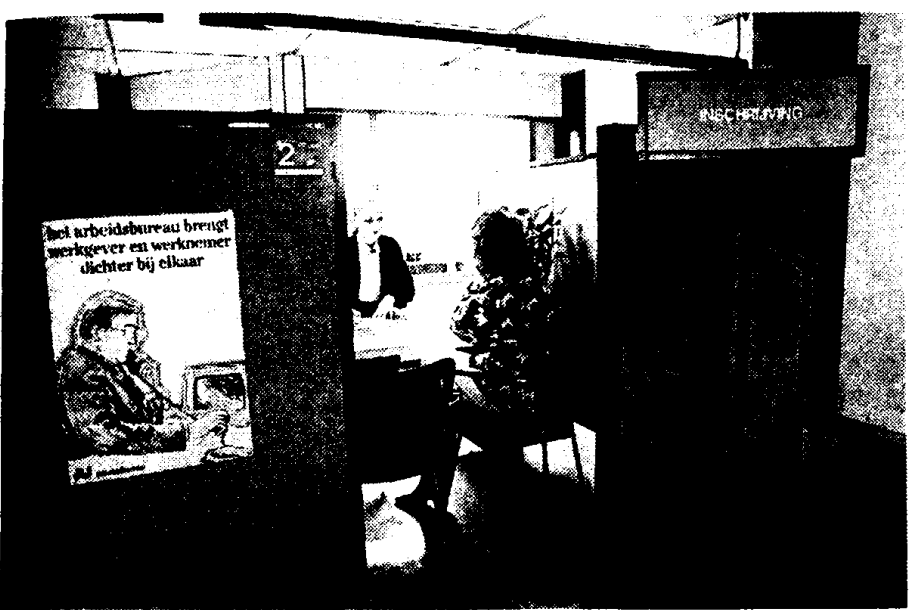
UTRECHT - Bij het Nunspeetse bedrijf Aarding Weerstandlas (machine- en apparatenbouw) vervallen 40 van de 90 arbeidsplaatsen. Er is sprake van collectief ontslag, omdat de onderneming in surseance van betaling verkeert, zo deelde algemeen directeur Lamm Trip gisteren mee. De reorganisatie is het gevolg van de „algehele recessie in de levering van kapitaalgoederen". De verwachting is dat Aarding Weerstandlas na de operatie in afgeslankte vorm kan voortbestaan.

Philips met anderen in HDTV-standaard VS

EINDHOVEN - Philips en zeven andere bedrijven gaan een gezamenlijke standaard ontwikkelen voor Hoge Definitie Televisie (HDTV) in de Verenigde Staten. Een overeenkomst daartoe is deze week ondertekend, zo heeft een woordvoerder van Philips medegedeeld. Daarmee komt een eind aan de ontwikkeling van concurrerende systemen.

Afrika krijgt nieuwe bank voor export en import

ADDIS ABEBA - Afrika krijgt binnenkort een nieuwe pan-Afrikaanse bank die zich speciaal bezig zal gaan houden met de import en export. De directeur van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (ADB) kondigde dat deze week aan. De Afrikaanse Export-Import Bank (AEIB) zal de beschikking krijgen over een kapitaal van 750 miljoen dollar. Daarmee moet de bank het pad effenen voor de ontwikkeling van Afrikaanse handel met de rest van de wereld.

HAAG - Het aantal ontslagaanvragen dat bedrijven in 1992 bij de directie van de Regionale Bureau voor de Arbeidsvoorziening hebben ingediend lag dertien procent hoger dan in 1991. In totaal werden voor 85.669 werknemers ontslagaanvragen gedaan. Voor 7777 werknemers ging het om collectieve ontslagaanvragen, dat wil zeggen ontslagaanvragen voor twintig of meer werknemers. Deze cijfers staan in de jaarrapportage ontslagstatistiek 1992 die minister De Vries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gisteren naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Van de aanvragen is 6,2 procent geweigerd en zeventien procent is ingetrokken.

Athlon verwacht ten minste f 10 miljoen winst

AMSTERDAM - De Athlon-groep (autoleasing, dealeractiviteiten en schadeherstel) is optimistisch voor 1993. „Afgaand op de resultaten in de eerste drie maanden rekenen we op een nettore-sultaat van ten minste f 10 miljoen", zei J.W. Verouden, lid van de raad van bestuur van de onderneming, deze week tijdens de aandeelhoudersvergadering. Vooral de resultaten in de leasesector zijn „bemoedigend". In België, waar vorig jaar verlies werd geleden, rekent Athlon weer op winst. Ook de schadebedrijven zullen volgens Verouden in de loop van 1993 het break-evenpunt bereiken.

P&C optimistisch gestemd

RUSWIJK - De kledingwinkelgroep P&C (Peek & Cloppenburg, Mac & Maggie) acht haar vooruitzichten, ondanks de trage economie en duidelijke tekenen van krimp in de groei van de bovenkledingmarkt, zowel op langere termijn als voor het lopende boekjaar positief. Dat schrijft het bestuur in het gisteren verschenen verslag over het boekjaar tot en met januari jl. Voor 1993/94 wordt een stijging van de resultaten verwacht. In het verslagjaar boekte P&C, waarvan het kapitaal voor zeker twee derde in vaste handen is, een nettowinst van f 13,9 miljoen, een daling van vijftien procent ten opzichte van de f 16,4 miljoen in 1991/92.

Steinkühler stapt op als voorzitter IG Metall

FRANKFURT (RTR) - De voorzitter van IG Metall, Franz Steinkühler, heeft gisteren zijn ontslag genomen als voorzitter van de Duitse metaalvakbond. Dat hebben functionarissen van IG Metall verklaard.

Steinkühler wordt verdacht van het met voor-kennis handelen in aandelen. Klaus Zwickel van IG Metall zei dat Steinkühler de persoonlijke gevolgen heeft aanvaard voor zijn foutieve handelwijze. De vakbondsleider is tot de conclusie gekomen, dat al het mogelijke moet worden gedaan om te voorkomen dat de grootste vakbond van Europa verder in diskrediet wordt gebracht.

Steinkühler kocht en verkocht onlangs aandelen van Mercedes en Fokker, terwijl hij in de Raad van Toezicht zat van Daimler Benz. Daimler-

dochter DASA nam onlangs Fokker over. Daimler is tevens aandeelhouder van Mercedes.

Steinkühler heeft alle aandelen inmiddels verkocht. De winst, zo'n 65.000 mark, stort hij op

een 'Solidariteitsrekening' voor de Oostduitse stakers in de metaalindustrie.

Directeur Wellink van de Nederlandsche Bank:

Duitse recessie binnenkort ook in Nederland voelbaar

AMSTERDAM (ANP) - Gezien de intensieve samenhang tussen de Duitse en de Nederlandse economie is een recessie in ons land binnen afzienbare tijd waarschijnlijk onvermijdelijk. De verdere conjunctu-rele verslechtering die zich thans in Duitsland voordoet, zal zich dan ook binnenkort in ons land doen gevoelen. Daarmee zou men rekening moeten houden bij het cao-overleg en het begrotingsbeleid, aldus prof. dr. A.H.E.M. Wellink, directeur van de Nederlandsche Bank, gisteren in een toespraak voor bankeconomen in Amsterdam.

Wat de reëel-economische sfeer betreft is de Nederlandse economie thans in hoge mate geïntegreerd met de Duitse. Berekeningen wijzen uit dat in het meest recente deel van de economie — de industrie — sprake is van een zeer sterke conjuncturele samenhang tussen de twee landen. Bijna 90

procent van de conjuncturele beweging in de Duitse industriële productie wordt in de Nederlandse industriële productie teruggevonden. Bovendien reageert de Nederlandse industrieconjunctuur vrijwel zonder vertraging (één maand) op de Duitse conjunctuur, aldus Wellink.

Het handhaven van een vaste koersverhouding tussen de gulden en de D-mark stelt eisen aan het monetair beleid, waarbij onder de huidige omstandigheden in Nederland van een eigen nationaal georiënteerd monetair invalshoek niet langer sprake kan zijn. „Men kan dit betreuren", aldus de bankdirecteur, „maar het is zinloos de ogen te sluiten voor de inmiddels gegroeide monetair werkelijkheid."

Ankerland

Nadelen van het door Duitsland gevoerde monetair beleid zijn volgens Wellink het duide-

lijkst zichtbaar in een situatie waarin „het ankerland" een onevenwichtig beleid voert. Dat is thans als gevolg van de Duitse eenwording het geval. Deze eenwording is gepaard gegaan met een versnelling van het Duitse inflatietempo, die het voor de monetair autoriteiten aldaar noodzakelijk maakt het monetair beleid relatief krap te houden", aldus Wellink.

De Duitse lange rente is ook in deze ongunstige conjunctuurfase niet uitzonderlijk hoog, als naar het prijsniveau en de prijsverwachtingen wordt gekeken. Wel bijzonder is hierbij de hoge korte rente. Bij de beoordeling van de ontstane situatie dient te worden benadrukt, dat het niet alleen een Duits, maar ook een Europees belang is dat het krabende Duitse stabiliteitsanker niet geheel raakt losgelaten. De voordelen van een op de langere duur geloofwaardig anti-inflatiebeleid wegen

immers ruimschoots op tegen een mogelijk conjunctureel nadeel op de korte termijn. Niet vergeten mag worden dat zelfs een in grote problemen verkerend Duitsland op de meeste terreinen nog beter presteert dan het Europees gemiddelde.

„In de huidige omstandigheden is het vooral de dienstentflatie die bijdraagt aan de te hoge inflatie in Duitsland. Dat geldt ook voor andere landen, waaronder Nederland. Ongerekend de grillige prijsontwikkeling van groente, fruit en energie bedroeg in ons land de inflatie in het eerste kwartaal van 1993 nog altijd 3,5 procent. Voor een adequate inflatiebestrijding is daarom in de huidige context meer nodig dan het voeren van een solide monetair beleid. In Europa dreigt de dienstentflatie een te hoge bodem in het algemeen inflatietempo te leggen, als zij niet met meer gerichte maatregelen wordt aangepakt", aldus Wellink.

ABN Amro: winstvooruitzichten Europese chemie voorlopig matig

sen lijken zich enigszins aan de algemene malaise te kunnen onttrekken. Deze twee sectoren zullen echter wel nadelige gevolgen ondervinden van respectievelijk strengere overheidsregulering en de economi-

sche zwakte op het Europese vasteland.

Op wat langere termijn (vijf jaar) zullen de winstvooruitzichten voor de meeste sectoren verbeteren. Het herstel zal echter betrekkelijk gematigd zijn,

vooral in de basischemie. In de organische chemie en bij de kunststoffen zullen de winsten zeker niet op het niveau van einder jaren tachtig komen.

De vooruitzichten op de lange termijn voor de farmacie en in-

Amev ziet winst dalen

UTRECHT (ANP) - Amev Nederland, onderdeel van de Belgisch-Nederlandse banken- en verzekeringsorganisatie Fortis, heeft het nettoresultaat in het afgelopen boekjaar met vijf procent zien dalen van f 342 miljoen naar f 324 miljoen. Vooral de schadeverzekeringsafdeling heeft in 1992 slecht gedraaid. Het resultaat bij schade sloeg om van een winst van f 17,1 miljoen (1991) in een verlies van f 14,4 miljoen, zo heeft Amev gisteren bekendgemaakt.

De levensverzekeringen vingen de klap bij de schadeafdeling op door een stijging van het 'technische' resultaat van f 137,8 miljoen naar f 156,8 miljoen, een plus van 13,8 procent. De omzet steeg met 9,3 procent tot f 4,78 miljard. Amev verwacht dat de neergaande lijn bij schade dit jaar wordt „gekeerd". Amev moest in het afgelopen jaar meer geld uitkeren bij de brand- en motorrijtuigenverzekeringen.

Ook stonden de resultaten onder druk door de harde concurrentie.

De regionale spaarbank VSB Groep, eveneens in Utrecht gevestigd en ook behorende bij de Fortis groep, kon daarentegen wel een winststijging laten zien. De nettowinst trok in het afgelopen jaar aan met 41 procent van f 93 miljoen naar f 131 miljoen. Het brutoresultaat steeg van f 140 miljoen naar f 219 miljoen. De groei werd gedeeltelijk bewerkstelligd door de samenwerking met de in Den Haag gevestigde Nutsspaarbank. Ook de overneming van de participatiemaatschappij NV Brabant van Amev stimuleerde de groei. Het balanstotaal van VSB Groep steeg in 1992 explosief van f 18 miljard tot f 26,3 miljard. Daarmee behoort de VSB nog steeds tot een van de kleinere banken in Nederland. De 'grootbanken' als de ABN Amro en ING Bank bezitten elk een balanstotaal van enkele honderden miljarden gulden.

'Damrak geen Mickey Mouse of Madurodam'

AMSTERDAM (ANP) - „De Amsterdamse effectenbeurs is zeker geen Madurodam of Mickey Mouse". Met deze woorden onderstreept voorzitter drs. B.F. baron van Ittersum het groeiend belang van de Amsterdamse effectenbeurs.

In 1992 zijn er recordomzetten behaald, er komt een doorzichtiger en professioneler handelssysteem, buitenlandse effectenhuizen kunnen lid van de beurs worden en er is een groot potentieel aan nieuwe beursfondsen. Op deze en andere punten uit het jaarverslag geeft het beursbestuur een toelichting.

Over het huidige emissievolume is Van Ittersum ontvreden. „Het beursklimaat is op dit moment zo slecht nog niet. Ik heb het gevoel dat men het goede moment laat voorbij-

gaan. Men zou meer durf moeten tonen, opdat men straks niet moet constateren te laat te zijn. Kijk naar Ahold en Boskalis, die met emissies voor de dag zijn gekomen."

Uit diverse studies is volgens de beursvoorzitter gebleken, dat er een groot potentieel aan bedrijven bestaat dat de gang naar de beurs zou willen maken. Hij denkt dat dit er wel enkele honderden zijn. Een speciale functionaris van de beurs houdt zich met het aantrekken van nieuwelingen bezig. „Probleem is, hoe je bedrijven zo ver krijgt. Ik zie een zekere mate van koudwaterrees", aldus Van Ittersum.

De totale omzet van de effectenbeurs bereikte vorig jaar een record van f 486 miljard, waarvan f 158 miljard in aandelen. Het nettoresultaat bedroeg f 5,1 miljoen.

Verlies van 220 banen bij Smit Lloyd lijkt afgewend

ROTTERDAM (ANP) - Het aangekondigde verlies van 220 banen bij de Rotterdamse rederei Smit Lloyd (dienstverlening offshore) lijkt afgewend. De zeeliedenbond FWZ heeft met de werkgever een principe-akkoord bereikt, dat vrijdag aan de leden wordt voorgelegd.

De afspraken hebben volgens FWZ-woordvoerder E. Sarton tot gevolg dat het personeel sa-

laris inlevert, een aantal zeelieden vrijwillig naar de vestiging van Smit in Singapore vertrekt en dat er een banenpool komt. Maar vooral aan dit laatste punt kleven nog onzekerheden. Smit heeft daarover nog geen overeenstemming met collega-bedrijven in de zeevaart.

De banenpool is bedoeld voor 130 gezellen die bij Smit Lloyd overbodig zijn geworden. Zij blijven volgens de FWZ bij Smit op de loonlijst staan, zolang het bedrijf werk voor hen heeft. Sarton sluit niet uit dat in de toekomst ook andere reders tot de pool toetreden.

De Smit-werknemers zullen tijdens 1993 8,3 procent lonen inleveren en ook de prijscompensatie en de eindejaarsuitkering zullen worden afgeschaft. De tijdelijke loonsverlaging wordt ongedaan gemaakt zodra Smit-Lloyd weer winstgevend is.

Hagelbuien veroorzaken grote schade

LEIDSCHENDAM (ANP) - Hagelunie Agrarische Verzekeringen heeft de afgelopen dagen een kleine vierhonderd meldingen gekregen van boeren en tuinders die schade hebben geleden door onweers- en hagelbuien.

Het verzekeringsconcern schat het schadebedrag voorlopig op enkele miljoenen gulden. De buien hebben vorige week woensdag en donderdag vooral bedrijven in de noordelijke provincies getroffen.

Uit Drenthe (Zandberg, Borger, Sleen, Odoorn, Nieuw-Buinen en Erica) en Overijssel (Denekamp) heeft de Hagelunie ongeveer tweehonderd meldingen gekregen. Vooral mais, suikerbieten en fabrieksaardappelen werden getroffen.

Uit het Groningse Zevenhuizen, Nieuw-Scheemda, Hornhuizen en Ter Apel kwamen ongeveer 45 meldingen, voornamelijk over schade in percelen met suikerbieten. In de Noordooitpolder leden zo'n vijftig boeren schade door de buien (bloembollen, suikerbieten, uien en aardappelen).

In het Drentse Erica hadden vijftien glastuinders veel glashade. De hagelstennen waren zo groot, dat afvoerleidingen verstoort raakten. Een aantal glastuinders had daardoor veel wateroverlast. In een enkel geval raakten planten in de kas op drift, aldus de Hagelunie.

Frankrijk leent f 13,3 miljard om werkloosheid tegen te gaan

PARIS (RTR/ANP) - De centrum-rechts regering van Frankrijk gaat een staatslening van veertig miljard frank (f 13,3 miljard) uitgeven ter financiering van maatregelen om de werkloosheid te bestrijden, zo heeft minister van financiën Edmond Alphandery verklaard.

Alphandery sprak van „een overbruggingslening die de regering de komende maanden moet helpen in de strijd tegen de werkloosheid". Het aantal werklozen in Frankrijk is door de zwakte van de economie opgelopen tot 3,1 miljoen ofwel 10,7 procent van de beroepsbevolking.

Premier Edouard Balladur zal binnenkort meer bijzondere bevelen geven bij het begin van het parlementaire debat over de eerder deze maand gepresenteerde begrotingsvoorstellen. Die voorzien in een combinatie van belastingverhogingen en een bescheiden pakket maatregelen ter stimulering van de economie. Nu de economische situatie in Frankrijk steeds verder verslechtert, heeft de regering besloten met aanvullende stimuleringsmaatregelen te komen, waaronder de staatslening.

'Wij staan net zo goed te buffelen met vuile handen'

door Henk Runhaar

RIDDERKERK — Het is waar: Directeur of niet, iedereen krijgt vuile handen bij de Ridderkerkse gereedschapslijper. Behalve misschien de twee vrouwen die de administratie verzorgen. Maar ja, als vrouwen van de twee directeurs hoeven ze dat ook niet. Houmaro Slijptechniek B.V. is een echt familiebedrijf, waarin vader en zoon Roth beiden gelijkwaardig directeur zijn. Alleen is dat aan niets te zien.

Beide eigenaren werken net zo hard als hun werknemers om er samen voor te zorgen dat alle opdrachten een week na aankomst worden afgeleverd bij de klant. Helmut Roth: „Het werk moet gewoon af. Dat weten de jongens, dat weten wij ook. Dan staan wij net zo goed te buffelen met vuile handen, dan maken wij net zo goed lange dagen."

Dankzij het voorbeeld van vader Helmut Roth (60) en zoon Hans Roth (39) is de hele ploeg bij Houmaro goed gemotiveerd. Overwerken is geen enkel probleem; een dag moet 'af' zijn. Want elke klant moet binnen een week zijn spullen als nieuw terug hebben, verpakt in de kenmerkende oranje folie en met schriftelijke garantie. Aan die instelling heeft het bedrijf de grote klantenkring te danken. Bedrijven in de metaal-, kunststof- en houtbewerking uit het hele land laten hun zaken bij Houmaro slijpen. Een jaar of twintig geleden zijn de heren Roth in een kleine loods van vijf bij negen meter achter het woonhuis begonnen. De klantenkring bleef echter maar groeien en bij de overname van een collega-slijper verhuisde het familiebedrijf naar de huidige

Voor optimale kwaliteit en productiviteit zijn een aantal machines speciaal voor Houmaro aangepast.

vestiging. Met in totaal elf mensen op de loonlijst is Houmaro een voor Nederlandse begrippen grote slijperij. Maar ook het machinepark, dat is uitgerust met de modernste machines, is groot. Toch wordt er binnenkort weer uitgebreid.

Initiatief

De 'jongens', zoals Helmut

Roth zijn werknemers vaderlijk noemt, krijgen hun opleiding in het bedrijf zelf. Nadat ze de lts of mts als vooropleiding hebben afgerond, begint de opleiding tot allround-slijper. De eerste drie jaar ben je leerling-slijper, daarna word je gereedschap-slijper en pas na vijf dienstjaren word je allround-slijper. „Maar dan kunnen ze nog lang niet alles", zegt Hel-

mut Roth. „Slijpen leer je alleen maar door ervaring. We laten de jongens dan ook zoveel mogelijk zelf uitzoeken, hoe ze een opdracht moeten aanpakken. Ze mogen hier zelf initiatieven ontwikkelen. Gaat het een keer fout, dan geeft dat niets; ze hebben dan weer iets geleerd. We nemen iemand pas aan, als hij inventief en creatief is."

Het slijpen is een bijzonder nauwkeurige aangelegenheid. Om een optimale productiviteit en kwaliteit te bereiken zijn een aantal machines speciaal voor Houmaro, met aanwijzingen van het bedrijf, gemaakt. Houmaro heeft dan ook diverse machines die uniek zijn. Onlangs is zelfs patent verkregen op een door de slijperij op eigen initiatief ontwikkelde zaag voor het zagen van kunststoffen. Door een speciale slijptechniek is een zodanige zaagsnede verkregen, dat na het zaagproces geen verdere bewerking meer nodig is. Vroeger werden voor het zagen van kunststof houtzagen gebruikt. Die waren echter veel te grof en veroorzaakten daardoor afbrokkeling. Elke dag gaan twee medewerkers van Houmaro met busjes de klanten langs om de gereedschappen op te halen en

geslepen weer af te leveren. Klanten die niet in de regio zitten, sturen de spullen op. Naast de twee bedrijfsbusjes waarmee medewerkers langs de klanten gaan, gaat Helmut Roth ook regelmatig zelf op pad. Hij is de enige die geen vaste draagtaak heeft. Het is de bedoeling dat hij zijn werkzaamheden 'afbouwt' tot zijn pensionering over vijf jaar. Overigens blijft vader Roth uitermate actief en wint nog regelmatig nieuwe klanten voor zijn bedrijf. Roth: „Als ik op pad ga, kom ik altijd wel met een klant thuis; dat mist haast nooit." Zijn vrouw Henny bevestigt dat grif. Henny Roth houdt zes uur per dag de administratie van het familiebedrijf bij en in haar vrije tijd schrijft ze poëzie. Er is zelfs een bundel van haar te koop. Of Houmaro ook in de toekomst zo'n gezellig en goedlopend familiebedrijf blijft, is echter de vraag. Zoon Hans Roth is inmiddels bijna veertig en zou eigenlijk al een opvolger moeten inwerken. Hij heeft vier kinderen, dus waar blijft de nieuwe directeur? „Helaas, het zijn vier dochters. Fantastische dochters, dat wel. Maar gereedschapslijpen is nu niet direct een vrouwenberoep."

